

СТЕНОГРАФСКИ ДНЕВНИЦИ

НА

XXII-ТО ОБИКНОВЕНО НАРОДНО СЪБРАНИЕ

I РЕДОВНА СЕСИЯ

Брой 31

София, сръда, 28 декемврий

1927 г.

32. заседание

Вторникъ, 27 декемврий 1927 година.

(Открито отъ подпредседателя А. Христовъ, въ 16 ч. 25 м.)

Председателствуващъ А. Христовъ: (Звъни) Понеже при-
сътствуватъ нужното число народни представители, откри-
вамъ заседанието.

(Отъ заседанието отсъствуватъ следнитъ народни пред-
ставители: Йорданъ Абаджиевъ, Петъръ Анастасовъ, Дра-
гомиръ Апостоловъ, Никола Аретовъ, Христо Баралиевъ,
Стефанъ Бояджиевъ, Димитъръ Бъровъ, Григоръ Василевъ,
Добри Витановъ, Никола Владовъ, Димитъръ Гайдаджиевъ,
Юсеинъ х. Галибовъ, Стойчо Георгиевъ, Страшимиръ Ге-
оргиевъ, Георги Данаиловъ, Димитъръ Дерлипански, Бори-
сисъ Димевъ, Стефанъ Димитровъ, д-ръ Цвѣтанъ Дяковъ,
Борисъ Ефтимовъ, Трифонъ Ерменковъ, д-ръ Димо Же-
лъзовъ, Христо Илиевъ, Панайотъ Тинчевъ Калчевъ, Три-
фонъ Капитановъ, Гето Кръстевъ, Кузманъ Куневъ, Иванъ
Куртевъ, Стоянъ Кърлевъ, Несторъ Личевъ, Коста Лул-
чевъ, Добри Даневъ Манасиевъ, Кръстю Марковъ, Тончо
Мечкарски, д-ръ Кънчо Милановъ, Димитъръ Мишайковъ,
Коста Николовъ, Вичо Петевъ, Петко Разсукановъ, д-ръ
Владимиръ Руменовъ, Мехмедъ Алиевъ Салиевъ, Пандо Си-
довъ, Георги Симеоновъ, Никола Стамболиевъ, Петъръ
Стояновъ, Стефанъ Тасевъ, Ангелъ Томчевъ, Недѣлчо То-
паловъ, Никола Търкалановъ, Ангелъ Унуновъ, Иванъ
Христовъ, Кръстю п. Цвѣтковъ, Цвѣтко Цвѣтковъ, Антонъ
Ченгелиевъ, Маринъ Шиваровъ и Теню Янгъзовъ)

Съобщавамъ, че бюрото на Събранието е разрешило от-
пускъ на следнитъ народни представители:

На г. Величко Кознички — 1 день;
На г. Панайотъ Тинчевъ Калчевъ — 1 день;
На г. Георги Симеоновъ — 3 дни;
На г. Димитъръ Мишайковъ — 8 дни;
На г. Йорданъ Абаджиевъ — 2 дни;
На г. Гето Кръстевъ — 1 день;
На г. Петко Разсукановъ — 1 день;
На г. Пандо Сидовъ — 3 дни;
На г. Юсеинъ х. Галибовъ — 3 дни;
На г. Мехмедъ Алиевъ Салиевъ — 3 дни;
На г. Борисъ Ефтимовъ — 3 дни;
На г. д-ръ Кънчо Милановъ — 3 дни;
На г. Ангелъ Узуновъ — 1 день;
На г. Христо Баралиевъ — 1 день и
На г. Димитъръ Яневъ — 1 день.

Народниятъ представител г. Ставри Андреевъ моли да
му се разреши 3-дневенъ отпускъ по домашни причини. По-
неже се е ползувалъ съ 23 дни отпускъ, ще питамъ Събра-
нието. Които сжъ съгласни да му се разреши исканиятъ
отпускъ, моля, да вдигнатъ рѣка. Болшинство, Събранието
приема.

Съобщавамъ на Събранието, че сжъ постѣпили:

Отъ Министерството на финанситъ — предложение за
освобождаване отъ митни и други берии и такси нѣкои
материали и предмети за нуждитъ на държавни, общински,
окръжни, благотворителни и други учреждения и частни
лица. (Вж. прил. Т. I, № 28)

Отъ сжщото министерство — законопроектъ за продѣл-
жение срока за новоизноса на временно внесенитъ инстру-

менти и уреди съ временна вносна декларация № 10830
отъ 3 мартъ 1925 г. на Русенската митница. (Вж. прил. Т. I,
№ 29)

Отъ сжщото министерство — предложение за отпускане
народна пенсия на съпругата на покойния поетъ-философъ
Стоянъ Михайловски. (Вж. прил. Т. I, № 30)

Постѣпило е законодателно предложение за амнистия
отъ народнитъ представители г. г. Петъръ Миновъ, Иванъ
п. Янчевъ, Атанасъ Малиновъ, подписано отъ нуждното
число народни представители. (Вж. прил. Т. I, № 31)

Постѣпило е сжщо така законодателно предложение
отъ народния представител г. Герасимъ Ангеловъ за из-
мѣнение и допълнение на чл. чл. 786 и 792 отъ търговския
законъ, подписано отъ нуждното число народни предстиви-
тели. (Вж. прил. Т. I, № 32)

Ще ви се раздадатъ и ще се поставятъ на дневенъ редъ.

Има думата г. министъръ-председателтъ.

Министъръ-председателъ А. Ляпчевъ: Г. г. народни
представители! Утре е 28 декемврий, срокътъ, въ който из-
тича първата половина отъ сесията. Азъ ще ви моля да се
съгласите, Народното събрание да вземе решение за слива-
нето на дветъ половини на сесията — първата половина на
сесията отъ 28 октомврий до 28 декемврий да се слѣе съ
втората половина на сесията отъ 28 януарий до 28 мартъ.

Председателствуващъ А. Христовъ: Които сжъ съгласни
съ направеното предложение отъ г. министъръ-председа-
теля, моля, да вдигнатъ рѣка. Болшинство, Събранието
приема. (Веселостъ)

Г. Чернооковъ (д. сг): Трогателно единодушие!

Председателствуващъ А. Христовъ: Пристѣпваме къмъ
първата точка отъ дневния редъ — трето четене законо-
проекта за тълкуване приложението на чл. 10 отъ закона за
окръжнитъ съвети.

Моля г. секретаря да го прочете.

Секретаръ Д. Мангъровъ (д. сг): (Прочита законопроекта
изцѣло, безъ измѣнение)

Председателствуващъ А. Христовъ: Постѣпили сжъ две
предложения отъ народния представител г. Кръстю Пас-
туховъ.

Едното се отнася къмъ чл. 1 алинея първа: (Чете) . Раз-
турянето на общински съветъ по доброволно подаване на
оставка се допуца отъ окръжнитъ сѣдилища, когато две
трети отъ съветницитъ си сложатъ мандата въ сѣда съ
заявление, подписано саморѣчно или нотариално завѣрено“.

Има думата народниятъ представител г. Кръстю Пас-
туховъ.

К. Пастуховъ (с. д): Г. г. народни представители! Азъ
мислѣхъ, че нѣма да се даде спешностъ на законопроекта,
за да могатъ да станатъ въ комисията нѣкои измѣнения,
които биха били свършено умѣстни, защото, ако остан-

законопроектът тъй, както е, без каквито и да било измѣнения, очевиден е конфликтът между изпълнителната, законодателната и съдебната власти. Настина, нѣма едно рѣзко противопоставяне, но явно е, че Върховният касационен съд е застанал на една позиция, а Народното събрание и изпълнителната власт искат да усвоят съвършено друго гледище. И ако насъ обвиняват въ партизанство, азъ бихъ могълъ да се позова на авторитетното мнение на нашия старъ колега г. Каранджуловъ, който ви даде едно хубаво прокурорско заключение, . . .

Н. Пждаревъ (д. сг): Но само прокурорско!

К. Пастуховъ (с. д): . . . което му прави честь, относително тълкуванието, дадено отъ Върховния касационенъ съдъ. Сега даже г. Каранджулова не харесвате! Другъ пътъ сте го слушали съ внимание, . . .

Н. Пждаревъ (д. сг): И сега го слушаме съ внимание.

К. Пастуховъ (с. д): . . . а сега не го харесвате! Той е дългодишенъ прокуроръ, ималъ е случая да се занимава съ тълкуване на закони, не е заразенъ отъ това партизанство, чуждъ е на тѣзи съображения, които ви каратъ да измѣнявате закона подъ форма на тълкувание.

П. Палиевъ (д. сг): А Вие май не сте чули добре, какво каза той.

К. Пастуховъ (с. д): Азъ не можахъ да намѣря нито единъ сериозенъ аргументъ, нито въ речитъ на тѣзи отъ васъ, които говориха, нито въ речта на г. министра на правосъдието, съ който да се обясни не само необходимостта отъ това измѣнение, но и неговата практическа удобностъ, защото и това би трѣбвало да се вземе въ съображение. Г. министърътъ на правосъдието ни навежда за примѣръ разнообразнитъ тълкувания, които окръжнитъ сѣдилища давали по приложението на въпросния чл. 10 отъ закона за окръжнитъ съвети и на съответнитъ членове отъ законитъ за селскитъ и градскитъ общини, когато много добре трѣбва да му бѣде известно, че решенията на Върховния касационенъ съдъ, вземени въ общото събрание на сѣднитъ, служатъ за ръководство на всички сѣдилища, и че много лесно може да се въведе еднообразна практика, стига Министерството на правосъдието да бѣде внимателно въ точното изпълнение на законитъ. Отъ цитиранитъ тукъ решения азъ можахъ да съзря едно нѣщо, а именно, че, за да се предизвика разтурване на общинскитъ съвети, апаратътъ се е ухитрилъ да поисква съ заявлението подаването на оставки не само на действителнитъ съветници, но сѣщо тѣй едновременно да се обяви, че излизатъ въ оставка и всички онѣзи, които фигуриратъ по-нататкъ въ кандидатната листа. Видна е играта, която партизанитъ, администрацията, заинтересованитъ лица играятъ, за да поставятъ сѣдилищата въ едно трудно положение, а именно, че нѣма вече кандидатна листа, че всички кандидатни листи сж изчерпани докрай и, следователно, трѣбва да се провъзгласи разтурянето.

Отъ друга страна, г. г. народни представители, защо да се криемъ, че ужъ тълкуваме закона? Това е единъ новъ текстъ. Ако е новъ текстъ, дайте тогава да наредимъ нѣщо свѣстно. При разискванията по законопроекта за окръжнитъ съвети е имало едно доста сериозно предложение, излъзло отъ вашитъ редове, въ смисълъ да се допуша разтурянето на окръжнитъ съвети само въ случай, че две трети отъ съветницитъ си подадатъ доброволно оставката. Защо да не усвоимъ сега това предложение? Ако ви се вижда твърде неудобно тълкуването на Касационния съдъ за разтуряне на общинскитъ съвети, само когато се изчерпятъ всички листи, защо да не приемемъ нѣщо срѣдно между старата практика и новата практика, къмъ която вие искате да свикнемъ? Защо да бѣде непременно половината плюсъ единъ, а не две трети, което би представлявало по-голяма гаранция за стабилността на общината, а сѣщо тѣй би намазило малко повече възможността отъ страна на заинтересовани хора да си играятъ съ съветницитъ и да ги принуждаватъ „доброволно“ да си подаватъ оставкитъ? Ще отречете ли, че това е практика въ България? Да не ви говоря, че това е било само въ вашия режимъ; нека кажа, че практиката въ България досега е била да се злоупотрѣбва съ правото на съветницитъ доброволно да излизатъ въ оставка и да се превръща въ едно принудително сѣдство за разтуряне на общинскитъ съвети не по инициатива свободна, а по натрапничество отъ страна на

централната власт или на заинтересовани органи. Защо да не стане това? Коя е причината? Ето, г. Фаденхехтъ при приемането на закона за окръжнитъ съвети е искалъ две трети; защо не настоявате на това сега за общинитъ?

Д-ръ И. Фаденхехтъ (д. сг): Не е сложенъ сега на разискване този въпросъ.

К. Пастуховъ (с. д): А кой въпросъ е сложенъ? Тоя въпросъ, г. Фаденхехтъ, не е по-малко интересенъ, не е по-малко щекотливъ, не е съ по-малко вредни последици за управлението на общината, отколкото бѣше, напр., законътъ за измѣнение на закона за Софийската община, внесенъ преди нѣколко години. По закона за измѣнение на закона за Софийската община вреднитъ послѣствия щѣха да се чувствуватъ само отъ една община, а вреднитъ послѣствия отъ тоя законъ ще ги чувствуватъ хиляди общини.

Д-ръ И. Фаденхехтъ (д. сг): Азъ мога да се съглася съ Васъ, но трѣбва да бѣде сложенъ въпросътъ за една реформа на закона за общинитъ. Такъвъ въпросъ нѣма сложенъ сега.

К. Пастуховъ (с. д): Моля Ви се, защо се закривате задъ една формалност, която нѣма значение? Не сте ли убедени Вие и вашитъ приятели, които сте се борили противъ тази вредна практика въ България, че е време да ѝ се тури край? Защо искате да ни кажете сега, че Вие тълкувате закона, а тепърва нѣкога, единъ день — я ще дойде този день, я не — ще създадете едно законоположение за управлението на общинитъ, като тамъ постановите, че разтурването на общината може да стане само при подаване оставка на две трети отъ съветницитъ? Дали ще дойде този день, не е известно. Вие си спомняте, че вашето възмущение отъ законопроекта за Столичната община на времето бѣше толкова силно, щото отъ трибуната обявихте, че ако държавниятъ глава подпише този законопроектъ, който промѣняше устройството на Софийската община, той трѣбва да си отиде отъ България. А сега Вие млъчите и искате задъ една формалност да се скриете! Вашитъ приятели искатъ да тълкуватъ закона; вашето болшинство се крие задъ формата на тълкуванието и плъе на решението на Върховния касационенъ съдъ. То узаконява една практика, която не прави честь на никоя партия, на никое правителство въ България. Нима толкова задебѣхте въ вашитъ партизански нрави? Толкова ли безчувствени останахте вие и вашитъ другари къмъ политическия животъ на нашата страна? Азъ виждамъ аслъ, че болшинството е станало безчувствено. Общозвестно е, че въ последно време вие сте се затворили въ себе си, вие сте дали просторъ на вашитъ фракционни борби, вие се ядете, за васъ други въпроси не съществуватъ. Старитъ устройватъ чрезъ младитъ скандали на първитъ хора въ партията, за да взематъ надмощие, за да си наредятъ работитъ. (Възражения отъ сговориститъ)

И. Петровъ (д. сг): Вие уредете Вашата партия, че тогава говорете за нашата!

К. Пастуховъ (с. д): Азъ не се боя, г. г. народни представители, че ме апострофирате. Нито ме е страхъ, нито ме е свѣнъ, нито държа на това, че ще загубя уважението на нѣкого. Откакъ министъръ-председателътъ на България бѣ оскандаленъ въ младежкия конгресъ на неговата собствена партия (Възражения отъ сговориститъ), и тоя скандалъ му го наредиха негови другари, скрити задъ младежитъ, за да се сражаватъ въ една друга аудитория, колко повече едни опозиционни народни представители могатъ да бѣдатъ оскандалени, апострофирани. Но обърнете внимание върху това, което става въ вашата срѣда, върху това, което става въ нашата страна. Вие нѣмате право да бѣдете толкова партизани. Вие, които искте да упрвявате при свобода и законностъ и си туряте въ активъ 9 юний, вие, които искате да въведете новъ редъ въ управлението на нашата страна, вие нѣмате право да се самозабравяте и да трѣгвате по пактежитъ на най-лошитъ режими, които сме имали въ нашата страна, нѣмате право да узаконявате една осъдена отъ всички честни хора въ нашата страна незаконна практика — една практика, противъ която по едни или други причини възстанаха тукъ въ речитъ си всички представители на опозицията. Толкова ли сте безчувствени, толкова ли сте опартизанени да мислите, че като вземете въ своитъ ръце общинитъ, съ това ще се закрепите на власт? Нѣма да се закрепите на власт, . . .

Нѣкой отъ сговориститѣ: Толкова по-добре за васъ.

К. Пастуховъ (с. д): . . . защото сте дошли въ този стадий, че, като се борите противъ опозицията и като помислите, че сте я смазали, вие се борите противъ себе си. И тази борба въ вашата срѣда никой не може да я спре — нито съветътъ на 50-тѣ, нито съветътъ на 12-тѣ, нито висшиятъ ви партиенъ съветъ, нито конгресътъ ви.

Ц. Бръшляновъ (д. сг): Слаби сѣ надеждитѣ Ви!

К. Пастуховъ (с. д): Вслушайте се въ гласа на разума. Вие се опълчвате противъ всичко разумно и законно, противъ Върховния касационенъ съдъ, противъ неговитѣ решения и противъ собственитѣ ваши проповѣди.

И затова, ако у васъ е останалъ още разумъ и чувство на законностъ, азъ ви моля да приемете предложението, което правя. Най-после сметете, че сте прави по въпроса за тълкуването на закона; да смѣтнемъ, че сте прави, когато казвате, че Касационниятъ съдъ не е можалъ на законно основание да изтълкува приложението на чл. 10 отъ закона за окръжнитѣ съвети и при случаитѣ на разтурване общинскитѣ съвети. Нека приемемъ, че сте прави.

Е добре, какво предстои на законодателната властъ? За да не подчертава нито партизанщина, нито конфликти срещу една съдебна властъ, каквато е Върховниятъ касационенъ съдъ, съгласете се да приемете едно измѣнение, което почива на единъ компромисъ, на една справедливостъ. Ние пледираме за разтурване на общински съвети при изчерпване на листитѣ; вие искате да има разтурване, когато сѣ си подали оставкитѣ половината плусъ единъ отъ съветницитѣ; дайте да се съгласимъ да има разтурване тогава, когато сѣ си подали оставката две трети отъ съветницитѣ. Ако вие не сте партизани, ако вие не искате да завладѣете общинитѣ чрезъ незаконни срѣдства, защо не се съгласите да става разтурване на единъ общински съветъ, когато съдътъ констатира, че две трети отъ съветницитѣ сѣ излѣзли въ оставка?

Председателствуващъ А. Христовъ: (Звъни) Г. Пастуховъ! Минаха 10 минути.

К. Пастуховъ (с. д): Това наше предложение не е ново предложение, то не измѣня законопроекта по сѣщество, защото, който гласува да има разтурване на съвети, когато сѣ си подали оставката половината плусъ единъ отъ съветницитѣ, може да гласува и за две трети, и за три четвърти, може да гласува и за 8 души и т. н. Туй предложение не измѣня по принципъ и по сѣщество внесения и приетъ на второ четене законопроектъ.

Р. Василевъ (д. сг): Този законъ е тълкувателенъ законъ.

К. Пастуховъ (с. д): Може да е тълкувателенъ законъ, но пазете се да не бѣде такъвъ тълкувателенъ законъ, какъвто бѣше законътъ, нареченъ „лексъ табурника“, чрезъ който се покриха престѣпнитѣ деяния на единъ кабинетъ, даденъ подъ съдъ.

Председателствуващъ А. Христовъ: (Звъни) Свършете, г. Пастуховъ.

К. Пастуховъ (с. д): Пазете се! Такива тълкувателни закони на Народното събрание по въпроси отъ политически характеръ често пѣти въ основата си сѣ компромирани.

И за да се избавимъ отъ това злополучно разрешение на въпроса, азъ предлагамъ да приемете да има разтурване на общински съвети, когато две трети отъ съветницитѣ сѣ си подали оставкитѣ, както сте предвидили въ закона за окръжнитѣ съвети. Не приемете ли това предложение, ще покажете, че действително сте това, което ние мислимъ за васъ.

Председателствуващъ А. Христовъ: Има думата г. министър-председателъ.

Министър-председателъ А. Ляпчевъ: Г. г. народни представители! Крайно съжалявамъ, че не мога да се съглася съ предложението на г. Пастуховъ. Цѣлата разправа по занимаващия ни въпросъ се дължи именно на такива необмислени предложения, внасяни на трето, па и на второ четене.

Къде е произходътъ на цѣлото неразбирателство? Не се намѣри нито единъ народенъ представителъ да твърди, че предложението на г. Бозвелиевъ по чл. 10 отъ закона за окръжнитѣ съвети е издържано, въ смисълъ, че практически е приложимо. Най-голъмитѣ негови привърженици успѣха да го нарекатъ мъгляво.

Е добре, ако е така лоша тази практика, която ни докара до това положение, че, следъ като потърсихме съдействието на Върховния касационенъ съдъ за едно упътване на съдилищата, за да взематъ тѣ еднакви решения, не можахме да постигнемъ резултатъ, защото и следъ опредѣлението на Върховния касационенъ съдъ съдилищата различно се произнасяха, налага се отъ правно гледище да се внесе ясностъ въ самитѣ законоположения.

И. Януловъ (с. д): Решението на общото събрание на Върховния касационенъ съдъ е задължително за всички съдилища.

Д-дъ Й. Фаденхехтъ (д. сг): То е само за ръководство и сведение.

Министър-председателъ А. Ляпчевъ: То е за упътване, за ръководство, за сведение.

Н. Пѣдаревъ (д. сг): И за изпълнение.

Министър-председателъ А. Ляпчевъ: Е добре, резултатъ не се получи, и се наложи едно изяснение, което се създава чрезъ настоящия тълкувателенъ законопроектъ. Цѣлятъ въпросъ е въ това. Друга материя не е сложена на разглеждане; ако бѣше сложена на разглеждане друга материя, азъ самъ щѣхъ да предложа да се премахне алинея първа на чл. 10 отъ закона за окръжнитѣ съвети, която създаде цѣлата тая бъркотия, защото е необмислена и не може да се приложи. Това се изясни тукъ много добре.

К. Пастуховъ (с. д): Какво щѣхте да предложите?

Министър-председателъ А. Ляпчевъ: Изслушайте ме, г. Пастуховъ! Азъ ще кажа какво ще предложа.

И тѣй, г. г. народни представители, ще бѣде погрѣшно, ако въ този моментъ по това предложение, което ни занимава, ние откриемъ едни голѣми скоби и нагазимъ въ цѣлата материя за разтурването на окръжнитѣ и общинскитѣ градски и селски съвети. Тогава ние ще забъркаме предложението още повече, вмѣсто да го изяснимъ.

И затуй, като ви моля да приемете това законодателно предложение, което изяснява пѣтищата на съдилищата, да бѣдатъ наясно всички, давамъ ви обещание, че въ недалечно време азъ ще ви сезирамъ отъ страна на министерството съ законоположения, които въ една ясна форма да опредѣлятъ какъ ще трѣбва да става разтурването на окръжнитѣ и общинскитѣ градски и селски съвети.

Н. Мушановъ (д): Тогава премахнете това тълкувание.

Министър-председателъ А. Ляпчевъ: Нѣма защо да го премахнемъ.

Сега въпросътъ се свежда къмъ едно: дали господата отъ опозицията ще бѣдатъ прави, като подозиратъ правителството, когато действува, или болшинството на Парламента ще бѣде право, когато изразява своето разбиране, че правителството не се е съгласило съ това предложение, за да гони нѣкакви цели, които сѣ въ главата на едни хора, които отидоха да забъркватъ и младежки събори.

Затуй, г. г. народни представители, моля ви да гласувате предложението тѣй, както е внесено.

Председателствуващъ А. Христовъ: Има думата народниятъ представителъ г. Никола Пѣдаревъ.

К. Пастуховъ (с. д): Скандалъ е единъ министър-председателъ да бѣде скандаленъ въ единъ младежки конгресъ.

Министър-председателъ А. Ляпчевъ: Е, сега! (Глъчка)

Председателствуващъ А. Христовъ: (Звъни) Моля, г. Пастуховъ!

И. Петровъ (д. сг): Вие оправихте Широкосоциалистическата партия и Сговора сега ще оправите!

К. Пастуховъ (с. д): Вие васъ си нѣма да управите никога. Тази група, която иска съ тропане и кръване да

сваля и да качва, нѣма да постигне никаква целъ. Вие скандалите хората си!

И. Петровъ (д. сг): Не се грижете за нашитѣ работи. Гледайте си вашия халъ.

К. Пастуховъ (с. д): Нѣма да гледаме само нашия халъ, защото България не е само ваша.

Председателстващъ А. Христовъ: (Силно звѣни) Г. Пастуховъ! Права Ви бележка.

И. Петровъ (д. сг): (Къмъ К. Пастуховъ) Трѣбва да се срамите да гледате хората!

Н. Пждаревъ (д. сг): Г. г. народни представители! На трето четене се прави предложение, което съвършено измѣня съдържанието на тълкувателния законъ, както е билъ приетъ на второ четене. То се прави по единъ начинъ, който въ никой случай не може да . . .

Х. Статевъ (нар. л): Министъръ-председателъ по-добре защити предложението. Оставете, нека на трето четене да не ставатъ дебати.

Н. Пждаревъ (д. сг): Моля, недейте ме прекъсва. Азъ не искамъ разрешение отъ Васъ. Разрешението ми го дава правилникътъ и председателството.

Х. Статевъ (нар. л): Не е вѣрно това.

Н. Пждаревъ (д. сг): Когато се правятъ предложения на трето четене, съ тѣхъ се постъпва както на второ четене, и, следователно, не може да не се говори по тѣхъ.

Г. г. народни представители! Смисльтъ на настоящия законопроектъ не е да се прилага чл. 10 отъ закона за екржнитѣ съвети за градскитѣ и селскитѣ общини, а да се тълкува значението на чл. 10. И ако е въпросъ за тълкуване, ще трѣбва да има само едно тълкуване: да се прилага или да не се прилага, но не да се измѣни съдържанието на чл. 10 — това, което Вие искате.

Съ предложениия тълкувателенъ законопроектъ ние не се поставяме въ борба съ Касационния съдъ — това трѣбва да се подчертае много дебело.

К. Пастуховъ (с. д): Не можете да го опровергавате.

Н. Пждаревъ (д. сг): Касационниятъ съдъ не може да разрешава политически въпроси. Когато се повдигатъ политически въпроси, думата е на Народното събрание. И ако Народното събрание се занимава съ тълкуванието на единъ законъ, то упражнява едно свое право. Недейте смѣта, че партизанствуваме. И когато Вие (Къмъ К. Пастуховъ) съ това предложение желаете да правите политика, Вие партизанствувате.

Председателстващъ А. Христовъ: Има думата народниятъ представителъ г. Илия Януловъ.

П. Палиевъ (д. сг): Не могатъ сега да ставатъ дебати!

И. Януловъ (с. д): (Отъ трибуната) Макарь за петъ минути, г. г. народни представители, азъ излизамъ на трибуната, защото намирамъ, че въпросътъ е много важенъ. (Възражения отъ сговориститѣ)

С. Мошановъ (д. сг): По кой членъ отъ правилника вземате думата?

И. Януловъ (с. д): Моля, недейте ме прекъсва. Даже и 10 минути нѣма да говоря.

Д-ръ И. Фаденхехтъ (д. сг): По чл. 40 отъ правилника, можете да говорите.

И. Януловъ (с. д): Азъ моля г. Фаденхехта да не ми прави обструкция, да не ми цитира членъ едикой-си . . .

Д-ръ И. Фаденхехтъ (д. сг): Азъ казвамъ, че можете да говорите.

И. Януловъ (с. д): Г. Фаденхехтъ! Не вземамъ думата, защото имамъ на гърба си тежкия кръстъ да представлявамъ адвокатурата . . .

Д-ръ И. Фаденхехтъ (д. сг): Азъ соча чл. 40 алинея първа отъ правилника, споредъ който имате право да говорите.

И. Януловъ (с. д): Азъ вземамъ думата като народенъ представителъ, но съмъ длъженъ да направя това и вследствие на онѣзи си качества, на които спрѣхъ просвѣтено ви внимание. Понеже имамъ право да говоря само 10 минути, а имамъ намѣрение да го съкратя на 5 минути — не искамъ да отнемамъ времето на Народното събрание — казвамъ, азъ нѣма да се занимавамъ съ политическата страна на въпроса, тъй като тя е изяснена твърде добре. Азъ ще се занимавамъ съ едно недоразумение, което моля почитаемото Народно събрание на всѣка цена да избѣгне, а правителството, ако желае да прокара нѣкакво измѣнение, нека го прокара по редовенъ пѣтъ.

Г. г. народни представители! Тукъ е г. Фаденхехтъ, тукъ е г. Малиновъ, тукъ сж най-виднитѣ юристи. Въ тази Камара има 70 души юристи.

С. Мошановъ (д. сг): 103.

И. Януловъ (с. д): Азъ искамъ да ми се посочи единъ такъвъ прецедентъ: следъ тълкуване на единъ законъ отъ Върховния касационенъ съдъ, което тълкуване е поискано съ официално писмо отъ Министерството на правосъдието, респективно отъ правителството и което тълкуване — подчертавамъ — е дадено единодушно отъ Върховния касационенъ съдъ, този законъ да бѣде наново тълкуванъ отъ Народното събрание? Г-да! Времето ми е късо, азъ не мога да ви цитирамъ автори, юриспруденции и пр.

Н. Пждаревъ (д. сг): Цитирайте само чл. 44 отъ конституцията, то е достатъчно.

И. Януловъ (с. д): Отношението на законодателя изобщо къмъ Върховния касационенъ съдъ е такова, че въ нѣкои отъ конституцитѣ се предвижда, председателътъ на Върховния касационенъ съдъ, при голѣмо нещастие на страната, при загубване на държавния глава, да бѣде единъ отъ регентитѣ.

Н. Пждаревъ (д. сг): (Възражава)

И. Януловъ (с. д): Г. Пждаревъ! Не се занимавамъ съ арбитражни дѣла, не ме прекъсвайте. (Смѣхъ всрѣдъ лѣвицата)

Г. г. народни представители! Върховниятъ касационенъ съдъ, по текста и смисъла на нашата конституция, е представителъ на българското правосъдие, което е една отъ тритѣ власти — административна, законодателна и съдебна. Изрично е казано въ българскитѣ закони: решенията на общото събрание на Върховния касационенъ съдъ сж задължителни за всички съдебни мѣста и за всички държавни учреждения.

Д-ръ И. Фаденхехтъ (д. сг): Кѣде е казано това?

И. Януловъ (с. д): И питамъ ви азъ . . .

Д-ръ И. Фаденхехтъ (д. сг): Азъ пѣкъ Ви питамъ: кѣде е казано?

И. Януловъ (с. д): Ще Ви кажа.

Д-ръ И. Фаденхехтъ (д. сг): Тълкуванието се дава за ръководство и за сведение — то не е задължително. Автентични тълкувания дава само законодателътъ.

И. Януловъ (с. д): Не е вѣрно, г. Фаденхехтъ, недейте си криви душата по този въпросъ.

Д-ръ И. Фаденхехтъ (д. сг): Азъ съмъ длъженъ като народенъ представителъ да пазя конституцията; азъ съмъ длъженъ да Ви кажа, че Върховниятъ касационенъ съдъ нѣма право да издава автентични тълкувания. Неговитѣ тълкувания — на общото му събрание — сж задължителни дотолкова, доколкото сж убедителни за сждилищата.

И. Януловъ (с. д): До каква степенъ решенията на Върховния касационенъ съдъ сж отъ голѣмо значение — показва фактътъ, че за решенията даже не на общото събрание на Върховния касационенъ съдъ е казано, че се изпращатъ на по-долнитѣ сждилища за ръководство и за

сведение, което пакъ значи, че тѣ сѣ задължителни за тѣхъ; а за решенията на общото събрание въ гражданското съдопроизводство фигурира думата „задължителни“. Безъ съмнение, че това се тълкува много добре въ тази смисълъ и затуй има и повторно разглеждане на дѣлата.

Д-ръ Й. Фаденхехтъ (д. сг): Само решението на общото събрание на Касационния съдъ е задължително за долната инстанция, и то когато се върне дѣлото.

И. Януловъ (с. д): Когато решението е на общото събрание на Касационния съдъ, г. Фаденхехтъ казва, че само тогава то е задължително за по-долнитѣ инстанции.

Министъръ В. Молловъ: Не казва така.

И. Януловъ (с. д): Азъ ще Ви кажа какво казва. — Азъ казвамъ, че решенията на общото събрание на Върховния касационенъ съдъ сѣ задължителни за по-долнитѣ инстанции, а решенията не на общото събрание на съда, се изпращатъ само за сведение и ръководство.

Д-ръ Й. Фаденхехтъ (д. сг): Но то не значи, че сѣ задължителни; трѣбва да правите разлика.

И. Януловъ (с. д): Посочете ми едно решение на общото събрание на Касационния съдъ, което да е било тълкувано отъ по-долнитѣ съдилища.

Д-ръ Й. Фаденхехтъ (д. сг): Много такива случаи има. Азъ ще Ви посоча единъ примѣръ. Въ общо събрание на Върховния касационенъ съдъ бѣше решено, че може да бѣде уваженъ искъ за връщане на онова, което е платено по единъ договоръ, почиващъ на неморална причина, макаръ този, който е платилъ, да се е намиралъ въ неморално отношение. Второто решение на Касационния съдъ, обаче, следъ 5 години бѣше тѣкмо противното.

И. Януловъ (с. д): Въ такъвъ случай какво става? По-неже касационната практика еволюира и създава юриспруденция, казано е въ закона изрично, че за създаване на единство спорниятъ въпросъ се внася въ общо заседание на Върховния касационенъ съдъ — нека го потвърди туй и г. Каранджуловъ — и каквото се реши въ общото заседание на Върховния касационенъ съдъ, то остава за назилание и ръководство.

Д-ръ Й. Фаденхехтъ (д. сг): (Възразява нѣщо)

К. Пастуховъ (с. д): Вие кажете по същество, г. Фаденхехтъ, защо се грижите за формалността!

Д-ръ Й. Фаденхехтъ (д. сг): Не би трѣбвало сега дори да се допуска да се говори по конституционни въпроси.

И. Януловъ (с. д): Да, не бива да се допуска!

Но тогава, когато решенията на Върховния касационенъ съдъ иматъ такава задължителна сила, когато той е сондиранъ отъ страна на правителството, когато самото правителство го пита какво тълкувание дава той на този законъ, това е вече втора категория решения на Върховния касационенъ съдъ — азъ първата ви цитирахъ само за изяснение — и въ такъвъ случай това решение на Върховния касационенъ съдъ е задължително за този, който го пита — за правителството.

Д-ръ Й. Фаденхехтъ (д. сг): А за Камарата?

И. Януловъ (с. д): Г. министъръ-председателъ много добре каза: „Азъ оставямъ това предложение да се внесе по частенъ редъ“. Вникнахте ли въ това, защо правителството не внася законопроекта? Защото тогава блазъмътъ на Върховния касационенъ съдъ щѣше да бѣде още по-голямъ. Върховниятъ касационенъ съдъ изказа единодушно своето мнение — следъ това остава вие да го тълкувате. Въ такъвъ случай има само единъ изходъ.

Н. Кемилевъ (д. сг): Сега сме на трето четене, г. председателю!

И. Януловъ (с. д): Свършвамъ. — Вие можете да решите по същество, каквото желаете, можете да оставите да се разтурятъ общинскитѣ съвети — това е мое мнение и на моя другаръ г. Пастуховъ — но азъ ви моля най-настоя-

телно, когато имаме единодушното решение на Върховния касационенъ съдъ, взето въ общо заседание, за тълкуването на този текстъ, поискано писмено отъ правителството и което тълкувание е вече налице, Народното събрание да не дава тълкувания . . . (Възражения отъ сговориститѣ)

С. Савовъ (д. сг): Може, може.

Н. Пждаревъ (д. сг): Прочетете чл. 44 отъ конституцията,

И. Януловъ (с. д): . . . или контра-тълкувания, защото то може да направи измѣнение въ закона по установения редъ.

Председателствувашъ А. Христовъ: Има думата г. министъръ-председателъ.

Министъръ-председателъ А. Ляпчевъ: — Азъ чухъ, че тукъ се намиратъ 103 правоведци, но се надѣвамъ, че не всички 103 ще взематъ думата по това предложение. То е толкова ясно. Ние при третото четене не трѣбва да злоупотребяваме.

К. Пастуховъ (с. д): Както вие не трѣбваше да злоупотребявате при второто четене.

Министъръ-председателъ А. Ляпчевъ: Имайте малко търпение, г. Пастуховъ!

По въпроса, който повдигна г. Януловъ, дълженъ съмъ да му прочета текста на чл. 44 отъ конституцията. Тамъ се казва: (Чете) „Ня единъ законъ не може да се издаде, допълни, измѣни и отмѣни, докле той по-напредъ не се обсъди и приеме отъ Народното събрание, което има право така също и да тълкува неговия истински смисълъ“.

К. Пастуховъ (с. д): Това го знаемъ.

Министъръ-председателъ А. Ляпчевъ: Народното събрание е, което „тълкува истинския смисълъ“ на законитѣ, именно — което създава законитѣ.

Д-ръ Й. Фаденхехтъ (д. сг): Разбира се.

Министъръ-председателъ А. Ляпчевъ: Това е така ясно. Иначе вие можете да доведете страната до такава безпѣтица, че волята на Парламента да изгуби своето значение предъ законодателството на съдилищата.

Д-ръ Й. Фаденхехтъ (д. сг): Има принципъ за раздѣлене на властитѣ.

Министъръ-председателъ А. Ляпчевъ: Ето защо излишно е да се говори и спори по този въпросъ. Следъ единодушното решение, което взехме за сливането дветѣ половини на сесията, обичамъ да вѣрвамъ, че ще бѣдемъ толкова много сговорчиви. . . .

Отъ лѣвицата: А-а-а!

Министъръ-председателъ А. Ляпчевъ: . . . за да не споримъ по единъ въпросъ, разправията по който нищо нѣма да ни допринесе. Азъ правя този апелъ, пѣкъ ораторитѣ, ако обичатъ, да говорятъ колкото искатъ.

Председателствувашъ А. Христовъ: Има думата народниятъ представителъ г. Никола Мушановъ.

Н. Мушановъ (д): Г. г. народни представители! Тѣкмо защото сливаме дветѣ половини на сесията, за да не ни обвинятъ, че бързаеме отъ утре да отидемъ въ ваканция 30 дни, азъ мисля, че не е лошо да продължимъ малко работата си по единъ такъвъ сериозенъ въпросъ, какъвто е сегашниятъ.

Г. г. народни представители! Мене ми се струва, че въ случая ставатъ много смѣшения, които не сѣ добри отъ гледна точка на практиката, която трѣбва да имаме въ Парламента. Азъ се чудя какъ може да се поддържа тукъ, че едно решение на Касационния съдъ, каквото и да е то, взето въ общо събрание на съда, може да задължи Народното събрание. Но нека да се разберемъ. Азъ говоря работи, които иматъ значение не само за този случай, но и за утре, и за други день.

Решението на Касационния съдъ е задължително за всички съдилища. Съдилищата сѣ възприели практиката на Касационния съдъ. Следъ издаването опредѣленото на Касационния съдъ за тълкуване на чл. 10 отъ закона за

окръжните съвети, общински съвети вече не се разтурят от съдилищата.

Министър-председател А. Ляпчевъ: Вие не бяхте порано тук, г. Мушановъ.

Н. Мушановъ (д): Съдилищата се подчиниха на тълкуванието, което даде Касационният съдъ.

Какво казва сега законодателът? Предложението, внесено по частна инициатива, иска да каже: Касационният съдъ тълкува неправилно. Г. г. народни представители! Азъ не бихъ желалъ никога, пъкъ и не зная въ миналото има ли случай, даже въ lex Taburnica — макаръ да не е идентиченъ случаятъ — народното представителство да тълкува специално едно определение на Касационния съдъ.

Н. Кемилевъ (д. ср): Да корегира едно тълкувание.

Д-ръ И. Фаденхехтъ (д. ср): Народното събрание тълкува закона, а не определението на Касационния съдъ.

Н. Мушановъ (д): Тамъ е грѣшката въ настоящия случай. Ако законодателътъ, ако единъ министъръ има разбирането, че едно решение на Касационния съдъ не е правилно отъ гледна точка на закона, той има право да иска отъ Народното събрание да го измѣни. Г. министър-председателътъ, когато казва, че Народното събрание има право да тълкува съответния членъ на единъ законъ, правилното е да се създаде законъ, съ който да се измѣни законоположението.

Д-ръ И. Фаденхехтъ (д. ср): Да се създаде тълкувателенъ законъ.

Н. Мушановъ (д): Моля Ви се, нека да се разберемъ, защо да се остраиваеме по този въпросъ! Искамъ да изкажа моето мнение по него.

Ето къде е грѣшката, г. министър-председателю! Ако Вие, като министър-председателъ и министъръ на вътрешнитъ работи, бяхте убеденъ, че това тълкувание на Касационния съдъ е неправилно, не оставаше освенъ да внесете едно законодателно предложение, съ което чисто и просто да искате да не прилага алинея първа на чл. 144 отъ закона за окръжните съвети по отношение общинскитъ съвети. И когато законодателътъ постанови това, тогава решението на Касационния съдъ ще падне, защото то стои подъ решението на законодателната властъ.

Сега какво става? Казва се, че се дава едно тълкувание. Защо ще се тълкува и какво ще се тълкува? Г. г. инициаторитъ, които внасятъ това предложение, трѣбваше да кажатъ: „Отмѣнява се алинея четвърта отъ чл. 144 на избирателния законъ“, и тогава всички съдилища, и Касационния съдъ, сж длъжни да се подчиняватъ. Не трѣбва, следователно, отъ формална страна, Парламентътъ да измѣнява тълкуванието на Касационния съдъ. Това е една грѣшка, и г. Фаденхехтъ ще си спомни, че въ миналото такава грѣшка не е правна; а и за въ бъдеще не трѣбва никога да се прави, защото е опасна.

Сега, по сжщината на въпроса. Сжщината вие можете да си я добиете, както искате. Вие можете да измѣните закона. Но измѣнете го като предложите новъ текстъ, а не съ „тълкувателенъ законъ“. Каква цель гоните? Нали да кажете, че неискате да се приложи алинея първа на чл. 10 отъ закона за окръжните съвети и за общинскитъ съвети? Това можете да го кажете чисто и просто съ единъ законопроектъ. Ще измѣните закона въ Народното събрание и ще се избѣгне тая опасна форма: за конкретни случаи ние, законодателната властъ, да тълкуваме или да измѣняваме решенията, които е взелъ Касационниятъ съдъ. Това, смѣтамъ, че е сериозното. И ние, 103 души юристи въ Парламента, не трѣбва да допускаме това. Въ сжщностъ това не е работа на юриститъ. Тя е, собствено, една парламентарна работа: какъ Парламентътъ гледа и схваща въпроса, а не юриститъ. Тукъ не е въпросъ на адвокатлъкъ и педоария, а е въпросъ какъ законодателната властъ трѣбва да решава и какви отношения трѣбва да има съ съдебната властъ въ страната. То е въпросъ на Парламента, а не е въпросъ на адвокатитъ. Тази е грѣшката.

Г. Чернооковъ (д. ср): Вие поддържате ли предложението на г. Пастуховъ?

Н. Мушановъ (д): Сега ще ви кажа.

Г. г. народни представители! Да се разберемъ. Когато се дебатираше законътъ за окръжните съвети, азъ тогава взехъ думата и се противопоставихъ на тия измѣнения, защото разбихахъ къде отиватъ. И сега ще ви кажа сжщото — че вие и сега по тоя начинъ законодателствувате. Вие не искате да разрешите действително сериозния въпросъ за самоуправлението на общинитъ — и тукъ нѣма тия тенденции, не се мисли за самоуправлението на общинитъ — а искате да разрешите само едни временни и, позволете ми да кажа, партизански въпроси. Тоя въпросъ е партизански, а не е въпросъ, поставенъ на солидна база. А г. министър-председателътъ каза, че той чувствува нуждата да го направи това съ единъ бъдещъ законъ.

Питамъ ви тогава: каква нужда има, единъ месецъ преди изборитъ да се прокарва това тълкувание, а да не се решатъ другитъ сериозни въпроси, поставени на дневенъ редъ?

По смѣството на въпроса, г-да, азъ ще поддържамъ една реформа. Но да кажешъ, че не можешъ да разтуришъ общинския съветъ, докато всичкитъ първоизбрани съветници не си дадатъ оставката — азъ и тогава го намирахъ неоснователно и си казахъ мнението най-откровено. И то защо? Г-да! Ние имаме пропорционална избирателна система, която въ много отношения не отговаря на партийнитъ и политически нрави на нашия народъ, но ние я унищожаваме само съ партизанщината, която правимъ по нея, безъ да искаме да я подобримъ съ огледъ на условията, въ които живѣемъ, и съ огледъ на манталитета, който нашиятъ народъ има. Пропорционалната система по принципъ дава възможностъ да има представителство на партии — тъй се разбира. Общинскитъ избори пъкъ се вършатъ повече съ огледъ на личноститъ въ дадено мѣсто. Листата, напр., на Демократическата партия си е листа, ама хората гледатъ повече на кои лица имената сж поставени вътре. Тѣй гледатъ и на социалистическата листа, тѣй гледатъ и на земеделската листа, тѣй гледатъ въобще на всички листи. Ние сме въ периода на влиянието на личността.

И казваме: какъ можемъ да подобримъ положението на общинитъ? Ако ние сериозно желаемъ да имаме стабилни общини, нека прибѣгнемъ до едно срдѣно срдѣство, да кажемъ: когато първитъ трима-четирима отъ листата си подадатъ оставкитъ, сждѣтъ има право да разтури съвета. Защо? Защото знаемъ, както се нареждатъ у насъ листитъ, че винаги начело се поставятъ по-сериознитъ хора, трима-четирима души, а другото по-нататкъ е баластъ; листата къмъ края си е попълнена съ огледъ на партизански, на махленски и т. н. интереси. Ако дойде работата, партийтъ въ общинитъ да се представляватъ отъ последнитъ лица въ кандидатнитъ листи, азъ съмъ убеденъ, че всѣки отъ васъ ще признае, че туй представителство не ще отговаря на настроенията на масата, защото това, което е къмъ края на листата, е баластъ. Листитъ къмъ края си не съдържатъ имената на хора, които действително представляватъ интереситъ на народа тѣй, както отдѣлнитъ партии ги разбиратъ.

Поради това, азъ предлагамъ да се приеме, щото, когато първитъ три-четири лица отъ всѣка листа си подадатъ оставкитъ, съветътъ да се разтури.

Какво има сега въ сжщностъ? Защо ще си кривимъ, г-да, душата? Идатъ селскитъ и нѣкои градски общински избори. Има нѣколко общини, които — и азъ го зная — днесъ сж въ едно положение такова, че, като се гласува това предложение, увѣрявамъ ви — вие всички го знаете това — нѣма да се минатъ и 10 дни, ще бждатъ разтурени. Защо ще се разтурятъ тѣ? Защото идатъ на 12 февруарий изборитъ за селски общински съветници. Следователно, ние не мислимъ сериозно върху въпроса, а искаме просто да задоволимъ една партизанска нужда.

Азъ моля г. министър-председателя, който въ миналото сжщо като мене не бѣше приятелъ на такива законоположения по частна инициатива (Възражения отъ сговориститъ) — азъ ви казвамъ, че такива работи винаги уронватъ престижа на министра на вътрешнитъ работи, защото ако министърътъ на вътрешнитъ работи бѣше убеденъ въ необходимостта отъ това измѣнение, той самъ щѣше да ви сезира съ него, той щѣше да даде яснота и на искането си, и на формата, нѣмаше да има тази галиматия, която имаме днесъ — за да не се даде възможностъ да се прояви тази партизанщина, която има тукъ, да не се съгласява съ това предложение, а да почака единъ месецъ и да внесе единъ законопроектъ — тѣй както той разбира, че трѣбва да стане — и тогава спокойно и съ чиста съвѣсть да погледнемъ на работата, която имаме да вършимъ.

Председателстващъ А. Христовъ: Има думата народният представител г. Иванъ Каранджуловъ.

И. Каранджуловъ (мак): Г-да! Стана въпросъ за чл. 44 отъ конституцията. Нека ми бжде позволено по този поводъ да кажа две-три думи. Понеже се каза и нѣщо като критика противъ мене, . . .

Министъръ-председателъ А. Ляпчевъ: Не е вѣрно.

И. Каранджуловъ (мак): . . . понеже, когато взехъ онзи денъ думата и казахъ, че опредѣлението, издадено отъ Върховния касационенъ съдъ, е издадено отъ една компетентна власт, възрази ми се отъ нѣкои лица, като напр., г. д-ръ Фаденхехтъ, че и Народното събрание било компетентно да тълкува законитѣ, позволете ми да кажа две-три думи.

По отношение на съответния членъ отъ конституцията, нѣма никакво съмнение, признавамъ — и не може никой да не го признае — правото на Народното събрание да дава тълкувание за точния смисълъ на даденъ законъ. Това е известно. Спомена се тукъ покойниятъ Табурновъ, който създаде единъ законъ за тълкувание на конституцията. *Bi-jus est interpretari, cujus est condere.* Когато се касае до измѣнение на текстъ отъ конституцията, не е обикновеното Народно събрание, което може да даде тълкувание; . . .

П. Палиевъ (д, сг): Само великото Народно събрание.

И. Каранджуловъ (мак): . . . то не създава конституцията и, следователно, не може да я тълкува. Само великото Народно събрание, което създава конституцията, може и да я тълкува. Тукъ се касае за тълкуване на единъ обикновенъ законъ и, естествено е, че Народното събрание може да даде такова тълкувание, защото обикновениятъ законъ се създава отъ обикновеното Народно събрание. Но въпросътъ е този, че Народното събрание, като има право да тълкува законитѣ, което никой не отрича, нито азъ ще го отрека, тъй сѣщо и Върховниятъ касационенъ съдъ има това право, да тълкува законитѣ въ известни случаи. Това право го нѣма никой Върховенъ касационенъ съдъ въ другитѣ държави. Има го само у насъ затова, защото въ началото, следъ освобождението, законитѣ бѣха разтлѣяни тукъ-таме, сѣдилищата не можеха да се ржководятъ точно отъ тѣхъ, и трѣбваше да има една властъ, която да изтълкува въ известни случаи законитѣ.

Сезиранъ отъ министра на правосъдието, Върховниятъ касационенъ съдъ издава едно опредѣление за тълкувание на единъ законъ, по който има разни тълкувания и разни практики отъ сѣдилищата. За да има еднаквостъ въ прилагането на законитѣ, Върховниятъ касационенъ съдъ издава такива тълкувания. Сега въпросътъ е тамъ: когато Народното събрание има право да тълкува законитѣ, когато въ сѣщото време и Върховниятъ касационенъ съдъ има правото да тълкува законитѣ, . . .

Д-ръ Й. Фаденхехтъ (д, сг): Тѣзи две права сѣ отъ различно правно естество. Едното право е да се тълкува съ силата на законъ, а другото право е едно тълкуване, което може да бжде ржководство за сѣдилищата, но не е задължително като законъ.

И. Каранджуловъ (мак): Въ сѣщностъ за кого ще се иска тълкуванието? — За ржководство на сѣдилищата.

Д-ръ Й. Фаденхехтъ (д, сг): Ако единъ съдъ не се подчини на тълкуването на Върховния касационенъ съдъ и нѣма сериозни мотиви за това, може да бжде дисциплинарно отговоренъ, но това не е нарушение на закона.

Министъръ В. Молловъ: Не може да бжде и дисциплинарно отговоренъ.

Д-ръ Й. Фаденхехтъ (д, сг): Ако лекомислено пренебрегва тълкуването.

И. Каранджуловъ (мак): Но Народното събрание има и друго право — това е най-сѣществено — правото да издава закони. Е добре, когато Народното събрание има две права: да издава закони и да прави тълкувание на съществуващитѣ закони, защо тогава не издаде законъ въ случая, а издава едно тълкувателно решение? (Нѣкои отъ лѣ-

вицата ржкоплѣската) Не е ли целта тукъ да се удари една плесница на Върховния касационенъ съдъ? Не може другояче да бжде.

Н. Кемилевъ (д, сг): Г. Каранджуловъ! Колко Ви е права тезата, вижда се отъ това, че Ви ржкоплѣската дружбащитѣ (Възражения отъ земледѣлцитѣ). Дружбаши и широканци да ржкоплѣкатъ на правовъ редъ и конституция!

Д. Грънчаровъ (з, в): Отъ небето си надналь! Сврхъчовѣкъ!

И. Каранджуловъ (мак): И това бѣше единствената причина, поради която азъ взехъ думата — защото въ мотивитѣ къмъ законопроекта е казано изрично, че Върховниятъ касационенъ съдъ не се е ржководилъ отъ истинската воля на законодателя. Следователно, вижда се, че тукъ целта е да се удари плесница на Върховния касационенъ съдъ, когато това може да се изоѣгне, като се издаде единъ законъ.

Защо се прави това, защо е тази борба, тъй да се каже, между Народното събрание и Върховния касационенъ съдъ?

Н. Пждаревъ (д, сг): Не съществува такава борба, но Вие я търсите навсѣкѣде.

И. Каранджуловъ (мак): Г. министъръ-председателътъ каза, че той ще сезира Народното събрание по-нататкъ по този въпросъ. Е добре, щомъ може да се постигне тази целъ съ законъ, защо е това тълкувание?

Министъръ В. Молловъ: Има време и за едното, и за другото.

И. Каранджуловъ (мак): Но г. Пждаревъ, когато говори, каза, че тукъ целта не е да се даде противно мнение на тълкуванието на Върховния касационенъ съдъ, а отъ политическа гледна точка. . . .

Н. Пждаревъ (д, сг): Азъ казахъ, че ние не можемъ да поставяме политиката въ ржчетъ на Върховния касационенъ съдъ. Този законъ е политически. Който и да е законъ, Народното събрание ще го тълкува по този пѣтъ. Нѣма другъ пѣтъ за тълкуване на законитѣ.

Н. Пждаревъ (д, сг): Другото е законодателствуване — създаване на новъ законъ по сѣщата материя. Тълкуване на закони може да става само по този пѣтъ. И естествено е, че единъ тълкувателенъ законъ ще се яви тогава, когато Върховниятъ касационенъ съдъ изкаже едно мнение по закона и когато Народното събрание счете, че това не е неговото разбиране. Тогава ще се яви единъ тълкувателенъ законъ — иначе, нѣма нужда отъ такива.

И. Каранджуловъ (мак): Азъ искамъ да разбера, каквс значи това „политически“?

Б. Павловъ (д): Значи, че ще се разтурятъ общинитѣ.

И. Каранджуловъ (мак): Когато говоримъ, трѣбва да знаемъ какви послѣствия ще има отъ този законъ.

Председателстващъ А. Христовъ: Има думата народният представител г. Никола Андреевъ.

Н. Андреевъ (р): Г. г. народни предсатители! Източници на правото въ последно време не сѣ и не могатъ да бждатъ само законитѣ и законодателната властъ, която издава тѣзи закони. Това е обичаятъ, това е правната доктрина, юридическата наука, това е най-послед и юриспруденцията. И вие отъ болшинството сега искате да се премълчатъ и да отречете тѣзи източници на правото въ най-новото време. Съ това вие отивате въ противовесъ на цѣлото модерно схващане за източницитѣ на правото.

Министъръ В. Молловъ: Хайде холанъ!

Н. Андреевъ (р): Съ това вие искате да покажете, че въ България има партийни източници на правото, а не че такъв източникъ е юриспруденцията, особено разбирането на нашия Върховенъ касационенъ съдъ. Това — отъ една страна.

Отъ друга страна, знае се, че всички наши закони за изборнитѣ тѣла — за окръжнитѣ съвети, за общинскитѣ съвети и за училищнитѣ настоятелства — сѣ дадени въ рѣцетѣ на правосъдието — то да разрешава въпроса за провъзгласяване на избранитѣ, за редовността на изборитѣ и за разтурването на едно или друго колективно изборно тѣло.

Когато това е така, когато нашиятъ законодател е призналъ, че именно съдебната властъ може да бѣде единственитъ, незилбемиятъ стълбъ, о който да се разбиватъ партизанскитѣ вълни на управляващата партия и котерийнитѣ побуждения на управницитѣ, вие идете съ този така нареченъ „тълкувателенъ“ законъ да отречете този принципъ и да бравирате българското правосъдие — не само Върховния касационенъ съдъ. Явно е, прочее, че се цели да се направи едно основно измѣнение на закона и да се признае, че партизанскитѣ желаня на мнозинството въ Народното събрание могатъ да бѣдатъ по-силни отъ онази юриспруденция, която мѣри да защити престижа на политиката въ България и на правното чувство на българскитѣ граждани, на избирателитѣ. Не забравяйте, г. г. народни представители, че източникътъ на правото още въ древно време не е била само законодателната властъ. Римскитѣ съдии създадоха чистото и най-висшето право, на което всички днесъ се радваме.

Министъръ В. Молловъ: (Казва нѣщо)

Н. Андреевъ (р): Не знамъ защо и министърътъ на финанситѣ се възмущава отъ това, което говоримъ. Той по-добре да решава другитѣ въпроси, да разреши въпроситѣ за заема, които се отнасятъ до него.

Явно е, прочее, че тукъ се гонятъ само партизански цели. Несъмнено е също така, че единъ единственъ лъчъ въ законодателството на миналото Народно събрание, хвърленъ тукъ, съ гласуването на чл. 10 отъ закона за окръжнитѣ съвети, настоящето Народно събрание иска да го помрачи, да го унищожи.

Ние отъ своя страна заявяваме, че ще подкрепимъ всички ония предложения, които идатъ да защитятъ правата на българския избирателъ и които ще дойдатъ да премахнатъ котерийността и партизанството въ българския политически животъ, и затуй ще гласуваме за предложението на г. Пастуховъ. Ние отпавяме нашето съжаление и протестъ срещу ония скрити погълзновения, които искате да маскирате посрѣдствомъ единъ такъвъ тълкувателенъ законъ, като измѣнявате действащи закони. По-достойно щѣше да бѣде, ако бѣхте проявили вашата природа открито и направѣхте това чрезъ единъ законъ, а не да бравирате най-върховната съдебна инстанция у насъ — Върховния касационенъ съдъ.

Н. Кемилевъ (д. сг): Това е скандална демагогия!

Председателствуващъ А. Христовъ: Има думата народниятъ представителъ г. Величко Кознички.

В. Кознички (нар. л): Г. г. народни представители! По-неже днесъ се разглежда на трето четене този тълкувателенъ законопроектъ, то, споредъ правилника, г. председателствуващиятъ не трѣбваше да даде възможность да се развиятъ тѣзи дебати. Може да говори само този, който е вносителъ на едно предложение, за да даде своето обяснение, и по-нататъкъ отъ страна на правителството може да се дадатъ нѣкои разяснения и се пристѣпва къмъ гласуване.

Г. г. народни представители! По въпроса, който ни занимава сега, азъ имамъ да кажа следующето. Съдилищата иматъ право да тълкуватъ законитѣ, но чл. 44 отъ конституцията дава това право и на Народното събрание. Кога Народното събрание ще се яви да издаде тълкувателенъ законъ? Само по себе си се разбира, че тогава, когато има разни тълкувания на единъ законъ или тогава, когато ще има тълкувание, съ което Народното събрание не е съгласно. Иначе нѣма смисълъ. Та по начало Народното събрание, съгласно чл. 44 отъ конституцията, може да даде тълкувание на известенъ законъ; има това право, независимо отъ това, какъ сѣ погледнали съдилищата на закона.

Но азъ смѣтамъ, че отъ страна на вносителитѣ на това законодателно законодателно предложение е извършена една нетактичностъ въ смисълъ, че можеше да се избѣгнатъ всички нареканя и да не се говори, че съдебната властъ се унижава, че тя е дала неправилно тълкувание на закона. Щомъ вносителитѣ на това предложение не сѣ били стѣ-

ласни съ тълкуванието на закона отъ съдилищата и щомъ като има едно опредѣление на Върховния касационенъ съдъ по въпроса, тактично бѣше, по-разумно бѣше, ако се внесѣше отъ правителството единъ законопроектъ за измѣнение на респективния членъ, и пакъ щѣше да се постигне същиятъ резултатъ. Тогава нѣмаше да има обвинения отъ едната и другата страна; нѣмаше да се приказва, че болшинството партизанствувало, като внасяло този законопроектъ, че съдебната властъ се компрометира въ очитѣ на обществото, че има борба между съдебната властъ и Народното събрание и пр. Всички тѣзи нареканя, всички тѣзи осъждения отъ едната и отъ другата страна, нѣмаше да ги има, ако се внесѣше отъ правителството единъ законопроектъ за поправка на съответния членъ отъ закона.

Тази е, споредъ менъ, нетактичността, която докара до тѣзи спорове.

Председателствуващъ А. Христовъ: Има думата народниятъ представителъ г. Боянъ Смиловъ.

Б. Смиловъ (нац. л. о): Г. г. народни представители! Азъ считамъ, че въ дадения случай ще се създаде единъ опасенъ прецедентъ съ много сериозни последици — че всѣка една бѣдеща Камара може, следъ едно решение на Върховния касационенъ съдъ по каквото и да е въпросъ, забележете добре, г. г. народни представители, . . .

Отъ сговориститѣ А-а-а!

Б. Смиловъ (нац. л. о): Казвамъ, въ бѣдеще може да се яви Камара, която, съгласно чл. 44 отъ основния законъ, ще иска да тълкува законитѣ и по този начинъ косвено ще влѣзе въ функциитѣ на чисто съдебната властъ.

Е. Начевъ (д. сг): Такова Събрание нѣма да има.

Б. Смиловъ (нац. л. о): Моля Ви се, недейте ми говори, че нѣма да има такава Народно събрание. Помните презъ 1922 г., когато Народното събрание влѣзе чисто и просто въ функциитѣ на съдебната властъ.

Е. Начевъ (д. сг): То бѣше презъ дружбашко време.

Б. Смиловъ (нац. л. о): Нѣмате никаква гаранция, че следъ сегашното Народно събрание нѣма да дойде друго Събрание, което по същия този пѣтъ, по който вървите сега вие, да влѣзе просто въ функциитѣ на съдебната властъ. И азъ виждамъ тукъ единъ прецедентъ страшенъ, опасенъ. Защо вие вършите това, следъ като Върховниятъ касационенъ съдъ е далъ своето решение?

Н. Пѣдаревъ (д. сг): (Казва нѣщо)

Б. Смиловъ (нац. л. о): Тогава създайте законъ. Азъ Ви питамъ, г. Пѣдаревъ: каквѣ ще правите, когато тази Камара се замѣсти съ друга, която следъ едно решение на Касационниятъ съдъ вземе тѣкмо противно решение? Това значи законодателната властъ да съедини въ себе си чисто съдебни функции и да произтекатъ такива страшни последици за правнитѣ отношения въ държавата, които въ никой случай не можете да изчислите. Въ миналото имаме единъ случай, когато Камарата чисто и просто влѣзе въ функциитѣ на съдебната властъ. Каква ви е гаранцията тогава, че нѣма да попаднете на такава Камара, която да съедини съдебнитѣ и законодателни функции въ себе си?

Н. Кемилевъ (д. сг): Една подобна Камара, като настоящата, нѣма да мине по онзи пѣтъ, по който минаха дружбашитѣ.

Б. Смиловъ (нац. л. о): Г. Кемилевъ! Прецедентътъ ще бѣде много лошъ. Ако вие разчитате на добросъвестността и на интеллигентността на тази Камара, която нѣма да се увлѣче отъ партизански страсти, ще дойде друга Камара, която съ същото това оръжие ще ви решава правни отношения, както въ миналото, и ще се намѣрите при най-страшнни последици. (Възбуждения отъ сговориститѣ)

К. Кънчевъ (д. сг): Такава Камара и безъ прецедентъ ще го върши. Дружбашитѣ имаха ли прецедентъ? Нѣмаха и го направиха.

Б. Смиловъ (нац. л. о): Това не може да ви бѣде аргументъ. Азъ Ви питамъ, г. Кънчо Кънчевъ, защо следъ реше-

нието на Върховния касационен съдъ постановяте по този начин? Дайте законъ и сѣдилищата ще прилагатъ този законъ.

Н. Кемилевъ (д. ст): Защо не позволявате на хора, които сѣ възбъ отъ състава на това Народно събрание, да иматъ по-голяма компетентностъ по единъ законъ? Вие виждате тукъ, въ болшинството и въ опозицията, сѣщитѣ хора, които създадоха тоя законъ. Защо смѣтате, че г. г. сѣднитѣ могатъ да тълкуватъ по-добре моята мисль, макаръ азъ да не съмъ юристъ?

Б. Смилевъ (нац. л. о): Не сте правъ.

Н. Кемилевъ (д. ст): Ама не съмъ правъ, а!

Б. Смилевъ (нац. л. о): Не сте правъ. Ще Ви отговоря на този въпросъ. Забележете добре, че Касационниятъ съдъ излиза съ едно решение, а вие идвате да тълкувате закона, за да отмените това решение. То е равностойно, че влизате въ функциитѣ на съдебната власть.

Председателствуващъ А. Христовъ: Има думата г. министъръ-председателъ.

Министъръ-председателъ А. Ляпчевъ: Г. г. народни представители! Казахъ, че г. г. правоведцитѣ нѣма да ни упѣтятъ, защото, ако желаета да ни упѣтятъ, трѣбваше да се съобразятъ съ правилника, че на трето четене не се говори по материята като на първо четене.

Нѣкой отъ лѣвицата: И г. Пѣдаревъ говори.

Министъръ-председателъ А. Ляпчевъ: Който и да е, безразлично. — Но ако вземамъ думата, то е, за да разясня оная бъркотия, която се внесе отъ почитаемитѣ оратори. Преди всичко, нѣма никакво основание да се сравнява lex taburnica съ настоящия тълкувателенъ законъ, защото она измѣняваше конституцията, . . .

Нѣкой отъ лѣвицата: Тълкуваше я.

Министъръ-председателъ А. Ляпчевъ: Тълкуваше я и разбира се, я измѣняваше. — . . . а тукъ Народното събрание, което е властно, тълкува своя законъ. Второ, съвсемъ е невѣрно, че Касационниятъ съдъ по въпроситѣ за утвърждение и разтуряне на съвети има нѣкаква друга власть. освенъ упѣтване на окръжнитѣ сѣдилища. Защо? Защото Касационниятъ съдъ, за да може да приложи своето упѣтване задължително за всички, както мисли г. Януловъ, трѣбва да си послужи съ нѣкоя санкция, а това ще стане, когато опредѣленията на окръжнитѣ сѣдилища биха дошли при него. А вие знаете, че въ случая опредѣленията на окръжнитѣ сѣдилища не отиватъ въ по-горна инстанция, и Касационниятъ съдъ нѣма възможностъ да се сезира съ тѣхъ и да наложи своето разбиране. Следователно, ние се намираме предъ една бъркотия: окръжнитѣ сѣдилища различно тълкуватъ; Касационниятъ съдъ дава едно опредѣление, никой не го зачита, всѣки различно го тълкува; никой окръженъ съдъ не се бои, че неговото опредѣление може да се измѣни отъ Касационния съдъ, защото то нѣма да отиде тамъ.

Б. Смилевъ (нац. л. о): Дайте ни единъ ясенъ законъ.

Министъръ-председателъ А. Ляпчевъ: И тогава една въпиюща нужда за достойството на съдебната власть е тя да не пада въ очитѣ на народа съ своитѣ противоречиви тълкувания. Ние не искаме да унижимъ Касационния съдъ и въобще съдебната власть, а искаме да я издигнемъ на оная висота, на която тя трѣбва да бѣде и затова ѝ даваме едно ясно упѣтване. (Рѣжкоплѣскания отъ сговориститѣ) Това е смисльотъ на разглеждания тълкувателенъ законопроектъ. Защо се спори съ часове? Защо се внася тая бъркотия? Моля ви се, г. г. народни представители, свършете съ тоя въпросъ! (Рѣжкоплѣскания отъ сговориститѣ)

Председателствуващъ А. Христовъ: Ще пристѣпимъ къмъ гласуване. Ще гласуваме най-напредъ първото предложение на г. Пастуховъ, засѣгащо алинея първа на членъ единственъ. Вие чухте това предложение.

Моля, които приематъ направеното предложение отъ г. Пастухова, да вдигнатъ рѣжа. Меншество, Събранието не приема.

Ще гласуваме второто предложение на г. Пастуховъ, отнасяще се до алинея втора.

К. Пастуховъ (с. д): Искамъ по него думата.

Министъръ-председателъ А. Ляпчевъ: Азъ питамъ г. председателя, най-напредъ, дали това второ предложение може да бѣде разглеждано при третото четене. Прочетете го, да го чуемъ.

Председателствуващъ А. Христовъ: (Чете) „За членове на тричленнитѣ комисии се назначаватъ лица, които иматъ качества на избираемостъ и при това принадлежатъ къмъ най-силнитѣ групи отъ разтурения съветъ, като се спазва принципътъ на пропорционалното представителство“.

И. Хрелопановъ (д. ст): Това предложение не може да се гласува.

Д. Нейковъ (с. д): Нали не партизанствувате?

Председателствуващъ А. Христовъ: Тази материя не е разглеждана нито при първото четене, нито при второто четене на законопроекта и затова туй предложение не може да се гласува.

К. Пастуховъ (с. д): Какъ да не може? Искамъ да се обясни. Ето какви ви сѣ автентичнитѣ тълкувания на Народното събрание!

Министъръ-председателъ А. Ляпчевъ: Такъвъ е редътъ.

К. Пастуховъ (с. д): Това е тълкувание на едно партизанско болшинство, което иска да налага волята си! (Рѣжкоплѣскания отъ социалдемократитѣ. Възражения отъ сговориститѣ) Съ това тълкувание нѣма да съборите автентичнитѣ тълкувания на съдебната инстанция, а ще разколебате вѣрата въ народа, въ правилността и законността на решенията на нашитѣ съдебни инстанции. Азъ съмъ убеденъ, и така си е, че този законъ не е тълкувателенъ, защото не урежда една материя за миналото. Той не ни казва, че само досега разтуренитѣ съвети ще се възстановятъ чрезъ едно тълкувание на закона, което ще даде самото Народно събрание.

Председателствуваща А. Христовъ: (Звъни)

К. Пастуховъ (с. д): Той ни каза, че занаяпредъ сѣдилищата тѣй ще действуватъ. (Възражения отъ сговориститѣ)

Председателствуващъ А. Христовъ: Нѣмате думата, г. Пастуховъ.

К. Пастуховъ (с. д): Нѣмамъ думата ли?! Дайде ми възможностъ да се обясни. Азъ свършвамъ. Като схващамъ, че законопроектътъ по характера си не е тълкувателенъ, а единъ обикновенъ законъ, азъ, като народенъ представителъ, правя предложение да се направятъ въ него измѣнения, каквито намирамъ за добре. Това е наше право. Вие виждате, че и министъръ-председателътъ ви заявява, че ще сезира Народното събрание съ единъ законопроектъ.

Министъръ-председателъ А. Ляпчевъ: Тогава ще говорите.

К. Пастуховъ (с. д): Е добре, обещанията все сѣ нѣщо, но когато въ Народното събрание има споръ по една материя, министъръ-председателътъ, който рѣжководи вътрешната политика на държавата, е длъженъ не само да даде обещание, но и да заяви предъ Народното събрание какви измѣнения смѣта да направи по материята, която тукъ разглеждаме, за да се разреши правилно въпросътъ. Азъ не съмъ чиновникъ, за да ми дава обещание за служба. Ние сме една държава парламентарна, народното представителство влиза въ контактъ съ правителството, обяснява се по въпроситѣ и единъ министъръ не може съ една мъглива одумка — ще разрешимъ въпроса единъ день — да се отървава, когато има такъвъ голѣмъ споръ по този въпросъ. Той е длъженъ да ни каже политиката си.

Министъръ-председателъ А. Ляпчевъ: Ще ви кажа сега.

К. Пастуховъ (с. д): Позволете, азъ свършвамъ вече. Вие, г. министъръ-председателю, не сте отъ вчера тукъ.

Одобрявате ли въ Вашата съвѣсть тази практика да се разтурят общинитѣ, както досега; одобрявате ли, щото тричленнитѣ комисии да бждатъ, безъ да се гледа на това какво е съотношението на политическитѣ сили, съставени изключително отъ хора на правителствената партия? Не сте ли се борили, както се боримъ и ние сега, щото да има елементъ на справедливостъ, та, когато една община се разтури по една или друга причина, въ тричленната комисия да влзатъ представители и на другитѣ групи? Нали въ общината не трѣбва да има партизанство, нали общината трѣбва да има само стопански функции? Откъде накѣде въ едно село, където вашата партия има 200 гласа, а опозиционнитѣ партии иматъ съвокупно 500 гласа, може да се назначава тричленна комисия само отъ хора на партията, която има 200 гласа? Докога България ще се управлява отъ малцинства и съ фалшифициране вота на народа?

Н. Кемилевъ (д. сг): Вие сте най-голѣмото болшинство — кооперация „Напредъ“!

К. Пастуховъ (с. д): И понеже този въпросъ е боленъ, защото ще има избори подиръ единъ месецъ, вие сте длъжни сега да го разрешите, а не да оставите чрезъ едно предложение да се тълкува законътъ.

Председателстващъ А. Христовъ: (Звъни)

К. Пастуховъ (с. д): Че ние не сме наивници, за да оставимъ да уронватъ престижа на най-върховното съдебно учреждение. (Възражение отъ сговориститѣ)

Председателстващъ А. Христовъ: (Силно звъни) Г. Пастуховъ! Ще уважавате правилника. Нѣма да говорите повече.

К. Пастуховъ (с. д): Въ младежкия ви конгресъ имаше ли правилникъ? (Ржкоплѣскания отъ социалдемократитѣ) Азъ добихъ куражъ, като видѣхъ да тропатъ на единъ вашъ министъръ младежи, задъ които стоятъ възрастни. Виждамъ каква ви е психологията.

Председателстващъ А. Христовъ: (Силно звъни)

К. Пастуховъ (с. д): Но азъ не мога да се откажа отъ моето право. Жълто по устата ми нѣма, за да ме убеждавате, че ще създавате законъ подиръ две години, когато изборитѣ ще бждатъ следъ единъ месецъ. Азъ искамъ отъ г. министъръ-председателя да се обясни по този въпросъ.

Н. Кемилевъ (д. сг): Мога ли да взема поводъ отъ този въпросъ, който се разглежда сега, и да попитамъ: централа „Напредъ“ какво прави?

Д. Нейковъ (с. д): А Вие можете ли да дадете смѣтка отъ името на „12-тѣ“ въ България? Имате думата по това, а не по друго.

Н. Кемилевъ (д. сг): Вие сте комисионери съ държавни срдства.

Д. Нейковъ (с. д): България чака отъ Васъ обяснение за дейността на „12-тѣ“. Дайте му думата, г. председателю, да каже нѣщо за търговетѣ.

Н. Кемилевъ (д. сг): Ще Ви друсамъ така, че ще запомните, кога сте били въ Народното събрание.

К. Пастуховъ (с. д): Г. Кемилевъ! Централата „Напредъ“ не крие своитѣ смѣтки, но Вашитѣ смѣтки Вие не сте си открили.

Председателстващъ А. Христовъ: (Продължително звъни)

К. Пастуховъ (с. д): Вие не сте опровергали лансираното въ вестницитѣ, че се числите въ единъ комитетъ, който казва „България надъ всичко“, а взема отъ тия, отъ ония, за да урежда интереситѣ си.

Н. Кемилевъ (д. сг): Азъ ще бжда гордъ да бжда въ единъ комитетъ, който държи България надъ всичко, но не и въ една кооперация, която граби държавни срдства. (Ржкоплѣскания отъ сговориститѣ) Това трѣбва да знаете.

Въ моята дейностъ нѣма лични интереси. Но вие сте се сплинали отъ кражби на държавни срдства.

К. Пастуховъ (с. д): Ние нѣма да оставимъ ескадронни командири да управляватъ България.

Н. Кемилевъ (д. сг): Чрезъ централа „Напредъ“ Вие грабите паритѣ на държавата. Вие сте комисионери, вие сте конкуренти на другитѣ кооперации.

К. Пастуховъ (с. д): Ние нѣма да оставимъ тайни комитети да управляватъ България, защото тѣ вдуватъ въ корупция и насилия.

Н. Кемилевъ (д. сг): Търгаши съ търгаши съ държавнитѣ срдства!

Председателстващъ А. Христовъ (Силно звъни)

Д. Нейковъ (с. д): Вие дължите на обществото отговоръ за дейността на „12-тѣ“.

Н. Кемилевъ (д. сг): Нека народътъ знае, че вие сте търгаши съ държавнитѣ срдства и предлагате на кооперациитѣ да ви плащатъ 1/2% комисионна. Хайдути!

Д. Нейковъ (с. д): Не правете диверсии, ами прочетете в. „Миръ“

К. Пастуховъ (с. д): Обяснете се съ Георги Поповъ. Дайте смѣтка за дейността на „12-тѣ“. Нашитѣ смѣтки см открити.

Председателстващъ А. Христовъ: (Звъни)

Н. Кемилевъ (д. сг): Отъ глава до пети сте потънали въ калъ.

К. Пастуховъ (с. д): Вие мислите, че ще ви оставимъ да разпореждате съ България? Това да не е мушия на командири, излѣзли отъ строя? (Голѣма глъчка)

Н. Кемилевъ (д. сг): Ти си хайдукъ.

Г. Чешмеджиевъ (с. д): Г. председателю! Нека г. Кемилевъ да си оттегли думитѣ. Ние не сме хадутни. Той е хадукъ.

Председателстващъ А. Христовъ: Нищо не се чува.

К. Пастуховъ (с. д): Какво мислите вие, че ще оставимъ на нестговорни фактори да управляватъ България? Тукъ ще паднемъ, но ние ще искаме държавата да се управлява, както повелява конституцията. А вие да си знаете строя.

Председателстващъ А. Христовъ: (Силно звъни)

Г. Чешмеджиевъ (с. д): Отъ 30 и отъ 50 години все тѣй реватъ отъ тая страна (Сочи дѣсницата), затуй България е лоша до този халъ. (Голѣмъ шумъ)

Председателстващъ А. Христовъ: Силно звъни.

Има думата г. министъръ-председателятъ.

Министъръ-председателъ А. Ляпчевъ: Моля ви се, г-да, малко тишина, най-последно.

Съмнение нѣма, че когато се започне съ такива пререкания, ще се получатъ и обратнитѣ. Изглежда за нѣкои народни представители, че Народното събрание, трибуната, не е мѣсто, за да се изясняватъ въпроситѣ предъ народа, а да се замѣгляватъ. Това е най-голѣмата грѣшка, да не кажа престѣпление, което може да се направи по отношение на парламентаризма и по отношение на едно добро управление въ страната. Това трѣбва ад го съзнатъ всички.

Ще отговоря на въпроса на г. Пастуховъ. Азъ разбирамъ неговия въпросъ, но не мога да приема формата, въ която той иска да го разреши. Какъвъ бѣше неговиятъ въпросъ? Той желае да знае, понеже правителството ви обещава чрезъ мене, че въ недалечно време, то ще се зира . . .

К. Пастуховъ (с. д): Както за арбитражитѣ.

Министъръ-председателъ А. Ляпчевъ: Е, тогава защо Вие искате обещание отъ мене, като ми възразявате веднага?

Председателствуващ А. Христовъ: (Звъни) Моля, г. Пастуховъ.

Министъръ-председател А. Ляпчевъ: . . . че правителството, казвамъ, ще сезира народното представителство по този въпросъ специално, въ какъвъ смисълъ е туй обещание. Въ много простъ смисълъ. Правителството може да се похвали, г. Пастуховъ, че презъ негово време е имало най-малко разтурвания на общински съвети. Това е фактъ, който никой не може да оспори, защото статистиката е налице. Това да го знаете много добре. И правителството нѣма никакъвъ интересъ да се ржководи отъ други съображения, освенъ отъ едно — правилния вървешъ на нашето самоуправление и добрия редъ изобщо въ управлението. Това е моето обещание. (Ржкоплѣскания отъ сговориститѣ)

К. Пастуховъ (с. д): Това не е отговоръ.

Министъръ-председател А. Ляпчевъ: А пъкъ другиятъ отговоръ е следниятъ: Вие правите едно предложение, съ което възставате противъ половината плюсъ единъ, а въ сѣщото време предложението Ви е за две трети. Намѣрете му логиката!

К. Пастуховъ (с. д): Има логика.

Министъръ-председател А. Ляпчевъ: А, да, има!

Председателствуващ А. Христовъ: Ще пристѣпимъ къмъ гласуване на тълкувателния законопроектъ. Моля ония, които приематъ на трето четене тълкувателния законопроектъ по приложението на чл. 10 алинея първа отъ закона за окръжнитѣ съвети въ свързка съ чл. 144 алинея четвърта отъ избирателния законъ, моля, да вдигнатъ ржка. Болшинство. Събранието приема (Вж. прил. Т. II, № 10)

Пристѣпваме къмъ втората точка отъ дневния редъ — **второ четене законопроекта за насърчение износа на вината.**

Моля г. докладчика да го докладва.

Докладчикъ Г. Казанаклиевъ (д. сг): Г. г. народни представители! Предстои ви да обсъдите на второ четене законопроекта за насърчение износа на вината. Финансовата комисиия, следъ разглеждането му, почти възприе първоначалния проектъ съ твърде малки измѣнения, които току-що ви се раздадоха въ отпечатания докладъ.

Както самото заглавие на законопроекта сочи, съ него се цели да се създаде една стопанска възможност, щото виното отъ единъ артикулъ на изключителна мѣстна консомация да стане и артикулъ на международенъ, външенъ обмѣнъ. Съ постигането на тази възможностъ ще се създадатъ едни благоприятни условия за развитието на родното лозарство — увеличение производството на вино и неговото модернизирание. Износътъ на виното ще укаже благоприятно влияние и върху винарската промишленостъ, която ще трѣбва да се съобрази съ изискванията на европейскитѣ пазари и ще трѣбва да мине къмъ едно модернизирание въ производството на виното, като наредъ съ настоящето дребно производство на вино, ще се наложи масово производство и типизирание на вината, било на акционерни, било на кооперативни начала. Износътъ на виното ще се отрази благоприятно и върху баланса на външната ни търговия.

За да бѣде вотиранъ този законопроектъ, ще трѣбва да видимъ навремененъ ли е, има ли условия за износъ на вино отъ насъ, и ще може ли при тия условия, които поставя законопроектътъ, да се развие този износъ? На първо мѣсто трѣбва да видимъ има ли обективни условия на международния пазаръ за износъ на български вина. Цифритъ за международната търговия съ вино сочатъ, какво ние изнасяме твърде незначително количество вино въ сравнение съ количеството, което се пласира на международното тържище, особено въ Швейцария, Германия и Австрия. Така че обективни условия за единъ търговски износъ на български вина сѣществуватъ, тѣ сж налице.

Оносително въпроса, доколко пъкъ българското вино може да се яви като конкурентенъ артикулъ на чуждитѣ пазари, азъ смѣтамъ, че можемъ безъ абстрактни расжждения, направо да прибѣгнемъ до опыта, който имахме презъ току-що изтеклата есенъ съ износъ на български вина. Подъ режима на постановление № 13 на Министерския съветъ отъ 22 септември т. г., утвърдено отъ Народното събрание — постановление, което въ основата си регулираше сжщата материя и на сжщитѣ начала — въ

България презъ тази есенъ се появиха като закупувачи-износители на български вина седемъ европейски фирми — петъ виенски, една германска и една будапещенска. Тѣ закупили въ страната около 10.000.000 литри вино, като само едната отъ тѣзи фирми закупи около 5.000.000 литри и е изнесла вече 3.000.000 литри, а останалитѣ 2.000.000 литри сж на складъ и чакатъ своя износъ. Съ изключение на една фирма, която има реаленъ складъ въ Русе, почти всички други сж изнесли закупеното вино на европейскитѣ пазари. Съ това се доказва по най-ефикасенъ начинъ, какво действително виненото производство и виненитѣ сортове, които се культивиратъ на българска почва, могатъ прекрасно да носятъ конкуренцията на международния пазаръ. Азъ мога да ви цитирамъ, г. г. народни представители, едно частно писмо, изходящо отъ фирмата Клайнъ С-ие Брандлѣ отъ Виена, най-голѣмиятъ закупувачъ на български вина, отправено до нейнитѣ представители тукъ, въ което фирмата заявява, че българското вино е намѣрило благоприятенъ пласментъ на виенското тържище, че отъ тѣхнитѣ 3.000.000 литри, които сж занесли въ Виена, надали въ складоветѣ имъ сж останали и 100.000 литри. Сжщата фирма заявява, че дори при ефикасната конкуренция, която ни се прави отъ страна на грѣцкитѣ износни вина, които сж оферираны франко Триестъ на цена по-ниска отъ 6 л. и при една тарифна възможностъ, тѣзи вина да дойдатъ съ много по-малко транспортни разноси отъ Триестъ до Виена, отколкото вината отъ България до Виена, пакъ българскитѣ вина могатъ да понесатъ тази конкуренция, като се пласиратъ и продаватъ на пазара при сравнително повисока цена. Това се дължело на обстоятелството, че грѣцкитѣ вина, които сж се продавали на такава ниска цена, сж били петиотизирани вина съ подбито реноме на виенския пазаръ. И при тѣзи условия, казва фирмата, пакъ може да продължи своята дейностъ на закупувачъ и експорторъ на вина отъ България, щомъ като мѣстнитѣ вина, по нейната преценка, при тази неблагоприятна конкуренция се понижатъ въ България на 730 л., купувани отъ производителя. При тази цена тѣ сж готови да продължатъ износа на виненото производство отъ насъ.

Единъ трети въпросъ, който може да бѣде повдигнатъ — и който собствено трѣбва да се повдигне при обсъждането на предложението законопроекта — е: дали сѣществуватъ социални мотиви, които биха възспрѣли държавната политика за едно поощряване износа на вината? По този въпросъ, мисля, че най-малко може да има каквато и да бѣде опозиция и смѣло може да се каже, какво съвършено нѣма неблагоприятно да бѣде накрѣсно равновесието въ задоволяване консомативната потрѣбностъ на обществото, ако консомацията на виното тукъ бѣде намалена и ограничена.

Нѣщо повече дори, ако националниятъ екзистенцъ-минимумъ бѣде съкратенъ по обемъ относно консомацията на виното и ако виното може да се превърне изключително въ единъ износенъ търговски артикулъ, азъ смѣтамъ, че това ще бѣде единъ икономически фактъ съ твърде голѣмо стопанско значение за страната.

Другъ въпросъ, който тоже може да се постави въ връзка съ този законопроектъ, е: какви облаги дава фискътъ за усилването и поощряването на износа на вината? Тѣзи облаги сж изложени въ чл. чл. 1, 2 и 3 на законопроекта. Съ тѣхъ се подчертава и по отношение износа на вината по режима на този законъ оная привилегия, която иматъ всички износители на български вина и на всички други артикули, които се облагатъ съ акцизъ въ страната, а именно, че за всички изнесени количества вина държавата, фискътъ се отказва отъ правото си на събиране акцизъ, който за вината е 75 ст. на литъръ. Сжщо така държавата освобождава изнесенитѣ количества вина отъ износни мита, курсова разлика и всички други бери, които събира при износа.

За подсилването на вината, които подлежатъ на износъ, държавата отпуща необходимитѣ количества, точно указани въ закона, захаръ и спиртъ, които се освобождаватъ отъ акцизъ. Тази облага не е голѣма. Тѣзи количества захаръ и спиртъ, които ще се отпущатъ и употребяватъ за подправка на вината, и безъ туй сж предназначени да бждатъ консомирани извънъ страната и, като такива, бездруго се освобождаватъ отъ акцизъ.

Друга една привилегия, която се дава на търговцитѣ, износители на вина отъ страната, това е допускането безъ мито вноса на ония пособия, които сж необходими за обработването на вината въ реалнитѣ складове и сждоветѣ за тѣхния износъ, при условие, че тѣзи сждове ще бждатъ изнесени въ единъ периодъ отъ петъ години. И тази облага,

която фискът дава на търговците, износители на вина, смътат, че не е в противоречие със основната линия на протекторане всички износ от страната — една политика, която е прокарана, както в закона за акцизи, така и в гласувания тѣзи дни законъ за насърчение на мѣстната индустрия.

При тѣзи облаги, които държавата дава в желанието си да създаде единъ новъ жанръ на износната търговия въ страната чрезъ износа на вино, тя запазва, охранява фискалнитѣ интереси отъ възможността за едно недобростѣстно ограбване съ редъ ограничителни норми, които сѫ внесени въ самия законопроектъ за насърчение износа на вината.

Тѣзи гаранции, които държавата запазва за себе си, сѫ предвидени въ редъ законни постановления. Преди всичко вината, които трѣбва да бѣдатъ изнесени подъ режима на този законъ, които ще се ползватъ съ облагоитѣ, които законътъ дава, трѣбва да бѣдатъ поставени въ складовѣтѣ, предвидени въ чл. чл. 8 и 9 на сѣщия законъ.

Съгласно чл. 11 на този законъ, реалнитѣ складове ще бѣдатъ подъ една специална данъчна администрация, издържана съ срѣдствата, които притежателятъ на склада ще заплаща на държавата въ авансъ.

Чл. 24 предвижда да се води специална официална складова книга, по която ще може да се направи всѣка проверка, която е необходима да се извърши отъ властта върху състоянието на склада.

Чл. чл. 25 и 26 предвиждатъ възможността, данъчната администрация да извършва въ всѣко време и периодически необходимитѣ ревизии върху състоянието на складовѣтѣ.

По най-важния въпросъ, по отпусчане на захаръ и спиртъ за подправка и подсилване на вината, за да достигнатъ тѣ той типъ, който е необходимъ, за да могатъ да се явятъ като артикулъ задоволяващъ вкуса на консоматора европейецъ, има специална и твърде осезателна гаранция. Преди всичко захаръ може да бѣде отпускана само въ реалнитѣ складове, които — забравихъ да помена на времето — съгласно чл. 9, трѣбва да отговарятъ на редъ изискуеми условия, за да подлежатъ на ефикасенъ контролъ. Тази захаръ ще бѣде приемана въ склада въ опредѣлено време, когато ферментиратъ вината — отъ 1 октомврий до 1 ноемврий — и ще бѣде поставяна въ вината при участието на една специална комисия, съставътъ на която е строго опредѣленъ въ чл. 21 на закона, която ще трѣбва да направи необходимата смѣсъ отъ захаръ и вино по такъвъ начинъ, че да не може да бѣде използвана захарята за цели вънъ отъ тѣзи, които сѫ поставени въ закона.

Спиртътъ за подсилване на вината, който е необходимъ за презъ горещия сезонъ и при транспорта, се отпуска на складовѣтѣ само при товаренето на вината, като се налага, следъ употреблението на спирта, което ще става тоже при участието на комисия, която ще констатира и протоколира употребата на тоя спиртъ, виното немедленно да бѣде отправено задъ границитѣ на България. Само въ изключителни случаи този спиртъ може да бѣде употребенъ въ самия складъ, като при неговото смѣсване съ вината ефикасниятъ контролъ се запазва и налага. Съ чл. чл. 20, 21, 22 и 23 се регулира тази материя, а съ новата редакция на чл. 12 се опредѣля и максималниятъ процентъ, до който може да се изисква захаръ и спиртъ, като за захарята се опредѣля 5% за употребление въ виното, а за спирта се казва, че виното може да бѣде подсилено дотолкова, че да достигне крепкостъ максимумъ 15 градуса. Държавата гарантира своя фискаленъ интересъ отъ злоупотрѣблениа съ единъ специаленъ контролъ, на който се подлага изнесеното вино, като на самата митница при неговото отправяне задъ граница се състави единъ специаленъ протоколъ тоже отъ комисия, на която съставътъ е опредѣленъ отъ чл. 32 на законопроекта.

Най-накрая, за да бѣдатъ ефикасни всички тѣзи гаранции, които фискътъ запазва за себе си, има специални наказателни текстове, които сѫ къмъ края на законопроекта, като специално и главно се посѣга на депозита отъ 300.000 л., който всѣки притежатель на складъ трѣбва да депозира, преди да отвори реаленъ складъ, преди да почне да функционира реалнитѣ му складѣ.

Не само гаранции за охрана на фискалнитѣ интереси сѫ предвидени въ настоящия законопроектъ. Гаранции сѫ предвидени и за чисто производителнитѣ интереси — за интереситѣ на лозаря-производителъ, за интереситѣ на винопроизводството; дори има едно обезпечение отъ заплахата, че винната экспортна търговия у насъ може да стане монополъ на нѣкои европейски капиталистически фирми и че една търговска инициатива за износъ на вина отъ

страна на чисто мѣстна българска фирма не би могла да се прояви. Тѣзи гаранции сѫ предвидени въ текстовѣтѣ, които ще изложя. Въ тази частъ законопроектътъ е предизвикалъ най-много недоразумения и опасения. Приемало се е, че съ този законъ, наредъ съ онова благотворно влияние, което би могло да се оказва върху развитието на лозарството у насъ и специално върху възможността да се изнася винното производство, като единъ търговски артикулъ, при едно лошо администриране, при едно лоше прилагане на закона, биха могли да се постигнатъ отрицателни резултати, които биха компрометирали лозарството и винопроизводството въ страната.

Тѣзи опасности биха могли да се формулиратъ въ следнитѣ точки.

Смѣта се, че съ възможността да се подсилва виното при ферментацията, като се прибавя къмъ мѣстѣта 5% захаръ, може да се достигне до една аномалия въ стойността на лозовото производство, на гроздата въ страната ни, като фирмитѣ-експортѣри ще потърсятъ по-слаби вина, които чрезъ подсилване съ по-голямъ количество захаръ ще ги направятъ годни за своитѣ комерчески цели и по този начинъ добритѣ качества вина ще останатъ на една безценица въ страната, като съ това ще се поощрява лозарството въ краища и при обстановка не съ огледъ на едно модерно и съвършено развитие на силнитѣ и добри сортове, а съ огледъ за едно количествено и лошо качествено производство, носяше една по-голяма добивностъ. Този рискъ смѣтаме, че не съществува. И това косвено се признава отъ тѣзи, които дадоха мнение противъ допустимостта да се подсилватъ вината съ 5% захаръ, като препорѣчватъ подсилването съ 3%, защото самитѣ тѣ приематъ, че българскитѣ вина — специално мѣстѣта — по съставъ сѫ подложени на възможността често пѣти да оставатъ слаби, благодарение на особенитѣ климатически континентални условия, че често пѣти захарността въ мѣстѣта остава 15—16—17% и че, следователно, ако не се дава подсилване на мѣстѣта презъ време на ферментацията, ще се добиятъ слаби вина, негодни за износъ и безъ стойностъ на европейския пазаръ.

Щомъ това положение се признава, комисията смѣта, че нѣма никаква опасностъ, ако се донутне това подсилване на вината съ 5%, преди всичко затова, защото отъ тия 5% захаръ се получава 2-5% спиртъ. И при самата смѣтка, която правятъ дори тѣзи, които критикуватъ допустимостта на този голѣмъ процентъ захаръ, се вижда, че това се налага за вината въ страната. Независимо отъ това, всѣки експортѣръ, който ще си постави за задача да намѣри пазаръ на български вина, които до тая година не бѣха познати на европейскитѣ пазари, нѣма интересъ да подишва вината до размѣри, които сѫ неудобни за европейската консумация.

Тоя толерансъ да се подсилва виното съ 5% захаръ не е задължителенъ и не е необходимо да бѣде използванъ. Това най-добре се показва отъ тазгодишния износъ на вината. Експортна фирма, която е закупила 5 милиона литри вино днесъ, не си е послужила съ нито единъ килограмъ захаръ за подсилване на виното, защото намѣри, че произведеното тази година вино има достатъчно спиртно съдържание и нѣма нужда да бѣде подсилвано, и защото самата тя смѣта, че най-голѣмата гаранция за нейния търговски успѣхъ е да може да изнесе вината при най-голѣма натуралностъ, при най-малка подправностъ, съ което ще обезпечи не само едно по-голѣмо реноме на една стока, свързана съ стопанския животъ на нашата страна, но ще обезпечи и своитѣ интереси, като експортѣръ на вината, за които еднакво съ насъ се грижи и тя да иматъ реноме на пазаря въ Европа.

Опасността да се създаде монополъ за търговцитѣ-експортѣри се прозира въ нареждането, щото всѣки износителъ, който иска да се ползува въ страната съ облагоитѣ на този законъ и да отваря реаленъ складъ, въ който може да подсилва или да подправя вината, за да ги направи артикулъ такъвъ, какъвто трѣбва да бѣдатъ, за да задоволи европейския вкусъ, трѣбва да се ангажира съ единъ минималенъ износъ отъ единъ милионъ литри въ годината и трѣбва да внесе единъ чувствителенъ депозитъ отъ 300.000 л. въ Земледѣлската банка. Смѣта се, че при това положение възможността за експортъ е предоставена само на крупнитѣ фирми, каквито ще се явятъ въ ограниченъ брой въ нашата страна, и бидейки въ ограниченъ брой, ще могатъ фактически да направятъ едно тацитно споразумение, да наложатъ едно монополизиране на износа за експортѣритѣ-търговци и да диктуватъ ценитѣ на ви-

ната. Тази възможност е изключена съг. чл. 23 въ сѣщия законопроектъ. Този членъ предвижда възможността всѣки въ страната да изнася каквото ще количество вино или мѣстъ вънъ отъ предѣлитъ на България, като го подсилва и подпрява при сѣщитѣ удобства и при сѣщитѣ облаги съ захаръ и спиртъ, както могатъ да го направятъ и голѣмитѣ фирми. По силата на чл. 23 експортъръ отъ България може да бѣде всѣка фирма, било кооперация, било еднолична фирма, и то на всѣкакви количества вина, като се ползува еднакво съ всички облаги, съ каквито се ползуватъ собственицитѣ на голѣмитѣ реални складове. Следователно, опасността за монополизирание на износа на производството и за подбиване на неговата цена вътре въ страна е изключена.

Колкото се касае до нареждането, щото всѣка фирма-експортъръ да се ангажира съ едно по-крупно количество вина, за да отвори реаленъ складъ, тѣзи постановления сѣ внесени въ законопроекта отъ чисто фискаленъ интересъ. Защото, когато се отнушатъ артикули, които подлежатъ на акцизъ, които могатъ да се използватъ и за цели, непредвидени въ настоящия законопроектъ, като се използватъ облагитѣ по законопроекта, налага се една централизирана дейностъ, която да бѣде подъ по-ефикасния контролъ отъ страна на данъчните власти. Ако това употреблението на спирта и захарта безъ акцизни, съ понижени цени, безъ данъчни тежести се допусне широко въ страната, рискува се да се филишифициратъ вината, да се петйотизиратъ, да се подобие реномето на българското вино и по този начинъ възможността да се постигнатъ отрицателни резултати става извънредно голѣма. Ето защо законопроектътъ предвижда една централизирана дейностъ при употреблението на спирта и захарта, централизирана дейностъ за износвачитѣ, които иматъ складове, централизация дори при употреблението на тѣзи артикули отъ всички евентуални износители, които може да се явятъ, които може да се ползуватъ отъ облагитѣ по закона при износа, но ще използватъ и единки, и другия артикулъ само тогава и тамъ, където може да се упражни достатъченъ контролъ отъ страна на данъчната администрация. Тѣзи сѣ съображенията, които налагатъ при откриването на реалнитѣ складове да се изискватъ известни по-тежки условия, именно чисто фискални, безъ съ това да се отегчава състоянието на винарското производство въ страната, понеже неговата цена и възможността то да бѣде изнесено сѣ гарантирани съ разпоредженията на чл. 23.

Законопроектътъ предвижда специални гаранции срещу възможността вината да бѣдатъ петйотизирани и да бѣдатъ подбивани вътре и вънъ отъ страната. Това нареждане е въ чл. 13, където се запретиава изрично въ реалнитѣ складове, където се държатъ вината за експортъ, да се внасятъ и държатъ каквито и да било продукти безъ контрола на държавата, отъ които могатъ да се добиватъ петйоти.

Най-накрая вътрешното производство е запазено отъ една конкуренция на складовѣтѣ, които, следъ като използватъ облагитѣ на закона за износъ, биха могли да се явятъ съ подсилени вина и на вътрешния пазаръ. Тази гаранция е дадена съ чл. 29, въ който изрично се запретиава продажбата на вина въ страната, които сѣ складирани въ реалнитѣ складове и които подлежатъ на износъ.

Тия сѣ сѣщественитѣ условия, които сѣ легнали въ представения законопроектъ за насърчение износа на вината. Въ него има едно съотношение между онѣзи облаги, които фискътъ дава на експортната търговия, и гаранциитѣ, които трѣбва да запази за себе си и за производството срещу недоброевѣстна експлоатация чрезъ облагитѣ, които се взематъ по този законъ и биха се използвали противъ целитѣ, които се преследватъ въ сѣщия. Този законопроектъ отговаря на една открита, належаща нужда за подтикване къмъ развитие на нашето винарство и лозарство.

Нека се надѣваме, че чрезъ него, като закрепимъ и усилимъ току-що започнатия износъ на вината, ние ще дадемъ възможностъ за единъ новъ стимулъ на нашето лозарство, за процъвтѣването му и ще улеснимъ широкитѣ производителни класи, които иматъ за прѣко или допълнително занятие лозарството, да добиятъ единъ новъ и сигуренъ доходенъ източникъ.

Председателствуващъ А. Христовъ: Има думата народниятъ представителъ г. Славчо Дрѣновски.

С. Дрѣновски (з): (Отъ трибуната) Г. г. народни представители! Има въпроси, които трѣбва да обединяватъ усилията на народното представителство тукъ, и които трѣбва

да бѣдатъ третираны съ нуждната обективностъ, за да може по тѣхъ да се внесе по-голѣма свѣтлина, за да могатъ да се разяснятъ тѣ по-добре, и за да не се замѣглятъ. Тия въпроси сѣ стопанскитѣ въпроси. Защото, г. г. народни представители, веднѣжъ направена грѣшка по тия въпроси, тя по-мѣжко се поправя и второ, защото такива грѣшки, които се дължатъ на недостатъчно обмисляне на даденъ законопроектъ, който третира стопански въпроси, може често пѣти да струватъ много скѣпо на страната.

Ето защо, азъ смѣтамъ, че и на тоя законопроектъ, предметъ на разглеждане днесъ въ Народното събрание, ние ще трѣбва да обърнемъ малко по-голѣмо внимание, макаръ че ние въ миналото одобрихме по принципъ едно решение, въ духа на което е и предложениитѣ днесъ законопроектъ.

Когато се разглеждаше решението, азъ говорихъ отъ името на нашата парламентарна група и изтъкнахъ известни дефекти въ него, обаче, при наличността на кризата, която приживѣва лозарството въ нашата страна и още повече затова, че решението се отнася само за единъ периодъ, само за тази година, ние гласувахме за него. Това, обаче, не ни освобождава днесъ да виикнемъ по-дълбоко въ ония положения, които сѣ прокарани въ разглеждания законопроектъ, да изтъкнемъ неговитѣ недостатѣци и да поискаме да ги поправимъ така, както диктуватъ интереситѣ на нашето лозарско население.

Първиятъ принципиаленъ въпросъ, който се разглеждаше и миналия пѣтъ, който се разглеждаше сѣщо и въ комисията и на който и днесъ трѣбва да обърнемъ особено внимание, е следниятъ: трѣбва ли да допустнемъ подсилването на нашитѣ вина съ захаръ или съ спиртъ, и, ако го позволимъ, то до колко?

Г. г. народни представители! Законопроектътъ позволява подсилването на ширата, на мѣстѣта, съ 5% захаръ, а виното съ спиртъ до 18%. Въ доклада, обаче, на комисията е казано, че тоя процентъ е измѣненъ. И, действително, това е едно разумно решение, защото, както бѣше въ решението и както бѣше и въ първоначалния законопроектъ, разбирание се така, че при дадена алкохолностъ — а, както знаете, нашитѣ вина иматъ отъ 9 до 12, 13 градуса алкохолностъ — може една фирма, която ще изнася вина отъ нашата страна, да притури максимумъ 18%, значи да се получи нѣщо, което преди всичко не е вино.

Министъръ-председателъ А. Ляпчевъ: Не би било загуба да се изнася спиртъ.

С. Дрѣновски (з): Оттамъ и опасността, че дадени фирми ще дойдатъ у насъ, за да изнасятъ, вмѣсто вино, спиртъ безъ мито и акцизъ. Но, както казахъ, това е поправено въ самата комисия.

Най-важниятъ, обаче, въпросъ, г. г. народни представители, е: имаме ли ние, като лозарска страна, интересъ да допустнемъ, подсилването на вината така, както го е допустнала комисията, съ 5% захаръ и съ спиртъ 15% максимумъ общо съдържание?

Г. г. народни представители! По тоя въпросъ нѣколко души специалисти предприеха, още преди да мине решението презъ Народното събрание, една малка анкета въ другитѣ страни. Ще се възползувамъ да цитирамъ доклада на тая анкета, който е печатанъ въ „Лозарско-овощарски информационенъ листъ“, излизащъ въ Плѣвенъ, за да видите, дали ние имаме интересъ да допустнемъ, така както е допустнала комисията, подсилването на вината съ 5% захаръ, а даже и съ спиртъ до 15 градуса, мотивирано съ това, че дадени вина ще трѣбва да издържатъ известенъ транспортъ.

Известната швейцарска фирма Августъ Егли, отъ Цюрихъ, съобщава: (Чете) „Въ Швейцария, Германия, Франция, Чехия и пр. е строго забраненъ вносътъ на вина, подсилвани съ захаръ или алкохолъ. Подобни вина евентуално биха могли да се внасятъ само въ Австрия“.

А директорътъ на голѣмата австрийска фирма Леснеръ, която е закупила миналата година вина въ нѣколко пункта, като Плѣвенъ, Сухиндолъ, Върбовка, Горна-Орѣховица, Стара-Загора, Чирпанъ и пр., съобщава следното: (Чете) „Съ радостъ ида да ви съобщия моето мнение относително разрешаването на подсилването на българскитѣ вина съ алкохолъ и захаръ. Преди всичко, дължа да ви напомня, че тази година нашата фирма обиколи цѣла България и закупи първа за Виенския пазаръ едно голѣмо количество вина отъ повечето винарски райони. Възъ основа на моя опитъ мога да ви кажа, че подсилването съ алкохолъ ще измѣни натуралния характеръ на българскитѣ вина. България произвежда и въ най-лошитѣ години вина съ голѣмъ процентъ алкохолъ, изключая може-би нѣкон севернобългарски околии. Изхождайки отъ това очебище основание,

намирамъ за съвсемъ излишно изкуственото увеличаване спирта на вината, още повече че подобно подправяне е безусловно вредно и трѣбва да се съжалява, тъй като чрезъ него коренно ще бѣде промѣненъ добриятъ характеръ на българскитѣ вина.

„Извънъ това, мисля, че съ въпросното позволение се нанася голѣма вреда на българскитѣ производители и търговци, тъй като чуждестраннитѣ фирми нѣма вече съ досегашното пълно довѣрие да се отнасятъ къмъ натуралността на българскитѣ вина и, следователно, ще бѣдять много предпазливи при своитѣ покупки“.

Интересно е, г. г. народни представители, да чуете какво мислятъ чужденцитѣ за нашитѣ вина.

Редакцията на международния винарски вестникъ *Neue Wein Zeitung, Wien* (Австрия), съ писмо отъ 5 ноемврий 1927 г., съобщава: (Чете) „Подсилване на вина съ захаръ е законно позволено въ севернитѣ страни (Австрия, Германия и Чехия) само въ лоши години, когато гроздето не съдържа необходимата захаръ за производството на вина, отговарящи на непосредствената консомация. Натуралнитѣ български вина при старателно приготвяне би се равнявали по качество на унгарскитѣ. Ако, обаче, се разреши подправянето на българскитѣ вина съ захаръ и спиртъ“ — тукъ е употребена думата вина по отношение на спирта, а захарта се отнася за мѣстата, ширата — „тогава тѣ ще загубятъ своя специаленъ натураленъ характеръ и купувачитѣ чужденци ще бѣдять принудени да се съмняватъ въ натуралността на всѣко българско вино. Всичко това ще се отрази твърде зле върху доброто име, съ което се ползватъ българскитѣ вина“.

Професоръ д-ръ *Zweigelt*, директоръ на *Bundes-Rebenzuchtungsstation — Klosterneuburg bei Wien*, Австрия, съ писмо отъ 8 ноемврий 1927 г. съобщава: (Чете) „Подсилването съ захаръ или спиртъ на обикновенитѣ (трапезни) вина, при нормални условия е забранено съ законъ въ интереса на самитѣ лозари“.

Редакцията на германския винарски вестникъ *Deutsche Wein Zeitung*, съ писмо отъ 14 ноемврий 1927 г., съобщава: (Чете) „Ние ви напомняме за положението въ Испания, където се приготвяватъ еднакво количество обикновени (трапезни) и десертни вина. Подсилването съ захаръ или съ спиртъ на обикновенитѣ вина е забранено, когато при приготвянето на десертнитѣ вина малага, тарагонъ и др. е позволено подсилването съ захаръ или съ спиртъ“.

Редакцията на швейцарскитѣ винарски вестникъ *Schweizer Wein Zeitung*, съ писмо отъ 14 ноемврий 1927 г., съобщава: (Чете) „Обикновенитѣ чуждестранни вина, подсилвани съ захаръ или съ спиртъ, се смѣтатъ като изкуствени и вносътъ имъ въ Швейцария е забраненъ“.

Г. г. народни представители! Направихъ тѣзи цитати, за да видите въ кои страни е забраненъ вносътъ на вина, подсилвани съ захаръ или съ спиртъ, и че такива вина се смѣтатъ като ненатурални, даже като вина, които сж се отдалечили отъ своя естественъ първоначаленъ видъ. Цитирахъ ви така сжщо и мнението на фирмата „Леснеръ“, която е закупила български вина и която, макаръ че има всички интересъ да подсилва виното съ спиртъ и съ захаръ, казва, че то ще се отрази зле на българското лозарство, ако евентуално се позволи подсилването на вината съ захаръ или съ спиртъ.

Ето защо азъ заключавамъ: не трѣбва да позволимъ подсилването на наши вина съ захаръ, освенъ въ лоши години, когато захарността на гроздето е слаба. Това ще се констатира отъ самото Министерство на земледѣлието и съ специална наредба ще се разреши на лозаритѣ да подсилватъ вината си, както тия за мѣстна консомация, така и гия, които ще се изнасятъ навънъ.

Що се отнася до подсилването на вината съ спиртъ, азъ смѣтамъ, г. г. народни представители, че само отъ гледна точка на това, че при дадена алкохолностъ нашитѣ вина не биха могли да изтратятъ известенъ транспортъ — напр., пролѣтно или лѣтно време, но тогава обикновено по-малко вино се изнася — отъ тази гледна точка, казвамъ, ние можемъ да направимъ тази малка концесия, да позволимъ подсилването до 14 градуса, евентуално до 15 градуса обща алкохолностъ, както е разрешенъ въпросътъ и отъ парламентарната комисия. Обаче подсилването на вината съ захаръ, повтарямъ, въ никой случай не трѣбва да го позволимъ.

Ще ми се възрази може би, че това сж условия, поставени отъ фирмитѣ, които искатъ да закупятъ наши вина.

Г. г. народни представители! Фирмитѣ, които тази година бѣха дошли у насъ, не сж отъ най-голѣмитѣ и най-сериознитѣ купувачи на български вина. Вие видѣхте —

както и миналия пътъ имахъ честта да ви спомена — че тѣ не отидоха въ нашитѣ действително винарски центрове да закупятъ шира или вино, ами отидоха въ лозарски центрове като Видинско и тамъ закупуваха голѣми количества вина, защото тамъ намѣриха по-евтино грозде, грозде съ сравнително по-малка захарностъ. Дали тѣ сж си послужили съ спиртъ да подсилватъ вината или не, това не знамъ; твърди се, че не сж поискали спиртъ, обаче това нѣма да имъ попрѣчи да подсилватъ вината въ шлепветѣ, защото тѣ иматъ всѣкога възможностъ да намѣрятъ спиртъ.

Но въпросътъ не е тамъ. Въпросътъ е, че ние не трѣбва да имаме за целъ да изнасяме лоши вина; ние не трѣбва да имаме за целъ да поощримъ лозарството въ видинскитѣ блата. Ние трѣбва да имаме за целъ да засилимъ лозарството въ нашитѣ чисто лозарски центрове, каквито сж Пловдивъ, Перущица и други села въ яката на Родопитѣ, въ Сливенъ, Чирпанъ и т. н.

И друго нѣщо. Нашата целъ, г. г. народни представители, е да изнасяме доброкачествени вина, т. е. онова, което е действително хубаво вино у насъ.

Ето защо азъ смѣтамъ, че наредъ съ тѣзи облаги — естествено заедно съ облагитѣ има и задължения — които до известна степенъ се даватъ на тѣзи фирми, които ще изнасятъ наши вина, ние ще трѣбва да обърнемъ внимание и на нашитѣ винарски кооперации. Нека ви кажа, че между производителнитѣ кооперации, които имаме въ нашата страна по разнитѣ браншове на земледѣлското стопанство, винарскитѣ кооперации сж, които сравнително сж се задържали, сж се запазили. И ние наредъ съ една малка помощъ, която може да бѣде до известна степенъ и материална, би трѣбвало — това поменахъ и при другъ случай — да имъ дадемъ и друга помощъ: да имъ дадемъ възможностъ да влѣзатъ въ контактъ съ пазаритѣ на Западъ, като създадемъ павилиони, където да се складиратъ образци отъ нашитѣ вина, за да можемъ да ги представимъ на външния пазаръ, на онѣзи, които се интересуватъ отъ българскитѣ вина. Една такава помощъ на нашитѣ винарски кооперации би имъ дала възможностъ да станатъ и тѣ износители на нашитѣ хубави вина.

Нека, г. г. народни представители, запазимъ реномето на нашитѣ вина! Съгласете се да не позволимъ подсилването на вината съ захаръ, освенъ по изключение. Нека свѣтътъ знае, че въ България не се позволява подсилването на вината съ захаръ, следователно, че петиотизирането на вината въ България е абсолютно забранено. Вие знаете, че напр. Гърция, ако до известна степенъ се компрометираща на външния пазаръ, то бѣше именно затова, защото позволяваше подсилването на вината съ захаръ и евентуално — праренето на петиотъ.

Толкова по този голѣмъ въпросъ за подсилването на вината.

Друго нѣщо, на което искамъ да обърна вашето внимание, това е онова постановление въ законопроекта, споредъ което всѣка една фирма, която иска да се ангажира да изнася вина, ще трѣбва да приготви минимумъ единъ милионъ литри вино.

Г. г. народни представители! Ония, които сж фиксирани това количество, сж имали своитѣ съображения, и може би доста основателни. Естествено е, че не може да се позволява и на малки фирми, които иматъ по 100—200—250 хиляди литри вино, да изнасятъ, защото контролата въ такъвъ случай не може да бѣде ефикасна. Обаче азъ ви казвамъ, че нашата надежда въ бѣдеще, по отношение износа на вината, трѣбва да бѣдять кооперациитѣ у насъ. Съгласете се, г. г. народни представители, по отношение именно на кооперациитѣ да намалимъ това количество на половинъ милионъ литри. Защо? Защото нашата страна, както ви е известно, е дребно-стопанска; ние нѣмаме голѣми капитали; и ония, които сж кооперирани, не могатъ да разполагатъ съ голѣми капитали. Едно количество отъ единъ милионъ литри вино предполага единъ капиталъ отъ 8 до 10 милиона лева. Една кооперация у насъ, която и да е тя, не може само за едно такова количество вино да намѣри 8—10 милиона лева, плусъ голѣмия залогъ отъ 300.000 л., който трѣбва да се депозира въ Земледѣлската банка.

Ето защо азъ бихъ молилъ народното представителство да се съгласи за нашитѣ кооперации да намалимъ това количество на половинъ милионъ литри, а залогътъ — на 200.000 л.

А. Радоловъ (з. в.): Пакъ е много. Никоя кооперация не може да изнесе 500.000 литри вино. Само „Гѣмза“ може да стори това.

С. Дръновски (з): Мисълта ми е, ако не можем да намалим това количество от 1 милион литри, напр. на 300.000, да го намалим поне на $\frac{1}{2}$ милион литри. А би било желателно да се намали напр., на 300.000 литри.

А. Радолов (з. в): 300.000 литри — да.

Р. Василев (д. сг): Чл. 23 от закона не забранява, г. Дръновски. Този член позволява и хиляда литри вино да се подсилват.

А. Радолов (з. в): А я прочети чл. 1!

С. Дръновски (з): Г. г. народни представители! Въ чл. 13 на законопроекта се казва: (Чете) „Приготовяването на петиотни вина от джибри и вишена калъ, а също и на вина от сухо грозде, захарно цвекло, ечемикъ, ориз и др. въ реалнитъ складове е абсолютно забранено, поради което, забранява се внасянето въ тия складове „грозде“ — казано е „грозде“ — „джибри, захарно цвекло, ечемикъ и др. Министерството на финанситъ може, въ изключителни случаи, да разреши внасянето на грозде за произвеждане на червени вина“ и пр. Азъ бихъ молилъ, въ първото изречение да се изпусне думата „грозде“, а въ второто, да не се казва: „Министерството на финанситъ може въ изключителни случаи да разреши . . .“, а просто да се каже: „Разрешава се внасянето на грозде за произвеждане на червени вина“.

Министъръ В. Молловъ: Ще правятъ петиоти.

С. Дръновски (з): Г. г. народни представители! Веднага би ми се възразило, както и г. министърътъ ми забележи, че има опасност отъ правене на петиотни вина. Първо, азъ застъпвамъ една теза, че никаква захаръ нѣма да има въ складоветъ, и второ, даже да би имало захаръ, при внасянето на грозде, знае се, че отъ дадено количество грозде 60 или 65% е вино, а останалото е джибри. Винаги може да се контролира; контролата може винаги да знае отъ определено количество грозде, внесено въ тия складове, колко вино може да се получи. Така че, абсолютно никаква опасностъ нѣма, че може да се приготвятъ петиотни вина, даже при наличността на захаръ. Азъ, обаче, както вече споменахъ, застъпвамъ гледището, че никаква захаръ не трѣбва да има въ складоветъ, защото не трѣбва да допушаме подсилването на вината съ захаръ, освенъ въ изключителни случаи.

По чл. 17 има да направя следнитъ бележки. Въ него е казано: (Чете) „Реалнитъ и спомагателнитъ складове трѣбва да бждатъ снабдени съ патенти за продажба на спиртни петиоти на едро, а временнитъ складове се освобождаватъ отъ таквъ патентъ“.

Г. г. народни представители! Азъ бихъ желалъ, ако г. министърътъ се съгласи, да се каже, че реалнитъ, спомагателнитъ и временнитъ складове се освобождаватъ отъ патентъ.

Министъръ В. Молловъ: Не съмъ съгласенъ.

С. Дръновски (з): Касае се за една минимална сума, а отъ друга страна има голѣми формалности по изкарването на патентъ, както за чуждитъ, така и за нашитъ фирми. А още повече като смѣтамъ, че нашитъ кооперации ще трѣбва да ги изтикаме напредъ, за да могатъ да изнасятъ вина, бихъ молилъ да се съгласите да се освободятъ всички складове отъ патентъ.

Въ чл. 19 се говори за толеранса. Азъ бихъ молилъ, толерансътъ отъ 5% да се увеличи на 6%.

Р. Василев (д. сг): Обърнете внимание: то е само за пренасянето.

С. Дръновски (з): Въ чл. 27 искамъ „1% въ повече и 2% въ по-малко“ да стане „2% въ повече и 3% въ по-малко“. Това го искамъ, г. г. народни представители, за да не се правятъ спънки, защото има много голѣми формалности при пренасянето, и при констатирането на единъ недостигъ хората се държатъ отговорни. Нека да бжде толерансътъ съ 1% повече. Съ това нѣма да увредимъ интереситъ на държавата.

Министъръ В. Молловъ: Защо не правите тѣзи предложения въ комисията, или когато се гласува членъ по членъ?

С. Дръновски (з): Свършвамъ г. министре.

Другъ единъ въпросъ, г. г. народни представители, който искамъ да зачекна само съ нѣколко думи и да обърна вниманието на г. министра — както направихъ и миналия пътъ, а сега по-конкретно ще се спра — е въпросътъ за акцизитъ. Нѣма да говоря за голѣмитъ формалности, които съществуватъ. Азъ казахъ миналия пътъ, че Министерството на финанситъ ще трѣбва да се занимае съ този въпросъ, да намѣри модусъ, да намали многото формалности. Казване ми, г. г. народни представители, единъ мой добъръ приятелъ, притежателъ на голѣмъ виненъ складъ: благодарение само на рушветитъ, ние можемъ да вирѣемъ. Такива сж формалноститъ, казва, че всѣки единъ акцизетъ при пренасянето, напр., на ракия, винаги може да ти намѣри разлика или въ градуса или въ количеството и хопъ — глоба. А глобитъ сж голѣми.

Р. Василев (д. сг): Г. министърътъ обеща съ настоящия законопроектъ да направи едно подобрене, като намали формалноститъ.

С. Дръновски (з): Искамъ да се спра още на единъ конкретенъ въпросъ, който миналия пътъ преминахъ ей така. Той е: съ какво да замѣнимъ днешния акцизъ? Касае се, милионитъ, които събираме отъ акциза, да ги събираме по другъ начинъ.

Г. г. народни представители! И миналия пътъ поменахъ, че трѣбва да намѣримъ единъ модусъ. Дали облагането ще бжде на декаръ или върху дохода — не е важно. Како ви казахъ, по този въпросъ се дебатира и въ срѣдата на самитъ лозари, но и тѣ не сж единомислини. Едни смѣтатъ, че би трѣбвало акцизътъ да се събира на декаръ, а други взематъ като мѣрило дохода.

Р. Василев (д. сг): Лозаритъ сж противъ облагането на декаръ, а винаритъ сж за.

С. Дръновски (з): Г. г. народни представители! Моето мнение е, че ние можемъ да вземемъ като мѣрило дохода. Въ лозарството не е така мъжко, както при другитъ земеделски култури, напр., при зърненитъ, да се установи точно доходътъ. Въ лозарството определението на дохода е много лека работа. Азъ смѣтамъ, че една комисия, въ която да бжде застъпена и акцизната властъ, да има представителъ и на Министерството на земледѣието, и на лозарското съсловие въ лицето нѣкоя кооперация, преди гроздобера, само като мине презъ лозята, може да каже, колко е срѣдниятъ доходъ.

Н. Пждаревъ (д. сг): Този начинъ на събиране акциза ще бжде по-лошъ отъ измѣрването.

С. Дръновски (з): Нека се каже, че на килограмъ грозде се плаща толкова и толкова акцизъ.

Н. Пждаревъ (д. сг): Пакъ формалности.

С. Дръновски (з): Г. Пждаревъ! Нѣма формалности. Тукъ се касае само за една комисия, която всѣкому, споредъ лекаритъ лозе, които има, и реколтата, ще каже: ще плашашъ толкова. Смѣтамъ, че по този начинъ ние бихме опростили многото формалности и бихме дали възможностъ на нашитъ лозари да бждатъ по-свободни при търговията съ вината.

Вие не знаете, какви формалности има сега. Ако вземете 20 литра вино отъ единъ складъ въ София и го отнесете въ къщата си, трѣбва да имате преносително; а ако живѣте въ журналистическия кварталъ, преносителното трѣбва да го отнесете въ данъчното управление и да чакате 24 часа да се яви акцизниятъ и да види дали виното е толкова или не е толкова. Това сж формалности, г-да, които, ще се съгласите, само тежатъ, отъ които нѣма никаква полза.

Н. Пждаревъ (д. сг): Да ги махнемъ, но да не ги замѣняваме съ други несигурни.

С. Дръновски (з): Но все трѣбва нѣщо да се направи.

Н. Пждаревъ (д. сг): Тѣй, както Вие искате, базата пакъ ще бжде несигурна.

С. Дръновски (з): Г. г. народни представители! Нека обърна вниманието ви върху размѣритъ на акциза. Смѣтамъ, че направихме грѣшка, като намалихме акциза само за миналата 1926 г. на 50 ст. за виното и на 75 ст. за джиб-

ритѣ. Сега пакъ имаме старитѣ размѣри — 1.20 л. за джибритѣ и 75 ст. за виното.

Г. г. народни представители! Тази година виното, поради по-слабата реколта, има цена допѣкъде задоволителна.

Г. Семерджиевъ (д. сг): Рсколтата не е слаба.

С. Дрѣновски (з): Но ракията отъ миналата година стои още непродадена; и ако миналата година ракията се продаваше градусътъ единъ левъ, 95 ст., или най-малко 90 ст., тая година градусътъ ракия е падналъ на 50, ако щете, на 45 ст. Рѣдко ракия се продава 60 ст. градусътъ. При това положение днесъ лозаритѣ ще трѣбва да плащатъ 1.20 л. на килограмъ джибри, това ще рече 30%, ако не и повече, отъ стойността на ракията. А това е много, то е прекалено.

Х. Мариновъ (з. в): Сѣщото е и за сливитѣ.

С. Дрѣновски (з): Накрая, нека привлѣча вниманието ни и върху едно окръжно на Министерството на финанситѣ, отдѣление за акцизитѣ. Касае се за джибритѣ, които лозаритѣ, следъ като пресуватъ гроздето, следъ като взематъ всички сокъ, ги хвърлятъ. Наредбата е такава и законътъ днесъ е такъвъ, че има джибри, нѣма джибри, ще се плаща акцизъ. Министерството на финанситѣ, за да избѣгне оплаквания въ това отношението и за да създаде известна справедливостъ, е издало окръжно подъ № 26.806 отъ м. октомврий т. г., въ което въ пунктъ трети се казва: (Чете) „Джибритѣ, които ще се унищожаватъ, следъ като бждатъ измѣрени отъ комисията, ще се изнасятъ отъ собственика имъ извънъ населеното мѣсто, града или селото, и въ присѣствието на сѣщата комисия ще се унищожатъ чрезъ разхвърляне, разсипване на тънки пластове и смѣсване съ прѣстъ по такъвъ начинъ, че да стане невъзможно събирането и изваряването имъ въ ракия“.

Ще се съгласите, г. г. народни представители, че този, който веднѣжъ е пресувалъ гроздето, който му е взелъ всички сокъ, едва ли ще запази тѣзи джибри, за да вари отъ тѣхъ ракия, защото не биха му платили горивото. И азъ питамъ: има ли смисълъ да се кара стопанинътъ да товари джибритѣ на кола, да ги изнася извънъ село, да ги ставарва, да ги затрува съ прѣстъ, да прави нови разности, ако нѣма кола, както лозаритѣ въ Враца и другаде, да плаща по 100—200 л. за кола за изхвърлянето на джибритѣ?

Но, г. г. народни представители! Има и единъ другъ въпросъ. Джибритѣ сѣ храна за добитѣка. Азъ смѣтамъ, че тѣ сѣ едно богатство за страната. Смѣнато, че имаме $\frac{1}{2}$ милионъ декара лозя, срѣдно по 400 кгр. грозде на декаръ, ще имаме 200 милиона кгр. грозде; по 40% джибри — 80.000.000 кгр.; минимумъ по 50 стотинки килограма — 40.000.000 л. Е, има ли смисълъ, когато всичко това ще се пресува, да го изхвърлиш навънъ, безъ да го използвашъ даже като торъ? Азъ смѣтамъ, че тази наредба е повече отъ пакостна за нашето лозарство. Нѣма да ви казвамъ, че въ другитѣ страни отъ отпадѣци отъ такъвъ родъ, както е случаятъ съ джибритѣ и семкитѣ отъ гроздето, се създаватъ цѣли индустрии. Така напр., получава се изкуственъ торъ, получава се иноцианинъ и ионинъ, бои, които се употрѣбаватъ въ бояджийството. Отъ семкитѣ пъкъ се получава танинъ, а сѣщо така и масло. Но, казвамъ, само като торъ да може стопанинътъ да ги използва, азъ смѣтамъ, че това е достатъченъ мотивъ, за да бжде това окръжно отмѣнено.

Но ще кажете: дайте нѣкой другъ начинъ, за да се направятъ джибритѣ негодни за преваряване. Лесно би се намѣрилъ, г. г. народни представители. Азъ казахъ, че такъвъ стопанинъ нѣма смѣтка да гори дърва, за да търси нѣкакъвъ спиртъ, нѣкаква ракия. Но при все това има начинъ, по който тия джибри да бждатъ обезвредени така, че да не ги употрѣбаватъ за варене на ракия, а да бждатъ използвана за храна на добитѣка или като торъ.

Н. Пѣдаревъ (д. сг): Ако намѣри ракия, не е голѣма беда.

С. Дрѣновски (з): Г. г. народни представители! Искамъ да привлѣча накрая вашето внимание върху другъ единъ фактъ. Мене ми прави впечатление, че тоя законопроектъ, който засѣга единъ такъвъ голѣмъ отрасълъ отъ нашето земледѣлско стопанство, се изготви въ Министерството на финанситѣ, а Министерството на земледѣлието нѣма хаберь отъ него. Когато азъ отидохъ въ Министерството на земледѣлието да видя, какво мислятъ по него, чиновницитѣ ми казаха, че тѣ не знаятъ даже, че има такъвъ законопроектъ. Азъ смѣтамъ, че тоя законопроектъ не е само отъ фискално значение. Той има по-друго съдържание, и материята, която третира, бихъ казалъ, е повече предметъ

на Министерството на земледѣлието, отколкото на Министерството на финанситѣ.

Н. Пѣдаревъ (д. сг): Той минава презъ Министерския съветъ.

С. Дрѣновски (з): И азъ моля министра на земледѣлието, вмѣсто да се занимава само съ техниката въ земледѣлското производство, съ доставката на земледѣлски машини и оръдия, да обърне по-голѣмо внимание на такива голѣми въпроси, за да не минаватъ тѣ презъ едно министерство, което, нека си признаемъ, нѣма тая компетентностъ. Пъкъ и такъвъ е нашиятъ менталитетъ, че макаръ и да говоримъ за стопански съветъ и за компетентностъ, ние не се допитваме до ония, както е случаятъ и съ горното окръжно, които горе-долу иматъ поиятие отъ тия работи и които сѣ компетентни да се произнесатъ по тоя въпросъ, за да може действително той да намѣри своето истинско разрешение.

Азъ бихъ желалъ въпроситѣ отъ такова естество занаяпредъ да интересуватъ повече Министерството на земледѣлието.

Министъръ В. Молловъ: То е посветено въ всичко.

Председателътъ: Има думата народниятъ представителъ г. Димитъръ Зографски.

Д. Зографски (з. в): (Отъ трибуната) Г. г. народни представители! Предложениитъ законопроектъ за насярдчение износа на вината, както се каза и отъ преждеговорившия, е отъ голѣмо значение за страната, особено за нашето лозарство. Вие знаете, че едва ли има бранитѣ отъ родното стопанство, който така бързо да е успѣлъ, както нашето лозарство. Следъ идването на филосерата у насъ и унищожението на лозята, почна се масовото имъ възстановяване. И ние въ скоро време не само че възобновихме лозята въ ония размѣри, въ които тѣ бѣха преди идването на филосерата у насъ, но дори ги увеличихме до такава степенъ, че днесъ ние имаме вече единъ голѣмъ излишѣкъ отъ вино, особено въ последнитѣ години. Този излишѣкъ се дължи не само на това, че американскитѣ лозя даватъ повече производство, но се дължи и на голѣмото пространство, което е застъ съ американски лозя. Това обстоятелство накура правителственитѣ срѣди да се занимаватъ съ въпроса, какво да се прави съ това вино и какъ да се намѣри нѣкакъвъ модусъ за неговото изнасяне. Презъ лѣтошната сесия на Народното събрание ние бѣхме сезирани съ едно решение на Министерския съветъ и дадохме своето съгласие да се изнася това вино за странство. Сега ни се предлага вече единъ законопроектъ, който иде окончателно да уреди материята по износа на тия вина.

Азъ не ще се впускамъ да правя своитѣ белжки по самия законопроектъ, защото това направихъ въ комисията, пъкъ и обясненията, които даде докладчикътъ, бѣха твърде изчерпателни. Азъ ще се помѣжча да разгледамъ повдигнатитѣ отъ законопроекта въпроси отъ една друга страна, която не бѣше засегната тукъ, за да мога да дамъ възможностъ на народното представителство да получи представа, че законопроектътъ, както се предлага отъ правителството въ днешния моментъ, е непълненъ, въ смисълъ, че е преждвремененъ или много набързо скърпенъ. Не е вземено мнението на вещи лица и на специалисти у насъ, за да може да се създаде единъ законопроектъ по-цененъ, който да урежда не само материята за износа на вината, но и самото приготвяне на вината, за да може да се приготвятъ действително много хубави и трайни вина, съ които ние да можемъ да излизаме на чуждестраннитѣ пазари. Защото ние ще трѣбва да се стремимъ, или въобщо нашата грижа ще трѣбва да бжде, да създадемъ у насъ за отдѣлнитѣ райони разни типове вина, които да иматъ своето име и да бждатъ изнасяни като типични вина на дадени лозарски райони, както е случаятъ съ севернобългарскитѣ вина, или съ прочутитѣ вина отъ Югоизточна България, като чирпанското, старозагорското, карнобатското, пазарджишкото и т. н. Нашата задача трѣбва да бжде да създадемъ наши типове вина, които да задоволяватъ не само нашия вкусъ, но съ течение на времето да могатъ да намѣрятъ износъ въ странство, като представяватъ отъ себе си такива вина, които да могатъ да задоволятъ вкуса и на западноевропейския консоматоръ.

Изглежда, че на това нѣщо твърде малко внимание е обърнато, защото и въ комисията г. министърътъ на финанситѣ ни каза: „Касае се въпросътъ да изнасямъ това,

което имаме като излишък“ , безъ огледъ на това, какво ще стане по-нататъкъ съ нашитѣ вина. Вѣрно е, дошли сѣ търговци въ България, закупили сѣ едно количество отъ 8—10—11 милиона литри вино и сѣ готови да го изнесатъ; ние ще трѣбва да имъ дадемъ всички онѣзи облаги, които тѣ трѣбва да иматъ, за да могатъ да изнесатъ тѣзи вина. Независимо отъ това, въ законопроекта е предвидено да имъ се дава захаръ съ цель да подсилватъ вината, а сѣщо и спиртъ. Обясни се отъ предговорившия защо се дава гая захаръ. Тя ще се дава само докато виното е въ състояние на мѣстъ, тя нѣма да се туря въ виното, защото въ виното никога не се слага захаръ, и ще се туря въ такава мѣстъ, която има слаба захарностъ — единъ минимумъ отъ 16—18% — като ще се додаде толкова захаръ, колкото е необходимо, за да се получи едно трайно вино. Разбира се, захаръ ще се употрѣблява за онѣзи по-слаби вина, които ще трѣбва да издържатъ транспорта до мѣстоназначението си въ странство.

По тоя въпросъ не е било взето мнението на нашитѣ специалисти по приготвянето на вината. Ще ми позволите да се позова на една статия на нашия винаръ г. Хранковъ, публикувана въ вчерашния брой на в. „Знаме“. За да не ви отнема времето, ще ви кажа мисълта, която г. Хранковъ прокарва въ своята статия и която е следната. Той се изказва рѣзко противъ подсилването на вината, било съ захаръ, било съ спиртъ, защото подсилването на вината, особено съ спиртъ, е все едно подправянето имъ, което е отъ естество да измѣни самия вкусъ, самата типичностъ на нашитѣ вина. Същевременно като се позволи прибавянето на захаръ, дава се възможностъ да се развие лозарството въ низинитѣ и да избѣгне отъ естественитѣ си мѣста, каквито сѣ стрѣмнитѣ, хълмиститѣ мѣста, изложени на слѣнце, където не могатъ да се развоятъ други култури, освенъ лозята. По този начинъ ние ще достигнемъ до положението да имаме засадени грамадни пространства съ лозя и да се чудимъ какво да ги правимъ. Както е известно, преди нѣколко години Сърбия се намѣри съ голѣми пространства засадени съ лозя и по законодателенъ редъ трѣбваше да пристѣпи къмъ тѣхното изкореняване. За да не стигнемъ до това положение, ще трѣбва, съ огледъ на всички тѣзи работи, които разискваме тукъ, да имаме предъ видъ въ каквъ процентъ можемъ да се съгласимъ, и то като изключение, да се дава захаръ, за да не е необходимо, щото всѣка година онѣзи хора, които ще образуватъ свои реални складове и ще се готвятъ да изнасятъ вина въ странство, да искатъ захаръ, за да подсилватъ своитѣ вина. Прие се като начало максималниятъ размѣръ да бѣде 5%. Но кой ще опредѣля този процентъ? Разумно ще бѣде, този процентъ да се опредѣля отъ компетентнитѣ органи на Министерството на земледѣлието, именно респективнитѣ земледѣлски катедри въ дадено мѣсто да дадатъ своето мнение на Министерството на финанситѣ, което да даде нареждане: тая година за вината въ еди кой си районъ, не може да се отпусна повече захаръ отъ толкова процента. По тоя начинъ нѣма да бѣждатъ закупувани само слабитѣ но захарностъ грозда въ низинитѣ; износачитѣ на вина, нѣма да закупуватъ само еднокачествени грозда и да ги продаватъ на вино, а доброкачествени грозда да оставатъ неизнесени. Отъ друга страна, допуша се прибавянето на спиртъ, за да добие виното 15% спиртъ. Като се знае, че нашето вино съдържа 8—12% спиртъ, значи ще трѣбва да му се даде спиртъ до нѣколко процента. Въ каквато и форма да му се придаде спиртъ, пакъ ще се получи вино, което ще бѣде неестествено. Ето защо г. Хранковъ казва: „Когато ще искате да прибавите спиртъ съ цель да може виното да изтърпи транспорта, не бива да прибѣгвате къмъ фабричния спиртъ, за да подсилвате вината, а къмъ винения спиртъ, за да не става груба фалшификация, груба подправка на вината и да имаме вино по-близо до естественото“.

Както е редактиранъ законопроектътъ за насърчение износа на вината, за насъ е ясно, че не се следва една ясна стопанска политика. За голѣмо съжаление, това трѣбва да го признаемъ. Азъ имамъ случай, когато говорихъ по законопроекта за насърчение на мѣстната индустрия, да кажа, и сега е моя длъжностъ да кажа, че досега нѣмаме очертана ясна стопанска политика. Ние не сме се разбрали какво трѣбва да правимъ по насърчение износа на вината. Преговорившиятъ каза, че когато е работенъ законопроектътъ за насърчение износа на вината, въ Министерството на земледѣлието не сѣ знаели нищо за него. Това е вѣрно. И азъ сѣщото констатирахъ. Дългъ се налага на всички ония, които ще поднасятъ на Народното събрание стопански мѣроприятия, да взематъ мнението на компетентнитѣ лица по тия мѣроприятия, за

да не се чудимъ ние тукъ какъ да гарантираме законопроектитѣ, за да правятъ частъ на българския Парламентъ.

Азъ съмъ убеденъ, че така изнасянитѣ вина нѣма никакъ да ни представятъ въ странство като страна, която произвежда доброкачествени вина. Нѣма да ви цитирамъ анкетата, която е правило информационното бюро въ Плевенъ; нѣма да ви разправямъ, че има стана, където е забраненъ вносетъ на такава подправени вина — това го каза нашиятъ колега, г. Дрѣнновски. Хората не искатъ прибавяне нито на захаръ, нито на спиртъ. Отъ всѣко прибавяне на спиртъ или на захаръ, виното губи своя ароматъ, своята специфичностъ, своята пивкостъ. Като прибавите на виното спиртъ, може да стане нужда да му турите и глицеринъ. Онѣзи, които ще изнасятъ вино, ако искатъ да го приближатъ до естествено наше вино, ще трѣбва да му притурятъ и глицеринъ, за да го направятъ пивко. Щомъ съ прибавката на спиртъ се наруши хармонията между останалитѣ части на виното, трѣбва да се прибави нѣщо и отъ останалитѣ съставни части, за да се получи онова съотношение, което съществува въ естественото вино. Ние имаме всичкото основание да мислимъ, че търговцитѣ-чужденци, които ще закупуватъ и изнасятъ нашето вино, нѣма да го предлагатъ като трапезно вино, а ще го преработватъ на разни коняци, вермути и др. произведения отъ вино. Въ инкой случай тѣ нѣма да го предлагатъ като българско трапезно вино.

Ето защо за въ бѣдеще, когато ще се внасятъ такива мѣроприятия, ние ще трѣбва да правимъ, да струваме, тѣ да бѣждатъ добре обмислени. Когато ще се внася единъ законопроектъ, той трѣбва да обема не само отдѣлни за момента и въ едно направление нужди на страната — да кажемъ, както е въ случая само износътъ на вината — но да обеме и производството, неговото подобрене, като се направи всичко възможно, щото хората у насъ да се научатъ да произвеждатъ доброкачествено вино. Както казахъ въ началото, ние имаме хубави лози, добиваме хубаво грозде, но когато дойде да добиваме вина, тамъ сме свършено слаби, защото нѣмаме най-напредъ удобствата, нѣмаме избата съ нейнитѣ сѣдове и принадлежности, защото нѣмаме достатъчно здания, потрѣбни за една модерна техника при приготвянето на вината. Сетне, ония кооперативни сдружения у насъ, които преработватъ вина, нѣматъ достатъчни капитали да могатъ да поематъ изцѣло преработката на гроздето и приготвянето на виното и да се явятъ единъ день сами да предлагатъ наши вина на чуждия пазаръ, вмѣсто тѣ да се предлагатъ отъ отдѣлни лозари.

Но предъ видъ на това, че предъ по-голѣмото зло трѣбва да се предпочете по-малкото, азъ съмъ длъженъ да декларирамъ предъ васъ, г. г. народни представители, че земледѣлската парламентарна група ще гласува този законопроектъ, като предупреденията, които правимъ къмъ хората, които се занимаватъ съ тѣзи работи, се взематъ отъ тѣхъ предъ видъ, за да може да се направятъ всички подобрения за въ бѣдеще и да дадемъ възможностъ на нашето винено производство, свързано съ нашето лозарство, действително да си създаде име и да може да произвежда не само тѣзи литрови едногодишни вина, а по-доброкачествени, тѣй като у насъ има всички климатични и почвени условия за производството на едно по-доброкачествено вино.

Накрая и азъ ще трѣбва да кажа една-две думи за тия акцизи, данѣци и т. н. Доколкото мога да знамъ, и г. министърътъ на финанситѣ има съзнание, че трѣбва да се направятъ нѣкакви героични усилия, та най-после да се съкрати процедурата, да се намалатъ тежкитѣ акцизи, въобщо да се измѣни пѣлата данѣчна система, като се въведе да се плаща единъ единственъ данѣкъ. Тежко е, г-да, положението и на лозаря, и на всички производителни-земледѣлци, които не знаятъ колко и какви данѣци плащатъ. Ние отъ една страна ги насърчаваме, а отъ друга ги обезсърчаваме. Напр. тази година на много мѣста се родиха сливи и защото ракията бѣше евтина, производителитѣ нѣмаха смѣтка да ги приготвяватъ на спиртна каша, а бѣха принудени просто да ги хвърлятъ. Нѣкои действително ги превърнаха на мармалади и пестили, но това е недостатъчно.

Та нека за въ бѣдеще се иматъ предъ видъ тѣзи работи и поне по стопанскитѣ въпроси бѣдемъ единодушни, защото по тѣхъ най-добре можемъ да се разберемъ, за да направимъ това, което изискватъ интереситѣ на народното ни стопанство. (Ръкоплѣскания отъ земледѣлцитѣ — крило „Врабча“)

Председателът: Има думата народният представител г. Петко Петковъ.

П. Петковъ (зан): (Отъ трибуната) Г. г. народни представители! Законопроектътъ за насърчение износа на вината, тъй както ни е представенъ, ние, занаятчийската парламентарна група, го одобряваме и не можемъ освенъ да сърадваме министъра на финансите въ тази негова мѣрка за поощрение на родното стопанство. Ние, представителитѣ на една стопанска категория, винаги ще поддържаме всички законопроекти и мѣроприятия, които иматъ за целъ стопанското повдигане и стопанското благодетелствуване на страната. Въ тази насока се явява и настоящиятъ законопроектъ. При това голѣмо увеличение на лозарското производство, при тази голѣма площъ, засѣта съ лозя, при този голѣмъ интересъ, проявенъ къмъ лозарството и отъ лозари, които очакватъ само отъ него, и отъ нѣкои български граждани, които иматъ това производство като свой допълнителенъ поминъкъ, бѣше се явила на пазара една голѣма криза за гроздето и за произведенията отъ него — виното и ракията. И точно навреме дойде както онова министерско постановление, което одобрихме преди единъ месецъ, така и настоящиятъ законопроектъ.

Но настоящиятъ законопроектъ иде да облекчи както лозарското производство, така и друго едно производство, което зависи много отъ него — пивоварството. Съ износа на вината, безспорно, се повиши тѣхната цена на мѣстния пазаръ. Докато миналата година имаше вина, които се продаваха на едро по 3—4 л. литърътъ, тази година цената на сѣщитѣ тѣзи вина се покачи до 9—10, даже и 12 л. литърътъ. Не ще говоря за тѣзи вина, които се продаватъ по 14—15 и 16 л. въ една джга около Пазарджикъ.

При това положение, следъ като ще можемъ да пласираме едно голѣмо количество вино, не 10 милиона литри, както каза г. докладчикътъ, а можемъ да очакваме да пласираме 40—50 милиона литри годишно, тогава, безспорно е, че цената на виното на мѣстния пазаръ ще се покачи, а това ще се отрази и върху консомацията на бирата, която, поради низката цена на виното, бѣше започнала да не се улотрѣбвява отъ българскитѣ консоматори. А ливото, заедно съ акцизитѣ и откупното право, които държавата налага, коштува много скѣпо на пивоваритѣ. И затова, както се каза при разглеждането на другъ единъ въпросъ, пивоварната индустрия полека-лека започна да заглѣхва и оттамъ дойде този стремежъ къмъ картелиране, за да могатъ по този начинъ да запазятъ що-годе поне онова, което е останало въ рѣцетѣ имъ. Така че, пакъ ще кажа, съ този законопроектъ, като се насърчава лозарското производство, подпомага се и на пивоварното производство.

Но както въ всички законопроекти, изработени само въ канцеларитѣ, безъ да се вземе мнението на компетентнитѣ, се вмѣкватъ нѣкои несъобразности, така и въ дадения законопроектъ сѣ вмѣкнати нѣкои несъобразности, нѣкои пресилени изисквания и даже нѣкои грѣшки.

Така напр., въ чл. 3 се допуска временниятъ вносъ на праздни сѣдове, които могатъ да се внасятъ въ разглобено състояние, като се освобождаватъ отъ мито и всѣкакви други бери, доуца се внасянето на преси, помпи и др. подобни, като за единъ периодъ отъ 5 години трѣбва да бѣдатъ изнесени. Както питейпроданцитѣ въ своя конгресъ, така и азъ тукъ подвигамъ този въпросъ, да не се поощрява този вносъ, да не се позволява, щото занаятчийското производство, което е неразривно свързано съ лозарското производство, да бѣде оцетявано и пренебрегвано по този начинъ. Действително, на първо време трѣбватъ много такива сѣдове — не транспортни сѣдове, които могатъ да се произведатъ у насъ, а депозитни, които не могатъ да се произведатъ на първо време у насъ — но ние не трѣбва да поощряваме съ безмитенъ вносъ тѣхното внасяне, защото по такъвъ начинъ се създава голѣма конкуренция на бѣварското занаятчийско производство. Ако на първо време това не може да бѣде премахнато, ние повдигаме въпросъ, най-малко този срокъ да бѣде намаленъ на 3 години.

Въ чл. 4 на сѣщия законопроектъ се говори за измѣрването на вината и още въ самото начало на този членъ е допусната една може би несъобразностъ. Казва се: (Чете) „Предназначенитѣ за износъ вина се измѣрватъ въ всѣко време отъ комисията по общото измѣрване“, а по-надолу въ чл. 8 се казва, че предназначениятъ за износъ вина могатъ да се влагатъ въ реалнитѣ складове. Така че вината, които сѣ предназначени за тѣзи реални складове, не могатъ да се измѣрватъ веднага, когато се поиска, а ще се измѣрватъ веднага само вината за износъ. Азъ моля както г. министъра, така и почитаемото Събрание да се съгласятъ,

да се вмѣкнатъ въ чл. 4 и думитѣ „и за реалнитѣ складове“, защото, както казахъ и по-рано, тия реални складове служатъ тоже за складиране на вина за износъ.

Н. Пѣдаревъ (д. сг): Не е ли по-удобно да повдигнете този въпросъ, когато се гласува чл. 4?

П. Петковъ (зан): Понеже сега съмъ вземалъ думата, искамъ да спомена и за туй.

Н. Пѣдаревъ (д. сг): Може да се забрави. Когато го повдигнете по чл. 4, тогава ще имате възможностъ повече да говорите.

П. Петковъ (зан): Нали знаете какъ се четатъ членоветѣ, когато се гласува? Пъкъ може би и да не присѣствувамъ.

По-нататъкъ въ чл. 6 се говори, че измѣреното вино въ 7-дневенъ срокъ трѣбва да бѣде изнесено въ странство. Съгласете се, че при нашитѣ пѣтица, при тия срѣдства за транспортъ, каквито сѣ нашитѣ волски кола — това е българската действителностъ — при тази мудностъ на нашитѣ транспортѣори-селяни и на нашитѣ работници, този 7-дневенъ срокъ е много малъкъ и затова бихъ молилъ да бѣде удълженъ поне на 15 дена. Това ще облекчи положението на износителитѣ, като се има предъ видъ, че износителитѣ сѣ чужденци, а нашитѣ акцизни власти не се шегуватъ, тѣ сѣ груби въ своитѣ обноси и по този начинъ, вмѣсто да изпишемъ вежди, ще извадимъ очи. Чужденцитѣ сѣ деликатни въ обноситѣ си съ нашитѣ власти и съ редъ такива неприятности може би да ги накараме да не помислятъ да търсятъ втори пѣтъ нашитѣ вина.

Н. Пѣдаревъ (д. сг): За честта на нашитѣ чиновници ще ви съобщя, че тия чужди фирми, които закупваха вина въ Видинско, изказаха благодарностъ на данѣчния началникъ . . .

П. Петковъ (зан): Да, ама на данѣчния началникъ.

Н. Пѣдаревъ (д. сг): . . . за особеното внимание на акцизнитѣ власти къмъ тѣхъ.

П. Петковъ (зан): Може би въ Видинъ да е било така.

Н. Пѣдаревъ (д. сг): Били сѣ много коректни и затуй сѣ много доволни отъ тѣхъ. Нека не ги ругаемъ при всѣки случай. Нека, когато направятъ нѣщо добро, да ги похвалимъ, за да ги насърдимъ. Случаятъ сега е такъвъ, че трѣбва да ги похвалимъ. На друго мѣсто ще ги ругаемъ.

П. Петковъ (зан): За Видинъ не отричамъ. Има данѣчни началници, които наистина правятъ честь на нашата фискална властъ, но има и такива, които не трѣбва да стоятъ нито день.

П. Якимовъ (д. сг): Отъ стария режимъ сѣ тия.

П. Петковъ (зан): Азъ не говоря сега за режими, стари или нови, азъ говоря по единъ законопроектъ, и не бива да ме закачате.

П. Якимовъ (д. сг): Тѣ сѣ заварени.

П. Петковъ (зан): Да, заварени сѣ, но въ всѣки случай тѣ сѣ български чиновници. Азъ не ги третирамъ като партизани, а ги третирамъ като български чиновници.

Бихъ молилъ, при разглеждането на чл. 7, да се има предъ видъ, че не само вината, предназначени за износъ за странство, но и тѣзи, които сѣ предназначени за складиране въ реалнитѣ складове, трѣбва да бѣдатъ освободени отъ следуюния имъ се акцизъ. Не зная какви съображения ще изтъкне г. министърътъ на финансите, но въ всѣки случай въ реалнитѣ складове, които се намиратъ подъ специаленъ контролъ, контрабанда не може да става, или тия, които ще направятъ контрабанда, ще отговарятъ съобразно строгоститѣ на закона.

Поддържамъ направената отъ г. Славчо Дрѣновски забележка, въ смисълъ за кооперациитѣ минимумътъ за за износъ на вина да бѣде намаленъ на 500.000 литри, защото ние нѣваме кооперации, които могатъ да събератъ и да разполагатъ съ голѣмо количество вино, напр. 1 милионъ литри. Действително тукъ нѣкои се обадиха, че нашитѣ кооперации и 500.000 литри вино не могатъ да събератъ, но нека се опредѣли единъ такъвъ минимумъ, за да накараме съ това кооперациитѣ да се стремятъ да разширятъ своя контингентъ.

Н. Пъдаревъ (д. сг): Г. докладчикът обясни, че тѣ сѣ свободни, г. Петковъ. Въпросътъ е само за складовѣ на чуждестраннитѣ фирми — тѣ да поематъ този ангажментъ.

П. Петковъ (зан): Но кооперациитѣ трѣбва да платятъ акциза и следъ туй съ редъ декларации да си искатъ обратно внесенитѣ суми, а това е една спънка за тѣхъ. Нали знаете какво сѣ нашитѣ кооперации?

Н. Пъдаревъ (д. сг): Не може за нашитѣ кооперации да предвидимъ една цифра, а за чужденцитѣ — друга.

П. Петковъ (зан): Защо? За нашитѣ кооперации правимъ това, не го правимъ за чужденцитѣ!

Ц. Табаковъ (зан): (Къмъ стовориститѣ) Нали покровителствувате кооперациитѣ?

Р. Василевъ (д. сг): Кооперациитѣ ще бѣдатъ обзързани съ тия реални складове.

П. Петковъ (зан): Да, но ще трѣбва да платятъ пари. По 50 ст. на литъръ, това сѣ 200—300 хиляди лева.

Р. Василевъ (д. сг): Кооперациитѣ могатъ да изнесатъ и по 1 милионъ литри, като си платятъ по 50 ст. на литъръ.

П. Петковъ (зан): По отношение на чл. 27, за толеранса. Намирамъ, че толерансътъ е много малък, защото, трѣбва да се има предъ видъ, че въ началото виното дава калъ.

Р. Василевъ (д. сг): То е само за пренасянето отъ едно мѣсто на друго.

П. Петковъ (зан): Въ чл. 19 се говори за пренасянето, а въ чл. 27 се говори за толеранса при ревизията на реалнитѣ складове.

Р. Василевъ (д. сг): Той е „отъ 1% въ повече и 2% въ по-малко“.

П. Петковъ (зан): Азъ искамъ той да стане: „отъ 3% въ повече и 5% въ по-малко“, защото въ началото ширата и виното отдѣлятъ калъ; при ферментацията се отдѣля въглелена киселина, която намалява обема и т. н.

При тия поправки, които ние молимъ да бѣдатъ вмъкнати въ законопроекта, ние ще гласуваме за него. (Ц. Табаковъ ржкоплѣска)

Председателтъ: Има думата народниятъ представителъ г. Величко Кознички.

В. Кознички (нар. л): (Отъ трибуната) Г. г. народни представители! Макарь да се изказаха нѣкои критики по поводъ на представения законопроектъ, макарь и нѣкои отъ тѣхъ на пръвъ погледъ да се виждатъ основателни, трѣбва да признаемъ, че нищо не е свършено, че това е първата мѣрка на правителството за подобрене на винарството въ нашата страна. Съ течение на времето ще се види какви недостатъци би имало при приложението на тази мѣрка и тѣ биха могли да се поправятъ по-нататкъ. Ние, обаче, одобряваме тази мѣрка, този законопроектъ на г. министра на финанситѣ, защото той допринася много за развитието на винарството, защото повдига народното стопанство въ нашата страна.

Особено следъ войнитѣ лозарството у насъ се много разпространи. Ние имаме свръхпроизводство. Напоследъкъ у насъ вината бѣха станали толкова много, че се продаваха много евтино и трѣбваше да се взематъ мѣрки зъ това направление. Нѣмаше другъ способъ за излизане отъ това положение, освенъ да се намѣри начинъ за тѣхния износъ въ чужбина. И това се прави съ този законопроектъ отъ г. министра на финанситѣ.

Като одобрявамъ този законопроектъ, представенъ отъ почитаемото правителство, азъ искамъ да обърна внимание на г. министра на финанситѣ върху други нѣкои отрасли на нашето производство, кждето сждо трѣбвз да се направятъ подобрения. Напримѣръ, азъ бихъ желалъ да знамъ, какво е мнението на г. министра по въпроса за износа за нашитѣ ракии, за износа на печенитѣ сливи, за износа на тютюна, какво се цели да се направи, за да може

да се повдигнатъ и тия производствъ. Ние знаемъ, че у насъ, както тютюнътъ, така и печенитѣ сливи, така и ракиитѣ сѣ въ голѣмо изобилие и се продаватъ на свършени низки цени. Ако тази година, както това бѣше и миналата година, по частна инициатива търговски фирми отъ чужбина, специално отъ Германия и Австрия, не бѣха дошли да купятъ нашитѣ ябълки, тѣ щѣха да се продадатъ на свършено низки цени, нѣмаше да задоволятъ ни най-малко труда, който се влага по отглеждането на ябълковитѣ дръвчета.

Трѣбвало би правителството да се погрижи и за тѣхния износъ, тѣй както е направило това вече за износа на вината.

Все пакъ обръщамъ вниманието на почитаемия министъръ на финанситѣ и по въпроса за акцизитѣ: не е ли време тая система за събиране на акцизитѣ да се промѣни, не може ли да се направи едно улеснение, безъ да пострада фискътъ, да нѣма тѣзи затруднения, които има сега при пренасянето и продажбата на спиртнитѣ питиета?

Н. Пъдаревъ (д. сг): Въ едно отъ по-предитѣ заседания г. министърътъ даде декларация за това.

В. Кознички (нар. л): Вѣрно е, че г. министърътъ въ едно по-предно заседание даде декларация, че ще направи нѣщо, но какво е това нѣщо, още не е казалъ. Азъ ще бѣде много доволенъ, повтарямъ още единъ пътъ, ако чия увѣренията на г. министра на финанситѣ, че и въ това направление той ще направи една стѣпка напредъ, за което ще получи единодушното одобрение на Народното събрание.

Както виждате, по тоя въпросъ за износа на вината, съ малкитѣ и дребни критики, които се правятъ, по голѣмия въпросъ за приемането на този законопроектъ нѣма две мнения. Всички сме единодушни да се приеме.

Председателтъ: Има думата народниятъ представителъ г. Георги Данковъ.

Г. Данковъ (з. в): (Отъ трибуната) Г. г. народни представители! Не бихъ вземалъ думата, ако законопроектътъ, който ни занимава днесъ, не засѣга една голѣма частъ отъ българскитѣ граждани, едно съсловие, наречено лозарско. Но, за съжаление, констатира се една голѣма незаинтересованостъ отъ страна на народното представителство по въпроса за поминъка на това съсловие, което играе не малка роль въ нашето стопанство, но което търпи една криза ето вече отъ 5—6 години и е на издѣхване.

Н. Пъдаревъ (д. сг): Каква незаинтересованостъ? Нали ние по спешностъ гласувахме законопроекта на първо четене и го изпратихме въ комисията?

Г. Данковъ (з. в): Зная, че се даде спешностъ на законопроекта, обаче самото лозарско съсловие има нужда отъ една по-голѣма грижа. Азъ съмъ членъ на това съсловие. И грѣхъ щѣше да бѣде отъ моя страна, ако азъ не вземѣхъ думата да кажа истинскитѣ болки, които лозаринтъ изпитва отъ унищожаването на старото лозарство до подновяването му. Тоя въпросъ не може да се мине тѣй мълксмъ и не може да се счита, че съ обясненията на г. докладчика се постига гонимата целъ — удовлетворение на лозарството. Азъ съвсемъ не се самооболшавамъ, че ние съ този законопроектъ ще допринесемъ голѣма полза на лозарина въ нашата страна.

Г. г. народни представители! На пръвъ погледъ законопроектътъ е отъ голѣма необходимостъ. По принципъ нашата група е за законопроекта, обаче той има голѣми дефекти и неудобства, които трѣбва да се измѣнятъ още сега тукъ. Отъ насъ зависи ние да нагодимъ законопроекта тѣй, че той да защитава предимно интереситѣ на лозаря, та тогава да защитава интереситѣ на търговеца, на износителя.

Лозарството у насъ още въ старо време е било главенъ поминъкъ на нашитѣ земеделски стопанства. Впоследствие съдбата му е била решена, то да бѣде унищожено отъ филоксерата. Следъ унищожаването му то почна да се възобновява на първо време въ Северна България въ 1894 г., а по-после и въ Южна България.

Но какво става отпосле? За тоя поминъкъ — лозарството — който е единъ главенъ лостъ на нашитѣ земеделски стопанства, въ онова време, преди 30 години, държавата не е стояла съ скръстени рѣце, а е направила всичко

възможно за възобновяването му. Намъриха се, на първо време, по-будни лозари, които възприеха това ново лозарство, и действително, въпреки спънкитѣ, които то срѣщаше тогава, въпреки грѣшкитѣ, които се направиха, въ скоро време голѣма частъ отъ тѣзи лозари засадиха много лозя. Но при това положение тогава не се имаше предъ видъ, че ще настане единъ день, когато цената на виното ще спадне по-долу отъ цената на бозата. На първо време станахме добри лозари, обаче не гледахме паралелно съ това да станемъ и добри винари. Това бѣше едно зло, това бѣше една несъобразителностъ отъ страна на лозаритѣ.

Сега да се спремъ на самия законопроектъ, който ни занимава. Казахъ, че ние сме за законопроектъ, обаче ние, лозаритѣ, мислимъ, че сме ошетени съ ония негови постановления, които уреждатъ покровителството на износителитѣ на вина. Когато законопроектътъ минаваше на първо четене, каза ни се, че всички негови дефекти ще бѣдатъ отстранени, обаче отъ доклада на комисията далечъ не може да се види, че сж отстранени всички онези дефекти, които ще ошетятъ нашитѣ лозари.

Н. Пждаревъ (д. сг): Повдигнахте ли тѣзи въпроси въ комисията? Трѣбваше да отидете въ комисията и, може би, щѣхте да прокарате тамъ нѣкои работи.

Г. Данковъ (з. в): Знаемъ това какъ става, г. Пждаревъ. Въ чл. 10 е казано, че всѣки, който ще изнесе вино за чужбина, е длъженъ да даде заявление до министра на финанситѣ, да депозира 300,000 л. и да декларира, че ще изнесе 1 милионъ литри вино. Азъ не виждамъ въ доклада на комисията да има нѣкакво измѣнение на това положение. Ние, лозаритѣ, обаче, се опасяваме отъ него по съображението, че по този начинъ се покровителствува едрата търговия, тъй както и г. докладчикътъ ме увѣряваше, че има едно опасение тя да се монополизира.

Н. Пждаревъ (д. сг): То не е за износа, а за откриването на складове.

Г. Данковъ (з. в): За откриването на складове и за износа. Тѣзи, които ще откриватъ складове, тѣ и ще изнасятъ. — Тоя въпросъ ни озадачава, защото ние, лозаритѣ, си казваме: щомъ има малко търговци на нашия вътрешенъ пазаръ, тѣ ще могатъ въ единъ моментъ да си напозаятъ смѣтката и да опредѣлятъ една цена такава, каквато е изгодна за тѣхъ. Тоя е страхътъ у насъ, лозаритѣ, съ това положение.

Н. Пждаревъ (д. сг): Той е основателенъ.

Г. Данковъ (з. в): Да.

Минавамъ на чл. 11, въ който е казано, че контролата на складоветѣ ще бѣде за смѣтка на притежателитѣ имъ. Ние не можемъ да се съгласимъ съ туй положение, защото така, както е предвидено, търговецътъ да плаща на контролъора, този контролъоръ не ще може да изпълнява добре предназначението си, щомъ зависи отъ господаря на склада, който му плаща и когото той ще трѣбва да резизира.

Р. Василевъ (д. сг): Заплатата на контролъора ще се внася предварително на държавата и държавата ще му я плаща.

Г. Данковъ (з. в): Даже и така да е, премахнете тѣса положение, за да не личи, че господарътъ плаща на контролъора. Вземете му паритѣ, както ще му ги вземете, обаче единъ контролъоръ не може да бѣде добъръ, когато зависи отъ господаря на склада, който ще му плаща.

Р. Василевъ (д. сг): Контролъорътъ е чиновникъ и ще се назначава отъ държавата. Държавата е неговъ господаръ. (Председателското мѣсто се заема отъ подпредседателя В. Димчевъ)

Г. Данковъ (з. в): Това сж нашитѣ разбирания, г. Василевъ.

С. Пйчевъ (з. в): Много по-добре е самитѣ лозари да бѣдатъ контролъори, вмѣсто акцизни стражари и пристави, които ще праща министерството. Самиятъ лозаръ е заинтересованъ да не се произвежда петиотъ въ склада.

Р. Василевъ (д. сг): Ще има и лозари.

Г. Данковъ (з. в): Идвамъ до чл. 12, въ който се опредѣля, какъ ще става подсилването на вината. Лозаритѣ се опасяватъ отъ този членъ, защото, тъй както се предвижда въ чл. 12, да се подсилватъ вината за износъ, то значи да загубятъ своята типичностъ, далечъ да не отговарятъ на естественитѣ български вина. И азъ съмъ съгласенъ, както е приела и комисията, да се отпуща захаръ до 5 процента за подсилването на вината, но недоумявамъ, какъ се е съгласила комисията, да се отпуща необходимото количество спиртъ, за да иматъ вината 15 градуса спиртъ. 15 градуса спиртъ, това се равнява на 150 грама спиртъ въ литъръ вино. Значи, ако изпие човѣкъ единъ литъръ вино, ще изпие 150 грама спиртъ, а това е лошо.

Р. Василевъ (д. сг): Има нѣкои, които пиятъ едно кило ракия педнѣжъ и нищо не имъ става!

Г. Данковъ (з. в): 150 грама спиртъ се равнява на 300 грама ракия, а това е много. Затуй сж създадени въ чужбина въздържателни дружества, защото, много естествено е, че когато изпие нѣкой 150 грама спиртъ, ще си повреди здравето. Ето защо не съмъ съгласенъ да се приеме чл. 12 съ този текстъ.

Нѣкои искатъ да кажатъ, че толкова спиртъ билъ необходимъ за вино, което се транспортира. По моето разбиране, толкова спиртъ въ виното е необходимъ само при топло време, не и когато е студено. Когато се изнесе днесъ вино, нѣма нужда отъ толкова спиртъ. Това е една фалшификация на виното, а съ нея се увреждатъ интереситѣ на лозаритѣ. Чужденцитѣ, които ще изнасятъ наши вина, ако изнесатъ единъ милионъ литри, ще направятъ въ странство петъ милиона литри и нѣма да дойдатъ втори пътъ да купятъ отъ насъ вино, а съ това се намалява консомацията на виното.

Другъ единъ въпросъ, който се засегна отъ преждеговорившитѣ господа, е, че законопроектътъ не е пълненъ. На насъ е известно, че нашиятъ вътрешенъ пазаръ е преситенъ съ фруктово спиртъ, съ ракия; на насъ е известно, че благодарение на това пресичане на пазара, въ страната оставатъ сливи, неизварени на ракия, а една голѣма частъ отъ джибритѣ се хвърлятъ на боклука. А джибритѣ сж производство на лозаря. Не можемъ, господа, този въпросъ да го преминемъ така мълкомъ. Не може народното представителство да не се погрижи за износа на винения спиртъ. Ако той може да се изнесе, нека се изнесе, защото държавата днесъ има нужда отъ пари. Но, за да може да се изнесе, трѣбва да се намали неговиятъ акцизъ, или да се премахне свършено. Тогава само спиртътъ, който се получава отъ сливитѣ и другитѣ плодове, ще остане за вътрешни нужди. Ще трѣбва да се направи всичко, щото плодоветѣ които се произвеждатъ въ балканскитѣ мѣста, да не се хвърлятъ на боклука, а да се преобърнатъ на злато, на пари. Въ чужбина и последната семка отъ кокичката използватъ за произвеждане на масло, а ние хвърляме цѣло богатство. Тоя въпросъ не може да се мине мълкомъ, той е нераздѣлна частъ отъ разглеждания законопроектъ. Идете въ което щете село, хората ще ви кажатъ, че ракията си не могатъ да я изварятъ, или ако я изварятъ, не могатъ да я продадатъ. Та съ това положение трѣбва да се справимъ.

До тукъ по законопроектъ.

Какви сж другитѣ опасности, г. г. народни представители, по отношението на лозаря? Лозаритѣ е експлоатирани въ всѣко отношение. По-рано имаше една опасностъ отъ пивото, обаче днесъ тази опасностъ липсва. Благодарение на една шпекула, която започна съ това, че взеха да правятъ пиво отъ оризъ, отъ есенция, консоматоритѣ на пиво престанаха да го търсятъ и започнаха да търсятъ чистото българско натурално вино. Обаче какво стана по-нататкъ съ нашитѣ вина? Вие ще видете, че отъ нашитѣ изби се продава вино на търговеца-крѣчмаринъ по 10 л. литъръ. А тукъ въ София крѣчмаритѣ ви го продаватъ по 30 л. Но тѣ не се задоволяватъ само съ това, тѣ отиватъ по-нататкъ — наливатъ вода въ виното и съ това се подбива производството. Въ по-раншни години всѣки казваше: „Азъ не искамъ да пия вино, защото това не е вино“.

Дошло е време настоящето Народно събрание да създаде единъ законъ за контрола на съестнитѣ продукти. И месаритѣ, и крѣчмаритѣ — всички ни троятъ. Вземете актъ съ това, г-да, защото това не го говорятъ отъ себе си, то не е измислица. Кой ще отрече, че крѣчмаритѣ днесъ не фалшифициратъ нашитѣ вина и не ни троятъ? Азъ съмъ лозаръ-винарь, обаче въ София не мога да пия едно шише вино, за-

щото то не е вино. А това е убийство и на производителя-лозаря. Отричат ли това, г-да? До кога ще стоимъ съ скръстени ръце? Защо не се загрижите, г-да управници, да създадете единъ законъ за контролъ?

Завчера, когато се говори по закона за насърчение на индустрията, изтъкнаха се редъ фалшификации. Същото положение е и за насъ лозаритъ, и ние протестираме. Ние искаме да се упражнява най-строгъ контролъ върху кръчмаритъ, които наливатъ вода въ виното, защото ако кръчмарътъ продава чисто вино, той въ седмицата ще продаде хиляда литри, а когато налѣе вода ще продаде само 500 литри; това се отразява върху нашето производство.

Нѣкой отъ сговориститъ: Ако въ виното има повече вода, повече ще се лие.

Г. Данковъ (з. в): Това не може. — По-нататкъ нашитъ складчи какво правѣха? Презъ 1921 г. единъ складчия-винаря, когато е точилъ вино, източилъ една риба, г-да! Това е фактъ.

Нѣкой отъ сговориститъ: Жива ли е била?

Г. Данковъ (з. в): Умрѣла. — И много лесно обяснимо е какъ е станало: станало е, когато е гребалъ вода отъ рѣката за да налѣе въ виното.

Та, контролъ, г-да, трѣбва да има, защото нашето лозарство рискува да бѣде загубено. Ако ние речемъ да приложимъ единъ строгъ контролъ, тогава нѣма нужда да изнасяме нашитъ вина въ чужбина. Вината не сѣ толкозъ наводнили у насъ, както е било по-рано. Съ закона за народното здраве ли ще уредите тия въпроси? Има, г-да, нужда отъ единъ контролъ върху всички съестни продукти, за да се продаватъ така, както нашиятъ производител ги създава.

Когато става дума за износъ на вина, трѣбва да се предпочитатъ лозарскитъ сдружения и кооперативни изби, да иматъ право и тѣ да изнасятъ.

Говори се тукъ, па и по-рано г. министърътъ на финанситъ обеща, че въ скоро време ще направи всичко за премахването на акциза върху виното, за премахването на акциза върху кашата отъ сливитъ, обаче не виждаме нищо да се прави. Гледа се така, че тази година лозарътъ да заплати до 75 ст. на литъръ вино и 1-20 л. на джибритъ. И по-рано ви се каза, че този данъкъ е голѣмъ, че спъикитъ, които се правятъ на лозаря съ акциза, сѣ много голѣми. Трѣбва да се справимъ веднѣжъ за винаги съ това положение.

Отъ Министерството на финанситъ е издадено едно окръжно . . .

Председателствуващъ В. Димчевъ: Г. Данковъ! Ще говорите ли още много, за да вдигнемъ заседанието?

Г. Данковъ (з. в): Още малко ще говоря.

Министъръ В. Молловъ: Прави предложение да се продължи заседанието до изчерпване на точка единадесета отъ дневния редъ.

Председателствуващъ В. Димчевъ: Г. г. народни представители! Понеже часътъ минава 8, съгласно правилника, ще трѣбва да решимъ да вдигнемъ ли заседанието, или да продължимъ.

С. Пѣйчевъ (з. в): Нека се вдигне заседанието, не е толкозъ спешенъ този законопроектъ.

Министъръ В. Молловъ: Поставени сѣ на дневенъ редъ нѣкой предложения за одобрение, нека да ги разгледаме. Така ще свършимъ повече работа и ще можете да си отидете по-рано за празниците.

Председателствуващъ В. Димчевъ: Г. министърътъ на финанситъ прави предложение да се продължи заседанието до изчерпване на 11-та точка отъ дневния редъ.

Който приема това предложение, моля, да вдигнатъ рѣка. Болшинство, Събранието приема.

А. Радоловъ (з. в): Нѣма кворумъ, г. председателю,

В. Драгановъ (з. в): Присѣтствуватъ само 64 души, а трѣбва да сѣ най-малко 90 души.

С. Савовъ (д. сг): Кой ти каза, че сѣ 64 души?

В. Драгановъ (з. в): И азъ бѣхъ квесторъ като тебе.

Г. Данковъ (з. в): Отъ Министерството на финанситъ е издадено окръжно № 15161 отъ 18 юний 1927 г., въ което изрично се казва, че акцизътъ на виното и ракиятъ предварително трѣбва да се заплати. Г-да! Това не може да бѣде попенено. Единъ лозаръ не продава своето вино на веднѣжъ, и, следователно, не трѣбва да му се иска наведнѣжъ да заплати всичкия акцизъ. Ако има 5.000 кгр. вино, той ще продаде на първо време отъ него 1.000 литри и ще вземе малко пари. Какъ може да плати наведнѣжъ 5—6 хиляди лева акцизъ за всичкото вино? Той не може да вземе толкозъ пари наведнѣжъ; знаете, има криза, не се продава.

Друго едно положение е това, че върху закѣснитъ данъци се събиратъ глоби 20%. Докога, г-да, ще се продава да се тормозятъ данъкоплатцитъ съ тѣзи глоби? Нима не знаете, че кризата кара данъкоплатцитъ да закѣснѣватъ съ изплащането на своитъ данъци? Държавата нѣма интересъ отъ глоби да създава приходи. Трѣбва да се премахне тази система на плащане данъцитъ на тримесечие, защото инияитъ селянинъ нѣма кашелария, за да знае кога е изтекло тримесечието, та да отиде да си плати данъка безъ глоба. Това не може да продължава по-нататкъ; то е съсипателно за нашия селянинъ. Той не може да си плати данъка, а ние му вземате отгоре и 20% глоба! Това положение е тежко.

Има друго едно положение, което е тежко за винаря и за лозаря. Известно ви е, че акцизнитъ власти, когато мѣрятъ виното въ избата на лозаря, измѣрватъ точно бѣчвата — 1.000 литри ли, 2.000 литри ли съдържа — обаче въ бѣчвата има калъ, утайка. Тази утайка не може да бѣде по-малко отъ 20%. Значи, на 1.000 литри 200 литри сѣ калъ. Когато лозарътъ почне да изварява ракията, той е длъженъ да повика общинската акцизна власть да измѣрва и да плати още веднажъ за тази калъ. Това се равнява на туй: отъ една овца да се дератъ две кожи. Трѣбва да премахнете тѣзи наредби по акциза, обаче ние ги отминаваме и акцизътъ си върви.

Министъръ В. Молловъ: Искате това, което не може да бѣде.

Г. Данковъ (з. в): Какъ може да се плаца за тази калъ единъ пѣтъ при виното и втори пѣтъ при ракията? Това положение не може да се търпи. Нима е малъкъ тоя данъкъ?

Министъръ В. Молловъ: Като бѣхте на власть три години, защо не го махнахте?

Г. Данковъ (з. в): Нали ние дойдохте да направите добротъ на този народъ?

Министъръ В. Молловъ: Вие защо не го направихте, когато бѣхте на власть?

Г. Данковъ (з. в): Ние мислѣхме да замѣнимъ всички данъци съ подоходния данъкъ, затуй не го направихме, но ние не трѣбва да търпите това положение.

Министъръ В. Молловъ: После викнахте и противъ него, да се махне да даватъ декларации.

Г. Данковъ (з. в): Вамъ е известно, че единъ декаръ лозе дава 400 кгр. вино и 200 кгр. джибри.

Министъръ В. Молловъ: Вие въведохте подоходния данъкъ, а акциза не го махнахте. Съществуваха и акцизътъ и подоходниятъ данъкъ.

С. Пѣйчевъ (з. в): Тогава животътъ бѣше по-сносенъ.

Г. Данковъ (з. в): Това е единъ недостатъкъ.

П. Гаговъ (д. сг): Въ ваше време не събирахте данъцитъ.

Д. Грънчаровъ (з. в): Хората доброволно плащаха.

П. Гаговъ (д. сг): Не ги събирахте.

Г. Данковъ (з. в): Въ бѣдеше г. министърътъ на земледѣлнето трѣбва да сезира Народното събрание съ едно

предложение, да се отпуснатъ нужднитѣ сръдства на лозаритѣ, да се коопериратъ, да създадатъ кооперативни винарски изби, за да могатъ да нагодятъ своето производство споредъ изискванията, защото днесъ нѣма сръдства и не могатъ да направятъ изби и бѣчви, които сѣ необходими за доброто вино. Всичко това трѣбва да стане. Безъ него нашето лозарство рискува да бъде загубено. Вие мислите, че изнасянето на виното ще продължи. Не, изнасятелитѣ идватъ у насъ сега съ спекулативна целъ, защото цената на нашето вино е ниска. Затуй сѣ дошли, г-да, не за друго.

П. Гаговъ (д. сг): Миналата година разправяхте, че нѣма износъ, а тази година, когато поощряваме износа, сте противъ него. Не можемъ да ви разберемъ!

Г. Данковъ (з. в): Не сме противъ износа, но той е една временна работа, г-да! Така както е нагоденъ днесъ износътъ, далечъ не можемъ да отидемъ, защото, когато въ близко бъдеще цената на виното се повдигне, изнасятелитѣ нѣма да дойдатъ. Трѣбва да нагодимъ за въ бъдеще кооперативни изби, за да можемъ да се предваримъ отъ евентуалноститѣ, както ни изненадаха, когато насаждахме лозята и нѣмахме изби.

Р. Василевъ (д. сг): Въ закона за настрѣчение земледѣлското производство има голѣми привилегии за кооперативнитѣ изби.

П. Гаговъ (д. сг): Този законъ не прѣчи на кооперативнитѣ изби.

А. Радоловъ (з. в): Я прочетете чл. 1 и ще видите дали не прѣчи.

Г. Данковъ (з. в): Ние ще гласуваме за закона, ако се направятъ тия поправки. Не направите ли тия поправки, които предложиха преждеговорившитѣ, ние нѣма да гласуваме закона, който не цели поощрение на лозарството, а цели изключително поощрение на спекулантиятъ-търговци и винари, които ще се ползватъ най-много отъ този законъ. Ние, лозаритѣ, не можемъ да се ползуваме отъ този законъ. Азъ не съмъ онзи, който ще отрека, че действително на първо време ще има едно малко подобрене, но то е свършено нечувствително. Ако взема да ви разправамъ колко струва единъ декаръ лозе, колко разноси има и какъвъ доходъ дава, ще се увѣрите, че туй, което се получава, е недостатъчно.

Свършвамъ, нѣма какво друго да кажа. (Ръкоплѣскания отъ земледѣлцитѣ)

Председателствуващъ В. Димчевъ: Има думата народниятъ представителъ г. Иванъ Лѣкарски.

И. Лѣкарски (д. сг): Азъ се отказвамъ да говоря по законопроекта. Азъ само отправямъ апелъ къмъ г. министра, или по-скоро припомнямъ му една негова декларация, като вѣрвамъ, че частъ по-скоро ще сезира Парламента съ единъ законопроектъ относително намаление акциза на ракиитѣ и относително създаване на нова процедура по облагане ракиитѣ, а така също и вината — единъ въпросъ, който той намира, че подлежи на разрешение въ близко бъдеще, защото положението на лозаритѣ, на производителитѣ на сливи и на тѣзи, които варятъ ракия, е твърде затруднено, отъ една страна, предъ видъ на това, че акцизътъ, въ този размѣръ, въ който е днесъ, е несъответствуващъ на стойността на ракията, а отъ друга страна, поради тия формалности, които съществуватъ по закона за облагане и събиране на акцизитѣ, които сѣ твърде тежки и обременителни за населението. Г. министърътъ има това съзнание, и не се съмнявамъ, че въ скоро време ще можемъ да го поздадимъ съ внасянето на такъвъ законопроектъ, понеже е належащъ и ще бъде отъ голѣмо значение и полза за нашето селско население, за което Демократическиятъ съговоръ и г. министъръ Молловъ доказаха, че държатъ твърде много и се грижатъ за неговитѣ интереси.

Н. Пѣдаревъ (д. сг): Повече довѣрие къмъ данъкоплатеца и производителя.

Председателствуващъ В. Димчевъ: Има думата народниятъ представителъ г. Илия Георговъ.

Н. Пѣдаревъ (д. сг): Нѣма го; той си отиде.

Председателствуващъ В. Димчевъ: Има думата народниятъ представителъ г. Стефанъ Стефановъ — отсъствува. Има думата г. министърътъ на финанситѣ.

Министъръ В. Молловъ: Г. г. народни представители! Азъ предполагамъ, че по внесения законопроектъ нѣма да станатъ подробни разисквания, защото той отговаря на една нужда, която се усѣщаше най-вече въ сръдята на производителитѣ и изнасятелитѣ на вино. Временната наредба, издадена отъ Министерството на финанситѣ, която се прие отъ Народното събрание, се дължеше на една инициатива, произлизаща изъ сръдята тѣкмо на лозаритѣ, вичаритѣ и лицата, които имаха интересъ да се потикне износътъ на българското вино.

Трѣбва да кажа, че Министерството на финанситѣ не можеше да манипулира съ тази временна наредба, която се одобри отъ Народното събрание, защото тя имаше значение за времето, когато бѣше издадена, а и вотътъ на Народното събрание я одобряваше за това сѣщото време и, естествено, тя не можеше да се прилага като законъ. Необходимо бѣше внасянето на настоящия законопроектъ. Неговата целъ, обаче, е точно опредѣлена — той че излиза извънъ рамкитѣ на тази временна наредба, която урегулира известни въпроси, които сѣ засегнати въ нея.

При разискванията, обаче, се повдигнаха редъ въпроси въ голѣма ширина, въпроси, които въ случая не могатъ да бъдатъ дебатирани изчерпателно. По тия въпроси азъ съмъ давалъ нѣколко пѣти обяснения накратко, разбира се, защото тѣ се повдигнаха въ свързка, било съ законопроекта за намаление акциза на виното и ракията, било въ връзка съ временната наредба, която биде одобрена отъ Народното събрание. Въпросътъ, г-да, за акциза на виното и ракията, за начина на облагането на тия артикули, е единъ въпросъ много по-широкъ и много по-сложенъ и не би могълъ да се разисква сега при второто четене на настоящия законопроектъ, който е съ едно ограничено съдържание.

Съ какво бихме могли да замѣнимъ акциза върху виното и ракията? Г. Дрѣновски изказа едно, азъ бихъ казалъ, агрономическо мнение. Агрономитѣ обичатъ да се бъркатъ въ областта на данѣцитѣ, а данѣцитѣ, г-да, не търпятъ агрономията. Тѣ иматъ своитѣ собствени закони. Начинътъ на събирането на данѣцитѣ е малко по-другъ. Г. Дрѣновски предлага данѣкътъ да се опредѣля върху доходността. Много леко е да се каже туй, но азъ трѣбва да ви кажа, че една комисия нѣма да може да опредѣли доходността, че доходността зависи още и отъ кадастъра на земитѣ, въ който наскоро ще влѣзатъ и градинитѣ, и лозята и пр. Тая работа не е така проста, тя е много сложна. Въ Франция, където облагането на земята става върху нейната доходност, има при все това отдѣленъ данѣкъ върху алкохола — на градусъ.

Едно време се опитаха и у насъ да въведатъ такъвъ данѣкъ на градусъ. Въ 1906/1907 г., знаете, подобенъ данѣкъ бѣше въведенъ въ нашата страна отъ тогавашния министъръ на финанситѣ Паяковъ. Но също така знаете, че първата работа на демократическото правителство въ 1908 г. бѣше да премахне този градусовъ данѣкъ и да го замѣни съ акциза върху кашата. Тогава това се усѣти отъ населението като голѣмо облекчение, въ сравнение съ стария данѣкъ. И действително, данѣкътъ бѣше намаленъ значително, а и неговото опредѣляне ставаше сравнително много по-леко. Имаше, обаче, и други мъчнотии. И тѣзи мъчнотии на контрола, които се свързватъ съ акцизитѣ — бихъ казалъ, врагове на населението — и съ другитѣ органи по събирането на тѣзи данѣци, несъмнено съществуватъ; тѣ съществуватъ при събирането на всѣки данѣкъ.

Говори се, че формалноститѣ сѣ голѣми. Въ сжщностъ по облагането на кашата формалноститѣ не сѣ голѣми. Има нѣкои работи, наистина, които могатъ да бъдатъ поправени. Азъ мога да ви кажа още отъ сега, че една комисия подробно се занимава съ този въпросъ, за да може да внесе нѣкои облекчения, намаления, съкращения и т. н., които сѣ търпими отъ самата служба — защото службата нарежда тѣзи формалности не по своя воля. Ние бихме могли да мимнемъ свършено безъ тѣхъ, ако бихме могли да бждемъ увѣрени, че и въ населението не съществуватъ такива манипулации, които правятъ невъзможно правилното и редовно събиране на тоя малъкъ данѣкъ.

Да не криемъ истината, г-да! А истината е тази, че въ това отношение действително съществува въ нашата страна контрабанда въ смисълъ такъвъ, че много алабаци, голѣми и малки казани, както се казватъ, съществуватъ насамъ-натамъ безъ една ефикасна контрола. Ако всичко

онова, което се произвежда, се представя за облагане съ единъ минимален данъкъ, всички еднакво биха могли да го понесатъ и данъкътъ би могълъ да бѣде съвършено малъкъ. Но понеже мнозина избѣгватъ отъ данъка, останалата частъ плаща малко повече. И тази частъ, която плаща малко повече, е недоволна още и затова, защото онѣзи, които не плащатъ, я конкуриратъ по цена, и отъ това произхожда едно положение действително твърде тежко. И това не е толкова за вината, колкото за ракиитѣ.

Ето ви Франция, която прибѣгва къмъ друга една система; ето ви Унгария, която приспособи същата система, като въведе единъ новъ типъ спиртотѣри; ето виждаме сега Швейцария — една напълно демократична държава — която се занимава съ същия въпросъ. Въ Франция спиртотваренето, или по-добре ракиотваренето, е кооперативно, при една особена система. Въ Унгария системата е по-усъвършенствувана. Тамъ ракиотваренето става въ общинитѣ; казанитѣ не сѣ частно владѣние, а общинско и общинската властъ контролира всичкото количество, което се произвежда отъ единичния производител и го облага съ единъ минималенъ данъкъ който, обаче, се плаща еднакво отъ всички производители. Тъкмо днесъ четохъ, че въ Швейцария имало 3 хиляди казани и то все на дребни производители. Сега въ Швейцария се замислятъ какъ тѣзи казани да ги групиратъ въ по-голямъ центрове и по този начинъ да подложатъ производството на ракията на единъ по-ефикасенъ контролъ и да я обложатъ съ единъ сравнително скромненъ данъкъ.

Сега, понеже тукъ се говори за премахване акциза, мѣнотията на министерството е тъкмо тамъ. Ако ние възприемъ системата, щото предметъ на облагането да бѣде лозето — иди-дойди. Но трѣбва да се знае, че една година има реколта, друга година — нѣма, има градушка и т. н.

С. Пейчевъ (з. в): Турнете данъкъ върху общия доходъ.

Министъръ В. Молловъ: А данъкъ трѣбва да се плаща

Второ: да вземемъ за предметъ на облагането градинитѣ. Ами можемъ ли да изброяваме и да облагаме дрѣвнитѣ и другитѣ дрѣвета, круши и т. н., които ги има въ градинитѣ? Не можемъ да облагаме градината, защото една година дава плодъ, друга година не дава. Въпросътъ е твърде деликатенъ. И финансовата комисия въ миналото Народно събрание се спрѣ на този въпросъ. Изказаха се много мнения и народното представителство не можа да се установи върху една система.

Н. Пждаревъ (д. сг): Колкото и да е деликатенъ този въпросъ, той трѣбва да се разреши, г. министре!

Министъръ В. Молловъ: Ще се разреши, но искамъ да кажа, че той не е така лекъ. Той сега е въ процеса на своето разрешаване и азъ ще дойда съ единъ законопроектъ.

Н. Пждаревъ (д. сг): Съ повече довѣрие къмъ данкоплатеца ще може да се разреши и ще се създаде доходностъ.

Министъръ В. Молловъ: Доходността е плодътъ, доходността не е произведението отъ плода. Произведението отъ плода, отъ друга страна, трѣбва да се облага на други лачала, както става навсѣкѣде. Бихте ли се съгласили да въведемъ веднага общинскитѣ казани, кооперативното варене на ракия?

С. Савовъ (д. сг): Контролъ съ спиртотѣри!

Министъръ В. Молловъ: Да, съ спиртотѣри, които съществуватъ въ Унгария и за които имамъ предложение. Ако сте съгласни, азъ съмъ готовъ. Но азъ изучавамъ въпроса, да не би това да предизвика голямъ негодувание въ срѣдата на нашето население; защото трѣбва да се има предъ видъ и неговиятъ интересъ. Трѣбва да ви кажа, че въпросътъ се намира въ процеса на едно най-активно проучване. Имамъ вече два проекти, които сѣ изготвени, които засѣгатъ прѣжитѣ данѣци, азъ ги получихъ и сега се намиратъ при мене на проучване. Презъ празниците азъ ще се занимавамъ по-обстойно съ тѣхъ.

С. Савовъ (д. сг): Повикайте и нѣкои народни представители, тѣ ще Ви бждатъ полезни.

Министъръ В. Молловъ: Най-напредъ ние, администраторитѣ, да се съгласимъ помежду си, пкъкъ после ще направимъ по-широко разучаване.

С. Савовъ (д. сг): Има много практики между насъ, които знаятъ подробности по този въпросъ.

Министъръ В. Молловъ: Безспорно.

По-нататъкъ. Повдига се тукъ въпросъ за джибритѣ, които се унищожаватъ, че могли да ставатъ за торъ, за нѣкакви други продукти.

А. Радоловъ (з. в): За храна на добитѣка.

Министъръ В. Молловъ: Всичко това, г-да, е добро, само че самитѣ производители поискаха да ги унищожаватъ.

А. Радоловъ (з. в): Не е вѣрно.

Министъръ В. Молловъ: А, не е вѣрно! Азъ не зная, Вие ще знаете. Азъ имамъ нѣколко телеграми съ съдържание: „Разрешете ни да унищожимъ джибритѣ“, и азъ трѣбваше да издамъ едно окръжно, за да отговоря на това горещо желанне да се унищожаватъ джибритѣ.

А. Радоловъ (з. в): Това не е вѣрно.

Министъръ В. Молловъ: Вие казвате, че не е вѣрно, но азъ ще ви донеса преписката, за да се убедите.

А. Пиронковъ (д. сг): И тукъ въ Камарата, въ миналата сесия, се изнесе, че населението унищожаватъ джибритѣ.

Нѣкой отъ земледѣлцитѣ: Защото не може да плаща акцизъ.

Министъръ В. Молловъ: Този аргументъ, че населението има нужда отъ джибри за храна на своя добитѣкъ, той не е абсолютенъ аргументъ, нито пкъкъ е абсолютенъ аргументъ, че джибритѣ се употребяватъ за торъ. За торъ може да се употребяватъ много лесно; и то може да се нареди, като джибритѣ въ този случай се използватъ при известни правила, които можемъ да създадемъ.

А. Радоловъ (з. в): Нека се направи това.

Министъръ В. Молловъ: Ще се направи.

Нѣкой отъ земледѣлцитѣ: Просто въ торичето да се хвърлятъ.

Министъръ В. Молловъ: Слава Богу, сега джибритѣ се употребяватъ за други цели. Това е известно.

Д. Зографски (з. в): Пресованитѣ джибри нѣма защо да се облагатъ съ акцизъ. Тѣ трѣбва да бждатъ освободени.

Нѣкой отъ земледѣлцитѣ: Джибритѣ се употребяватъ за храна на овцетѣ и се продаватъ.

Министъръ В. Молловъ: Щомъ се употребяватъ за храна на добитѣка, ще наредимъ потребното. Само че нашата грижа е една: да не хранятъ казана. Ако хранятъ добитѣка, то е добре.

Повдигнаха се и редъ други въпроси. По тѣхъ азъ съмъ давалъ обяснения.

Ц. Табаковъ (зан): Г. министре! Вие съгласни ли сте да се освободятъ джибритѣ отъ акцизъ?

Министъръ В. Молловъ: Съвсемъ?

Ц. Табаковъ (зан): Разбира се.

Министъръ В. Молловъ: Какъ?

Ц. Табаковъ (зан): Щомъ нѣма да се варятъ.

Министъръ В. Молловъ: Ще видимъ какво ще направимъ. Трѣбва да се установи това. Ако сѣ за храна на добитѣка, защо ще плащатъ акцизъ?

С. Савовъ (д. сг): Джибритѣ могатъ да даватъ спиртъ, който е нуженъ за семействата.

Министъръ В. Молловъ: Ние облагаме ли съ акцизъ сливитъ? Не ги облагаме. Съ сливи може да се храни и добитъкътъ.

Ц. Табаковъ (зан): Нека остане така и за джибригъ.

Министъръ В. Молловъ: Именно, трѣбва да се знае, понеже джибригъ специално служатъ за една целъ. За другитѣ цели трѣбва да се установи една специална процедура.

С. Савовъ (д. сг): Единъ котелъ джибри, примѣсенъ съ единъ казанъ цвекло, може да се преобърне на джибровъ ракия. Това трѣбва да го кажатъ тия приятели (Сочи земледѣлцитѣ), които варятъ контрабанда ракия.

Нѣкой отъ земледѣлцитѣ: Ти отде знаещъ това? Значи и ти варишъ контрабанда ракия!

С. Савовъ (д. сг): Следъ войната азъ видѣхъ казани, които се донесоха съ вагони отъ села, които нѣмаха лозе, или ако иматъ 1/2 декаръ лозе, изваждатъ по 200—300 ока ракия. Като турнатъ 2 лопати въ казана джибри, става джибрена ракия. А спиртътъ го дава цвеклото, или кешира, както казватъ нашитѣ шоши. Нѣма защо да го криемъ това.

Министъръ В. Молловъ: Оставете тия работи.

С. Савовъ (д. сг): Науката сега дава срѣдство срещу това. Като туришъ единъ спиртомѣръ въ едно село и нареждатъ повече отъ два казана да нѣма въ него, той ще ти каже колко спиртъ ще се извари и отъ какъвъ градусъ.

Председателствуващъ В. Димчевъ: (Звъни) Моля Ви се, оставете г. министра да говори.

Министъръ В. Молловъ: Сега, въ тѣски случай, г-да, виждате, че въпросътъ интересува народното представителство, интересува нашето население и ще получи своето разрешение.

Но засѣгатъ се и редъ други въпроси, като напр. въпросътъ за износа на печенитѣ сливи. Азъ говорихъ единъ пътъ тукъ, че ако нашитѣ учители се занимаватъ повече съ този въпросъ, отколкото съ проповѣждането на социализмъ по нѣкой пътъ, ще дойдемъ до по-добри резултати — увѣрявамъ ви — защото населението трѣбва да се научи грижливо да се отнася къмъ този продуктъ. Какво да правимъ, когато нашитѣ печени сливи съдържатъ прѣстъ, съдържатъ камъчета по нѣкой пътъ? А вземете тѣзи, които идатъ отъ Флорида и които заематъ понѣкога нашия пазаръ; гледамъ и тукъ има по дюкянитѣ сушени сливи, сушени праскови, сушени кайсии, наредени хубаво въ хубави кутии съ хартия, и всѣки, който ги види, ще даде нѣколко лева повече, за да вземе отъ тѣхъ. Когато вземете отъ нашитѣ сливи, макаръ че сж по-хубави, макаръ че иматъ повече захаръ, ще видите, че не сж чисти, и когато правите компотъ отъ тѣхъ, трѣбва да ги миете съ 10 води, за да станатъ чисти.

С. Пѣйчевъ (з. в): И тамъ трѣбва да бжде насочена дейността на Министерството на земледѣлието.

Министъръ В. Молловъ: По-добре е и вие да се занимавате съ тая работа, отколкото съ политика. Но и това ще напредва.

Пита ме г. Кознички за износа на тютюна. Е, слава Богу, тукъ сега положението е малко по-друго. Тютюнътъ вече толкова е станалъ артикулъ на масово засѣване, толкова сж заинтересовани отдѣлни фирми, кооперации, отдѣлни производители, щото вследствие резултатитѣ на добититѣ реколти, населението е престанало да го сади тамъ, дето не става добъръ тютюнъ. Това е единъ прогресъ.

Северна България трѣбва да се откаже отъ сѣянето на тютюнъ. Тютюнътъ трѣбва да се сѣе тамъ, където почвата е пригодна за единъ ароматиченъ, хубавъ тютюнъ за папиреси, както е напр. въ Родопитѣ, въ Дупнишко, южна България, въобщо яка и т. н. Но северна България, Видинско напр., където бѣше проникнала тая култура, трѣбва да се откаже отъ нея. Азъ не искамъ да нареждамъ ограничения съ законъ, макаръ че има въ нѣкои дворове по нѣколко лопушни листовѣ, рѣжатъ ги, правятъ ги, струватъ ги и често пъти работата отива къмъ контрабанда. Ставатъ измѣрвания, които водятъ къмъ недоволства, ставатъ и други нарушения, които водятъ къмъ глоби.

Ние не печелимъ много отъ глоби, защото трѣбва да харчимъ много за чиновници; но безъ глоби не може. Иначе

ще трѣбва да трѣгнемъ по теорията на г. Данковъ: нѣма нужда отъ акцизи, нѣма нужда отъ данѣци, нѣма нужда отъ чиновници, нѣма нужда отъ контрола, нѣма нужда отъ глоби — да му уснемъ края. Кой ще събира приходи? И тогава ние, народнитѣ представители, какво ще правимъ безъ приходи? Не е възможно тая работа. То е споменъ отъ старата програма на Земледѣлския народенъ съюзъ, който въ съгласие съ комуниститѣ искаше само единъ данѣкъ — данѣкъ върху прихода, и то съ единъ екзистенци-минимумъ, който бѣше до 2.000 л.

Нѣкой отъ земледѣлцитѣ: Не бѣше такава програмата, а се искаше онзи, който печели повече, да плати повече.

Министъръ В. Молловъ: Азъ мога да ви кажа колко данѣци плащате вие и колко плаща София. Ако не е София и ако не сж градоветѣ да плащатъ данѣци, ще прокопсаме отъ вашитѣ данѣци! Вие какво искахте? Наши работата бѣше тамъ: 50 лева заплатата на чиновника; хайде умножете я 30 пъти, както е сега, става 1.500 л. Това е всичкото.

Нѣкой отъ сговориститѣ: На грошовѣ.

Министъръ В. Молловъ: Не, на левове бѣше тогава. — Тѣй се разправяше: никакъвъ данѣкъ, освенъ подоходния. Като дойдохте на властъ, вие сами си строихте главата — другитѣ данѣци ги оставихте и ще ги оставяте и не можете да не ги оставяте. Въпросътъ е само за едно подобряване на системата, за да дойдемъ до едно справедливо облагане. Вие сами сте съгласни, че ние вървимъ системно къмъ това справедливо облагане и че стигаме до една справедливостъ много по-голѣма сега, отколкото въ по-раншното време.

Д. Зографски (з. в): Нашето време бѣше периодъ на проучване.

Министъръ В. Молловъ: Какво ще ми разправяте! Вие създадохте износнитѣ мита върху житнитѣ произведения и ги търпѣхте. А какво бѣха тѣ? Косвенъ данѣкъ върху производителя. Вие ги въведохте, азъ ги махнахъ! Само една демагогия правите надъ нещастното население и за джибригъ, и за ракиитѣ, и за тютюна, и за данѣцитѣ, и за чиновницитѣ. Но, да оставимъ тази страна на въпроса.

Г. г. народни представители! Азъ ще моля да се пристѣпи сега къмъ пласуването на този проектъ. Неговата целъ е съвършено ясна. Азъ ще ви моля, като разберете тази целъ, да приемете тѣзи постановления така, както тѣ сж били редактирани въ комисията.

Нѣкой отъ земледѣлцитѣ: Иматъ още дефекти.

Министъръ В. Молловъ: Азъ нѣмамъ за целъ съ тѣзи мѣрки да покровителствувамъ въобщо винарството или лозарството. Това е задача на Министерството на земледѣлието, азъ тамъ не се мѣся. Въ туй отношение г. Дръновски бѣше правъ, само че той събрка предметитѣ: той мислѣше, че министърътъ на земледѣлието трѣбва да нарежда акциза, а пъкъ азъ да се занимавамъ съ покровителство на винари и лозари! Не е тѣй. Покровителствуване на лозарството и винарството става, става съгласно съ закона за подобрене на земледѣлското производство. Има приготвенъ, напр., проектъ за борба срещу фалшификацията на вината. Трѣбва да кажа, че цѣлата наша страна живѣе подъ впечатлението, че държавата е покровителствувала, покровителствува и ще покровителствува въобщо земледѣлското производство, а това значи — и винарството и лозарството.

Нѣкой отъ земледѣлцитѣ: Само на книга.

Министъръ В. Молловъ: Азъ имамъ най-голѣмото желание чрезъ това покровителство нашиятъ производител да стигне до произвеждането на доброкачествени вина, които сами по себе си да иматъ достѣпъ на външния, на чуждия пазаръ. Типови ли ще бѣдатъ нашитѣ вина, единъ или нѣколко типа, на мѣстности ли ще се дѣлятъ, какво ще се правятъ, това е работа на специалиститѣ, това не е моя работа тукъ, нито пъкъ вие, които разбирате тѣзи работи, ще можете да ги наредите въ този моментъ. Кооперативни изби, други кооперации винарски, производителни и такива за износъ, ще се създаватъ. Ние на тѣхъ никакво ограничение, никакви мѣжнотии не правимъ.

С. Пѣйчевъ (з. в): Не се предвижда нищо за тѣхъ.

Министър В. Молловъ: Не е тъй работата, не я разбираме.

С. Пийчевъ (з. в): Все така се оправдаватъ.

Министър В. Молловъ: Ще Ви докажа, че не я разбираме. Всъщност единъ и сега има право да изнася вино, където ще, стига да намъри пазаръ. Всъщност една кооперация може да изнася вино, всъщност единъ производител може да изнася, всъщност единъ търговецъ може да изнася: наредено е да получаватъ тѣ всички улеснения. Само едно нѣщо има. (Възражения отъ земледѣлцитѣ) Чакайте бе, джанъмъ. Вие искате да съсите тая работа; добре, съсепете я, защото това ви е меракътъ.

Д. Зографски (з. в): Нѣмаме такова намѣрение.

Министър В. Молловъ: Щомъ нѣмате такова намѣрение, защо възражавате тогава? — Всичкиятъ въпросъ, следователно, е другаде. Свободата на износа безъ акцизъ се оставя. Всъщност една кооперация или всъщност единъ производител може да направи всичко това, което въ случая би било необходимо, за да подсили виното или да го измѣни, или каквото ще да го направи, стига това да става въ време на износа и въ мѣстото, отъ където става този износъ. Вие знаете, че захарта се изнася безъ акцизъ, че спиртътъ, алкохолътъ се изнася безъ акцизъ — това да не го забравяте — и всъщност единъ, който на граничната станция или на шлепа иска да направи промѣната, може да я направи. Но въпросътъ не е тамъ. Въпросътъ е, че трѣбва да нагледимъ известенъ нашъ артикулъ къмъ изискванията на чуждия пазаръ, за да може да бѣде пласиранъ тамъ. Не е въпросъ за желанието на нашитѣ производители да изнасятъ вино и не е въпросъ ние да създадемъ законъ за удовлетворяването на това желание, а въпросътъ е, да можемъ да улеснимъ пласирането вънъ на нашето вино отъ хора, които могатъ да извършатъ това пласиране. Нашитѣ производители и нашитѣ кооперации още не могатъ да извършатъ такова пласиране. Азъ ще ви кажа какво стана напр. съ домати. Намъри се единъ да изнесе на виенския пазаръ домати. Първата каса добра, втората каса добра, въ третата каса поставени малки дребъни, мръсни, гнили домати, и никой не ще да купи.

Д. Зографски (з. в): И съ гроздето така стана.

Министър В. Молловъ: Това стана и съ ябълкитѣ, това стана и съ гроздето. Тази работа не може така да върви. Днесъ ние правимъ единъ опитъ. Азъ нѣма да крия, че това е единъ опитъ. Това не е окончателенъ законъ. Този законопроектъ е създаденъ по инициативата на наши винари отъ Северна България, специално отъ Сухиндолско, Търновско и Севлиево, които сѣ заинтересували голѣми чужди къщи и сѣ ги накарали да внесатъ тукъ голѣмъ капиталъ, за да организиратъ масовъ износъ на вина, като ги пригледатъ къмъ чуждия вкусъ, къмъ изискванията на чуждитѣ пазари. За да покровителствуваме този именно износъ, ние създаваме този законъ. Ето къде е цѣлиятъ въпросъ. Ами вие казвате: дайте и на кооперациитѣ, и на производителитѣ привилегии по този законъ. Ще дойде и това, но недейте да туряме сега спънка въ тази инициатива, която се подема, не искате да се конкурираме ние сами на чуждия пазаръ и да изнасяме тамъ вино развалено, за да се подбие името на онова, което се изнася сега.

Д. Зографски (з. в): Миналата година изнесоха оцетъ.

Министър В. Молловъ: Казахъ ви какво стана съ износа на домати. Съ една каса се провали цѣлиятъ износъ. Съ гроздето направихме същото. Сега искате и съ виното да направимъ същото. Имайте малко търпение. Азъ ви казахъ, че правимъ единъ опитъ. Тази година опитътъ сполучи: има вече доста милиони литри вино, ангажирано за износъ, и изнесено вече. Цената на виното въ нашата страна се повдигна. Но каза се отъ г. Зографски, че слабитѣ грозда отъ низинитѣ се купували отъ тия експортъори и съ това ще накаратъ нашитѣ лозари да садятъ лозя не на баирищата, а въ низинитѣ. Не допускамъ нашитѣ лозари да произвеждатъ грозда, които нѣма постоянно да се закупуватъ. При това, насаждането на лозята не става бързо. И въ комисията азъ казахъ: съгласете се да направимъ този опитъ сега. Сега има само единъ реаленъ складъ. Да не мислите, че сѣ трѣгнали по цѣлата страна да правятъ складове. Нека да не обезкуражаваме хората, които сѣ внесли

голѣмъ капиталъ и които сѣ подели тази инициатива. Позволете азъ да ви кажа, като по-опитенъ човѣкъ, че мѣчно се създава пазаръ. Не е въпросъ да приказваме предъ единични производители, че тѣ нѣма да могатъ да изнасятъ. Всичко туй е безъ значение. Дано нашитѣ производители се сдружатъ, дано нашитѣ кооперации създадатъ такива складове по мѣста, отъ които може да става веднага износъ. Вървамъ, че тѣ ще вървятъ по този пътъ. Но сега, ако ние бихме направили това, което вие искате, ще обезкуражимъ онѣзи хора, които сѣ дошли тукъ, които единствено владѣятъ пазара, и които ще могатъ да направятъ голѣмъ пласментъ. А това за насъ е важното — да направятъ голѣмъ пласментъ.

Ако така се разбере цѣлия смисълъ на този законопроектъ, ако се разбере, че той е работенъ въ съгласие съ представители на наши заинтересовани винарски кооперации, че е работенъ въ съгласие и съ други хора, които сѣ посочвали известни мѣчнотии, които сѣ искали известни отстъпки и сѣ се съгласявали на известни ограничения, вие ще се съгласите, че ние трѣбва да го приемамъ. Примѣрно: тѣ сѣ съгласни да плащатъ патентъ. Ние казваме: не бива да плащате. — „А, значи никакъвъ данъкъ. Защо за своитѣ печалби да не плащатъ данъкъ?“ Има ли разумъ въ тази работа? Чета изложението на г. г. питнепродавцитѣ, но нека ме извинятъ, ако имъ кажа, че тѣ нищо не разбиратъ отъ тази работа — тѣ нито сѣ производители, нито сѣ износители, тѣ сѣ само питнепродавци. Ето напр., тѣ искатъ толерансътъ 1% по чл. 27 да бѣде 3%. Добре, да го направимъ 2%; какво излиза? На единъ милионъ литри 1%, това сѣ 10.000 литри. Сега, ако по предложението на г. г. питнепродавцитѣ направимъ толеранса не 3%, а 2%, тогава вмѣсто 10.000 литри, ще имаме 20.000 литри. Има ли разумъ въ тази работа? Нѣма никакъвъ разумъ, г-да! Приказва се така, безъ да се вникне въ въпроситѣ, които се разискватъ и отиваме да правимъ тъкмо туй, което не трѣбва да правимъ. Ние поощряваме износа, даваме известни привилегии, но ние запазваме известни права и на фиска и интереситѣ на населението. Затуй сѣ и различнитѣ видове складове: реални, спомагателни и т. н. Всичко туй е обмисляно дълго време. И азъ бихъ молилъ да приемете законопроекта, безъ тѣзи дребни поправки, които се предлагатъ и които нищо нѣма да проправятъ закона, но които, приети, могатъ да измѣнятъ неговото съдържание въ лоша посока,

Казвамъ, ние правимъ този опитъ и дано той излѣзе сполучливъ — правимъ го, като имаме грижа за нашето население, преди всичко, за нашитѣ кооперации. Ние желаемъ тия наши кооперации предъ всички други да добиятъ този капацитетъ и тази възможность. И бѣдете увѣрени, колкото азъ забележа нѣкакво колебание, нѣкаква тенденция за спекулации — защото тукъ все за спекулация се приказва — ще взема мѣрки. Но ако нѣма тѣзи „спекуланти“, които да внесатъ тукъ милиони, да внесатъ машини, бѣчви и пр., та вие ще продадете вино въ странство?! Нищо нѣма да продадете, г. Данковъ. Нѣма защо току-тъй да се приказва. Та колко струваше миналата година литърътъ вино, преди да дойдатъ тѣзи хора? Сега знаете колко струва — 10 л. Това не е ли въ полза на населението? Ако по-слабитѣ вина бѣдатъ изнесени, това е въ полза на населението; тогава по-добритѣ вина ще бѣдатъ консумирани отъ други хора. Защо тогава се приказва: „Ако тѣзи промѣни“ — които сѣ несъстоятелни — „станѣли, ще гласуваме законопроекта, ако не станѣли — нѣма да го гласуваме“? Азъ смѣя да ви кажа, че въ желанието си да правите демагогия, вие (къмъ земледѣлцитѣ) вървите противъ интереситѣ на селското население. Това трѣбва да се запомни. (Рѣкоплетскания отъ сговориститѣ)

С. Златевъ (з. в): Г. министре! Позволете за единъ моментъ.

Председателствуващъ В. Димчевъ (Звъни)

С. Златевъ (з. в): Г. министре! Искамъ да използвамъ случая да Ви помоля да измѣните една наредба, която е въ вреда на производителя. Ето въ какво се състои тя.

Министър В. Молловъ: Дѣдо Станю! Ела при мене, ще ми кажешъ и ще я измѣня.

С. Златевъ (з. в): Азъ ида отъ моето село, което е въ една околия, която минава за лозарска. Наближаватъ празниците, но хората не могатъ да продаватъ вино, защото трѣбва предварително да платятъ въ банката въ града акциза.

Нѣкой отъ сговориститѣ: Това е измѣнено.

Отъ земледѣлцитѣ: Не е измѣнено.

С. Златевъ (з. в): Ще се съгласите всички, г-да, че никой лозаръ нѣма да може да отиде да плати предварително акциза. Досега ставане по следующия начинъ. Става пазарлъкътъ, отиватъ въ общинското управление, секретарь-свирникътъ събира акциза, издава преносително свидетелство и хората си отпътуватъ. А сега трѣбва да изгубятъ два дена, докато отидатъ само до града и да чакатъ, за да си платятъ акциза и да получатъ преносително свидетелство. Не зная, г. министре, дали тази наредба . . .

Министъръ В. Моллевъ: Дѣдо Стано! Ще дойдете при мене, ще ми обясните цѣлата работа и ще видимъ какво ще направимъ.

С. Златевъ (з. в): Тази аномалия трѣбва да се оправя.

Министъръ В. Молловъ: Всички аномалии ще оправимъ.

Председателствуващъ В. Димчевъ: Моля, г. докладчикъ, прочете заглавието на законопроекта.

Докладчикъ Г. Казанаклиевъ (д. сг): (Чете)

„ЗАКОНЪ“)

за насърчение износа на вината“.

Председателствуващъ В. Димчевъ: Които приематъ заглавието на законопроекта, както се прочете, моля, да вдигнатъ рѣка. Болшинство, Събранието приема.

Докладчикъ Г. Казанаклиевъ (д. сг): (Чете чл. 1 — вж. прил. Т. I, № 9)
Комисията прие този членъ безъ измѣнение.

Председателствуващъ В. Димчевъ: Които приематъ чл. 1, както се докладва, моля, да вдигнатъ рѣка. Болшинство, Събранието приема.

Докладчикъ Г. Казанаклиевъ (д. сг): (Чете чл. 2 — вж. прил. Т. I, № 9)
Комисията прие този членъ безъ измѣнение.

Председателствуващъ В. Димчевъ: Които приематъ чл. 2, както се докладва, моля, да вдигнатъ рѣка. Болшинство, Събранието приема.

Докладчикъ Г. Казанаклиевъ (д. сг): (Чете чл. 3 — вж. прил. Т. I, № 9)
Комисията прие този членъ безъ измѣнение.

Председателствуващъ В. Димчевъ: Които приематъ чл. 3, както се докладва, моля, да вдигнатъ рѣка. Болшинство, Събранието приема.

Докладчикъ Г. Казанаклиевъ (д. сг): (Чете чл. 4 — вж. прил. Т. I, № 9)
Комисията прие този членъ безъ измѣнение.

Председателствуващъ В. Димчевъ: Които приематъ чл. 4, както се докладва, моля, да вдигнатъ рѣка. Болшинство, Събранието приема.

Докладчикъ Г. Казанаклиевъ (д. сг): (Чете чл. 5 — вж. прил. Т. I, № 9)
Комисията прие този членъ безъ измѣнение.

Председателствуващъ В. Димчевъ: Които приематъ чл. 5, както се докладва, моля, да вдигнатъ рѣка. Болшинство, Събранието приема.

Докладчикъ Г. Казанаклиевъ (д. сг): (Чете чл. 6 — вж. прил. Т. I, № 9)
Комисията прие този членъ безъ измѣнение.

Председателствуващъ В. Димчевъ: Които приематъ чл. 6, както се докладва, моля, да вдигнатъ рѣка. Болшинство, Събранието приема.

Докладчикъ Г. Казанаклиевъ (д. сг): (Чете чл. 7 — вж. прил. Т. I, № 9)
Комисията прие този членъ безъ измѣнение.

Председателствуващъ В. Димчевъ: Които приематъ чл. 7, както се докладва, моля, да вдигнатъ рѣка. Болшинство, Събранието приема.

Докладчикъ Г. Казанаклиевъ (д. сг): (Чете чл. 8 — вж. прил. Т. I, № 9)
Комисията прие този членъ безъ измѣнение.

Председателствуващъ В. Димчевъ: Които приематъ чл. 8, както се докладва, моля, да вдигнатъ рѣка. Болшинство, Събранието приема.

Докладчикъ Г. Казанаклиевъ (д. сг): (Чете чл. 9 — вж. прил. Т. I, № 9)
Комисията прие този членъ безъ измѣнение.

Председателствуващъ В. Димчевъ: Които приематъ чл. 9, както се докладва, моля, да вдигнатъ рѣка. Болшинство, Събранието приема.

Докладчикъ Г. Казанаклиевъ (д. сг): (Чете чл. 10 — вж. прил. Т. I, № 9)
Комисията прие този членъ безъ измѣнение.

Председателствуващъ В. Димчевъ: Има думата народниятъ представителъ г. Ради Василевъ.

Р. Василевъ (д. сг): Г. г. народни представители! Говорихме и въ комисията, понеже нѣкой отъ нашитъ винарски производителни кооперации действително направиха миналата година опити да изнасятъ и изнаесоха вина, можемъ ли да намалимъ размѣрътъ единъ милионъ литри за тѣзи кооперации до 500.000 литри.

Министъръ В. Молловъ: Добре, съгласенъ съмъ, но трѣбва да се даде редакцията. И ние самитѣ сме за винарскитѣ кооперации. Не искаме да обезкуражаваме хората.

Председателствуващъ В. Димчевъ: Сега ли ще се даде редакцията?

Министъръ В. Молловъ: Нека да пообмислимъ тази работа заедно съ Васъ, г. Василевъ, и на трето четене ще направимъ нуждната поправка.

Р. Василевъ (д. сг): Добре.

Председателствуващъ В. Димчевъ: Които приематъ чл. 10, както се докладва, моля, да вдигнатъ рѣка. Болшинство, Събранието приема.

Докладчикъ Г. Казанаклиевъ (д. сг): (Чете чл. 11 — вж. прил. Т. I, № 9)
Комисията прие този членъ безъ измѣнение.

Председателствуващъ В. Димчевъ: Които приематъ чл. 11, както се докладва, моля, да вдигнатъ рѣка. Болшинство, Събранието приема.

Докладчикъ Г. Казанаклиевъ (д. сг): (Чете чл. 12 — вж. прил. Т. I, № 9).

Комисията даде следната редакция на чл. 12: (Чете) „Необходимата захаръ и необходимия спиртъ за подсилване на вината въ разнитѣ складове държавата допуща безъ акцизъ, общински налогъ и вносни мита въ проценти: за захарта максимумъ 5%, за спирта — необходимото количество, за да се получи крепкостъ на виното максимумъ 15%.“

Председателствуващъ В. Димчевъ: Има думата народниятъ представителъ г. Христо Мариновъ.

Х. Мариновъ (з. в): Споредъ измѣненията на чл. 12 въ комисията, количеството спиртъ, което ще се внася въ складоветѣ за крепкостъ на виното, е намалено отъ 18 на 15%. Азъ правя предложение да се прибави една алинея втора, въ която да се казва, че 50% отъ спирта трѣбва да бжде виненъ.

*) За текста на законопроекта, приетъ на първо четене, вж. прил. Т. I, № 9.

Министъръ В. Молловъ: Недейте се бърка въ тази работа.

Х. Мариновъ (з. в): Васъ ви е известно, че частъ отъ вината, които ще се изнасятъ и които действително се изнасятъ, защото сж евтини, се развалятъ поради туй, че нашятъ лозаръ, да си го признаемъ, не е още успѣлъ да се научи да ги приготвява по такъвъ начинъ, че да могатъ да изтраятъ. Тъ се развалятъ особено следъ Коледа. Една друга частъ отъ вината, по погрѣшка, отъ бѣчвитѣ могатъ да добиятъ единъ вкусъ, който не може да имъ позволи да излѣзатъ на пазара, било тукъ, било на Западъ. Заради туй нека лозаритѣ иматъ право да ги обърнатъ на спиртъ, и този виненъ спиртъ да служи за подправка на вината. Затуй защото когато на виното му се прибави виненъ спиртъ, нѣма да измѣни своя вкусъ и ароматъ, а когато му се прибави изкуственъ спиртъ, ги измѣня.

Поради тия съображения моля да се прибави тази втора алинея.

Председателствуващъ В. Димчевъ: Има думата г. министърътъ на финанситѣ.

Министъръ В. Молловъ: Не мога да се съглася съ това предложение. Оставете хората да го направятъ, както мислятъ. Какъ ще ги задължите да слагатъ виненъ спиртъ вмѣсто другъ? Ако мислятъ, че трѣбва да сложатъ такъвъ спиртъ, ще го сложатъ. Ако мислятъ, че не трѣбва, не ще го сложатъ. Какъ може въ закона да кажемъ, че вмѣсто фабриченъ спиртъ трѣбва да турятъ виненъ спиртъ или ракия? Ще направимъ една невъзможна работа. Тъ си разбиратъ занаята по-добре, отколкото всички ние тукъ заедно. Оставете да правятъ каквото знаятъ.

Председателствуващъ В. Димчевъ: Г. Мариновъ! Настоявате ли на предложението си.

Х. Мариновъ (з. в): Настоявамъ.

Председателствуващъ В. Димчевъ: Които приематъ предложението на г. Мариновъ, моля, да вдигнатъ рѣка. Болшинство, Събранието не приема.

Които приематъ чл. 12, както се докладва, моля, да вдигнатъ рѣка. Болшинство, Събранието приема.

Докладчикъ Г. Казанаклиевъ (д. сг): (Чете чл. 13 — вж. прил. Т. I, № 9).

Комисията прие този членъ безъ измѣнение.

Председателствуващъ В. Димчевъ: Които приематъ чл. 14, както се докладва, моля, да вдигнатъ рѣка. Болшинство, Събранието приема.

Докладчикъ Г. Казанаклиевъ (д. сг): (Чете чл. 14 — вж. прил. Т. I, № 9).

Комисията прие този членъ безъ измѣнение.

Председателствуващъ В. Димчевъ: Които приематъ чл. 14, както се докладва, моля да вдигнатъ рѣка. Болшинство, Събранието приема.

Докладчикъ Г. Казанаклиевъ (д. сг): (Чете чл. 15 — вж. прил. Т. I, № 9).

Комисията прие този членъ безъ измѣнение.

Председателствуващъ В. Димчевъ: Които приематъ чл. 15, както се докладва, моля, да вдигнатъ рѣка. Болшинство, Събранието приема.

Докладчикъ Г. Казанаклиевъ (д. сг): (Чете чл. 16 — вж. прил. Т. I, № 9).

Комисията прие този членъ безъ измѣнение.

Председателствуващъ В. Димчевъ: Които приематъ чл. 16, както се докладва, моля, да вдигнатъ рѣка. Болшинство, Събранието приема.

Докладчикъ Г. Казанаклиевъ (д. сг): (Чете чл. 17 — вж. прил. Т. I, № 9).

Комисията прие този членъ безъ измѣнение.

Председателствуващъ В. Димчевъ: Които приематъ чл. 17, както се докладва, моля, да вдигнатъ рѣка. Болшинство, Събранието приема.

Докладчикъ Г. Казанаклиевъ (д. сг): (Чете чл. 18 — вж. прил. Т. I, № 9).

Комисията прие този членъ безъ измѣнение.

Председателствуващъ В. Димчевъ: Които приематъ чл. 18, както се докладва, моля, да вдигнатъ рѣка. Болшинство, Събранието приема.

Докладчикъ Г. Казанаклиевъ (д. сг): (Чете чл. 19 — вж. прил. Т. I, № 9).

Комисията прие този членъ безъ измѣнение.

Председателствуващъ В. Димчевъ: Които приематъ чл. 19, както се докладва, моля, да вдигнатъ рѣка. Болшинство, Събранието приема.

Докладчикъ Г. Казанаклиевъ (д. сг): (Чете чл. 20 — вж. прил. Т. I, № 9).

Въ този членъ въ редъ трети думитѣ „15 октомврий“ се замѣнятъ съ думитѣ „1 октомврий“.

Председателствуващъ В. Димчевъ: Които приематъ чл. 20, както се докладва, моля, да вдигнатъ рѣка. Болшинство, Събранието приема.

Докладчикъ Г. Казанаклиевъ (д. сг): (Чете чл. 21 — вж. прил. Т. I, № 9)

Комисията прие този членъ безъ измѣнение.

Председателствуващъ В. Димчевъ: Които приематъ чл. 21, както се докладва, моля, да вдигнатъ рѣка. Болшинство, прил. Т. I, № 9)

Докладчикъ Г. Казанаклиевъ (д. сг): (Чете чл. 22 — вж. прил. Т. I, № 9)

Комисията прие този членъ безъ измѣнение.

Председателствуващъ В. Димчевъ: Които приематъ чл. 22, както се докладва, моля, да вдигнатъ рѣка. Болшинство, Събранието приема.

Докладчикъ Г. Казанаклиевъ (д. сг): (Чете чл. 23 — вж. прил. Т. I, № 9)

Комисията прие този членъ безъ измѣнение.

Председателствуващъ В. Димчевъ: Които приематъ чл. 23, както се докладва, моля, да вдигнатъ рѣка. Болшинство, Събранието приема.

Докладчикъ Г. Казанаклиевъ (д. сг): (Чете чл. 24 — вж. прил. Т. I, № 9)

Въ този членъ въ втория редъ думата „складва“ се замѣня съ думата „складова“.

Председателствуващъ В. Димчевъ: Които приематъ чл. 24, както се докладва, моля, да вдигнатъ рѣка. Болшинство, Събранието приема.

Докладчикъ Г. Казанаклиевъ (д. сг): (Чете чл. 25 — вж. прил. Т. I, № 9)

Комисията прие този членъ безъ измѣнение.

Председателствуващъ В. Димчевъ: Които приематъ чл. 25, както се докладва, моля, да вдигнатъ рѣка. Болшинство, Събранието приема.

Докладчикъ Г. Казанаклиевъ (д. сг): (Чете чл. 26 — вж. прил. Т. I, № 9)

Комисията прие този членъ безъ измѣнение.

Председателствуващъ В. Димчевъ: Които приематъ чл. 26, моля, да вдигнатъ рѣка. Болшинство, Събранието приема.

Докладчикъ Г. Казанаклиевъ (д. сг): (Чете чл. 27 — вж. прил. Т. I, № 9)

Комисията прие този членъ безъ измѣнение.

Председателствуващъ В. Димчевъ: Които приематъ чл. 27, моля, да вдигнатъ рѣка. Болшинство, Събранието приема.

Докладчикъ Г. Казанаклиевъ (д. сг): (Чете чл. 28 — вж. прил. Т. I, № 9)

Комисията прие този членъ безъ измѣнение.

Председателстващъ В. Димчевъ: Които приематъ чл. 28, моля, да вдигнатъ рѣка. Болшинство, Събранието приема.

Докладчикъ Г. Казанаклиевъ (д. сг): (Чете чл. 29 — вж. прил. Т. I, № 9)
Комисията прие този членъ безъ измѣнение.

Председателстващъ В. Димчевъ: Които приематъ чл. 29, моля, да вдигнатъ рѣка. Болшинство, Събранието приема.

Докладчикъ Г. Казанаклиевъ (д. сг): (Чете чл. 30 — вж. прил. Т. I, № 9)

Въ този членъ комисията замѣни думитѣ „се иска предварително разрешение отъ“ съ думитѣ „се уведомява предварително“.

Председателстващъ В. Димчевъ: Които приематъ чл. 30, както се докладва, моля, да вдигнатъ рѣка. Болшинство, Събранието приема.

Докладчикъ Г. Казанаклиевъ (д. сг): (Чете чл. 31 — вж. прил. Т. I, № 9)

Комисията прие този членъ безъ измѣнение.

Председателстващъ В. Димчевъ: Които приематъ чл. 31, моля, да вдигнатъ рѣка. Болшинство, Събранието приема.

Докладчикъ Г. Казанаклиевъ (д. сг): (Чете чл. 32 — вж. прил. Т. I, № 9)

Комисията прие този членъ безъ измѣнение.

Председателстващъ В. Димчевъ: Които приематъ чл. 32, моля, да вдигнатъ рѣка. Болшинство, Събранието приема.

Докладчикъ Г. Казанаклиевъ (д. сг): (Чете чл. 33 — вж. прил. Т. I, № 9)

Комисията прие този членъ безъ измѣнение.

Председателстващъ В. Димчевъ: Които приематъ чл. 33, моля, да вдигнатъ рѣка. Болшинство, Събранието приема.

Докладчикъ Г. Казанаклиевъ (д. сг): (Чете чл. 34 — вж. прил. Т. I, № 9)

Комисията прие този членъ безъ измѣнение.

Председателстващъ В. Димчевъ: Които приематъ чл. 34, моля, да вдигнатъ рѣка. Болшинство, Събранието приема.

Докладчикъ Г. Казанаклиевъ (д. сг): (Чете чл. 35 — вж. прил. Т. I, № 9)

Комисията прие този членъ безъ измѣнение.

Председателстващъ В. Димчевъ: Които приематъ чл. 35, моля, да вдигнатъ рѣка. Болшинство, Събранието приема.

Докладчикъ Г. Казанаклиевъ (д. сг): (Чете чл. 36 — вж. прил. Т. I, № 9)

Комисията прие този членъ безъ измѣнение.

Председателстващъ В. Димчевъ: Които приематъ чл. 36, моля, да вдигнатъ рѣка. Болшинство, Събранието приема.

Докладчикъ Г. Казанаклиевъ (д. сг): (Чете чл. 37 — вж. прил. Т. I, № 9)

Комисията прие този членъ безъ измѣнение.

Председателстващъ В. Димчевъ: Които приематъ чл. 37, моля, да вдигнатъ рѣка. Болшинство, Събранието приема.

Докладчикъ Г. Казанаклиевъ (д. сг): (Чете чл. 38 — вж. прил. Т. I, № 9)

Комисията прие този членъ безъ измѣнение.

Председателстващъ В. Димчевъ: Които приематъ чл. 38, моля, да вдигнатъ рѣка. Болшинство, Събранието приема.

Докладчикъ Г. Казанаклиевъ (д. сг): (Чете чл. 39 — вж. прил. Т. I, № 9)

Комисията прие този членъ безъ измѣнение.

Председателстващъ В. Димчевъ: Които приематъ чл. 39, моля, да вдигнатъ рѣка. Болшинство, Събранието приема.

Докладчикъ Г. Казанаклиевъ (д. сг): (Чете чл. 40 — вж. прил. Т. I, № 9)

Комисията прие този членъ безъ измѣнение.

Председателстващъ В. Димчевъ: Които приематъ чл. 40, моля, да вдигнатъ рѣка. Болшинство, Събранието приема.

Докладчикъ Г. Казанаклиевъ (д. сг): (Чете чл. 41 — вж. прил. Т. I, № 9)

Комисията прие този членъ безъ измѣнение.

Председателстващъ В. Димчевъ: Които приематъ чл. 41, моля, да вдигнатъ рѣка. Болшинство, Събранието приема.

Докладчикъ Г. Казанаклиевъ (д. сг): (Чете чл. 42 — вж. прил. Т. I, № 9)

Комисията прие този членъ безъ измѣнение.

Председателстващъ В. Димчевъ: Които приематъ чл. 42, моля, да вдигнатъ рѣка. Болшинство, Събранието приема.

Докладчикъ Г. Казанаклиевъ (д. сг): (Чете чл. 43 — вж. прил. Т. I, № 9)

Комисията прие този членъ безъ измѣнение.

Председателстващъ В. Димчевъ: Които приематъ чл. 43, моля, да вдигнатъ рѣка. Болшинство, Събранието приема.

Докладчикъ Г. Казанаклиевъ (д. сг): (Чете чл. 44 — вж. прил. Т. I, № 9)

Комисията прие този членъ безъ измѣнение.

Председателстващъ В. Димчевъ: Които приематъ чл. 44, моля, да вдигнатъ рѣка. Болшинство, Събранието приема.

Докладчикъ Г. Казанаклиевъ (д. сг): (Чете чл. 45 — вж. прил. Т. I, № 9)

Комисията прие този членъ безъ измѣнение.

Председателстващъ В. Димчевъ: Които приематъ чл. 45, моля, да вдигнатъ рѣка. Болшинство, Събранието приема.

Министъръ В. Молловъ: Моля, г. председателю, да се разгледатъ точки трета и четвърта отъ дневния редъ — първо четене на законопроектитѣ за разрешаване заемъ на Карловската градска община и за тѣжукване чл. 56 отъ закона за селско-стопанското настаняване на бѣжанцитѣ.

Председателстващъ В. Димчевъ: Пристапваме къмъ следующата точка, трета, отъ дневния редъ — първо четене законопроекта за разрешаване на Карловската градска община да сключи заемъ.

Моля г. секретаря да го прочете.

Секретаръ Д. Мангървъ (д. сг): (Прочита законопроекта изцѣло, заедно съ мотивитѣ къмъ него — вж. прил. Т. I, № 26)

Председателстващъ В. Димчевъ: Които приематъ на първо четене законопроекта за разрешаване на Карловската градска община да сключи заемъ 5.250.000 л. отъ Българската народна банка, моля, да вдигнатъ рѣка. Болшинство, Събранието приема.

Министъръ В. Молловъ: Моля законопроектътъ да се приеме и на второ четене по спешность.

Председателстващъ В. Димчевъ: Които приематъ предложението на г. министра на финанситѣ, да се даде

спешност на законопроекта, моля, да вдигнат рѣка. Болшинство, Събранието приема.

Моля, г. секретаря да прочете законопроекта на второ четене.

Секретарь Д. Мангъровъ (д. сг): (Чете)

„З А К О НЪ“

за разрешаване на Карловската градска община да сключи заемъ 5.250.000 л. отъ Българската земеделска банка“.

Председателствуващъ В. Димчевъ: Които приематъ заглавието на законопроекта, моля, да вдигнатъ рѣка. Болшинство, Събранието приема.

Секретарь Д. Мангъровъ (д. сг): (Чете чл. 1 — вж. прил. Т. I, № 26)

Председателствуващъ В. Димчевъ: Които приематъ чл. 1, както се прочете, моля, да вдигнатъ рѣка. Болшинство, Събранието приема.

Секретарь Д. Мангъровъ (д. сг): (Чете чл. 2 — вж. прил. Т. I, № 26)

Председателствуващъ В. Димчевъ: Които приематъ чл. 2, както се прочете, моля, да вдигнатъ рѣка. Болшинство, Събранието приема.

Секретарь Д. Мангъровъ (д. сг): (Чете чл. 3 — вж. прил. Т. I, № 26)

Председателствуващъ В. Димчевъ: Има думата г. министърътъ на финанситъ.

Министъръ В. Молловъ: Въ края на този членъ ще трѣбва да се прибави: „Тая гаранция ще даде Българската земеделска банка“.

Председателствуващъ В. Димчевъ: Които приематъ тая добавка къмъ чл. 3, моля, да вдигнатъ рѣка. Болшинство, Събранието приема.

Които приематъ чл. 3 заедно съ добавката, моля, да вдигнатъ рѣка. Болшинство, Събранието приема.

Секретарь Д. Мангъровъ (д. сг): (Чете чл. 4 — вж. прил. Т. I, № 26)

Председателствуващъ В. Димчевъ: Които приематъ чл. 4, както се прочете, моля, да вдигнатъ рѣка. Болшинство, Събранието приема.

Секретарь Д. Мангъровъ (д. сг): (Чете чл. 5 — вж. прил. Т. I, № 26)

Председателствуващъ В. Димчевъ: Които приематъ чл. 5, както се прочете, моля, да вдигнатъ рѣка. Болшинство, Събранието приема.

Пристъпваме къмъ четвърта точка отъ дневния редъ — първо четене на тълкувателния законопроектъ по чл. 56 отъ закона за селско-стопанско настаняване на бѣжанцитъ — „Държавенъ вестникъ“ брой 213 отъ 18 декемврий 1926 г. Моля г. секретаря да го прочете.

*) За текста на законопроекта, приетъ на първо четене, вж. прил. Т. I, № 26.

Секретарь Д. Мангъровъ (д. сг): (Прочита изцѣло законопроекта, заедно съ мотивитъ къмъ него — вж. прил. Т. I, № 20)

Председателствуващъ В. Димчевъ: Които приематъ на първо четене тълкувателния законопроектъ по чл. 56 отъ закона за селско-стопанско настаняване на бѣжанцитъ, моля, да вдигнатъ рѣка. Болшинство, Събранието приема.

Министъръ В. Молловъ: Моля да се даде спешност на законопроекта.

Председателствуващъ В. Димчевъ: Които приематъ да се даде спешност на законопроекта, моля, да вдигнатъ рѣка. Болшинство, Събранието приема.

Моля г. секретаря да прочете законопроекта на второ четене.

Секретарь Д. Мангъровъ (д. сг): (Чете)

„ТЪЛКУВАТЕЛЕНЪ ЗАКОНЪ“

по чл. 56 отъ закона за селско-стопанско настаняване на бѣжанцитъ — „Държавенъ вестникъ“ брой 213 отъ 18 декемврий 1926 г.“

Председателствуващъ В. Димчевъ: Които приематъ заглавието на законопроекта, както се прочете, моля, да вдигнатъ рѣка. Болшинство, Събранието приема.

Секретарь Д. Мангъровъ (д. сг): (Чете членъ единственъ — вж. прил. Т. I, № 20)

Председателствуващъ В. Димчевъ: Които приематъ членъ единственъ, както се прочете, моля, да вдигнатъ рѣка. Болшинство, Събранието приема.

Съобщавамъ на народното представителство, че отъ Министерството на земледѣлието и държавнитъ имоти е постѣпилъ законопроектъ за подпомагане пострадалитъ отъ суша земеделски стопанства презъ 1927 г. въ Пашмаклийска, Горно-Джумайска, Св. Врачка, Петричка, Берковска и Брѣзничска околии. — (Вж. прил. Т. I, № 33)

Има думата г. министърътъ на финанситъ.

Министъръ В. Молловъ: Моля дневниятъ редъ за утрешното заседание да бѣде следниятъ: тритъ проекта, които днесъ минаха на второ четене, да бѣдатъ на трето четене, следъ туй да следва на първо четене законопроектътъ за подпомагане пострадалитъ отъ суша околии, следъ туй на второ четене законопроектътъ за доставяне чрезъ Земеделската банка на люцерново семе и следъ туй да следватъ останалитъ точки отъ днешния дневенъ редъ.

Председателствуващъ В. Димчевъ: Които приематъ така предложения дневенъ редъ за утрешното заседание, моля, да вдигнатъ рѣка. Болшинство, Събранието приема.

Вдигамъ заседанието.

(Вдигнато въ 21 ч. 20 м.)

*) За текста на законопроекта, приетъ на първо четене, вж. прил. Т. I, № 20.

Председателъ: **АЛ. Ц. ЦАНКОВЪ**

Подпредседателъ: **А. ХРИСТОВЪ**

Секретарь: **Д. МАНГЪРОВЪ**

Началникъ на Стенографското отдѣление: **Д. АНТОНОВЪ**

СЪДЪРЖАНИЕ

	Стр.		Стр.
Отпуски разрешени на народнитъ представители: В. Кознички, Панайотъ Тинчевъ Калчевъ, Георги Симеоновъ, Димитъръ Мишайковъ, Йорданъ Абаджиевъ, Гето Кръстевъ, Петко Разсукановъ, Пандо Сидовъ, Хюсенъ х. Галибовъ, Мехмедъ Алиевъ Салиевъ, Борисъ Евтимовъ, д-ръ К. Милановъ, Ангелъ Узуновъ, Христо Баралиевъ, Димитъръ Яневъ и Ставри Андреевъ	559	3. за измѣнение и допълнение на чл. чл. 786 и 792 отъ търговския законъ (предложение на народния представител Г. Ангеловъ (Съобщение)	559
Предложения:		4. тълкувателенъ законъ по приложението на чл. 10 алинея първа отъ закона за окръжнитъ съвети, въ свръзка съ чл. 144 алинея четвърта отъ избирателния законъ (Трето четене)	559
1. за освобождаване отъ митни и др. бери и такси нѣкои материали и предмети за нуждитъ на държавни, общински, окръжни, благотворителни и др. учреждения и частни лица (Съобщение)	559	5. за насърчение износа на вината (Второ четене)	569
2. за отпускане народна пенсия на съпругата на покойния поетъ-философъ Стянянъ Михайловски (Съобщение)	559	6. за разрешаване на Карловската градска община да сключи заемъ 5.250.000 л. отъ Българската земеделска банка (Първо и второ четене)	586 и 587
Законопроекти:		7. тълкувателенъ законъ по чл. 56 отъ закона за селско-стопанско настаняване на бѣжанцитъ — „Държавенъ вестникъ“ брой 213 отъ 18 декемврий 1926 г. (Първо и второ четене)	587
1. за продължение срока за новоизност на временно внесенитъ инструменти и уреди съ временно вносна декларация № 10830 отъ 3 мартъ 1925 г. на Русенската митница (Съобщение)	559	8. за подпомагане пострадалитъ отъ суша земеделски стопанства презъ 1927 г. въ Пашмаклийска, Горно-Джумайска, Св. Врачка, Петричка, Берковска и Брѣзничска околии (Съобщение)	587
2. за амнистия (предложение на народнитъ представители П. Миновъ, И. п. Янчевъ и Атанасъ Малиновъ (Съобщение)	559	Сесия — продължение. Предложение отъ министър-председателя А. Ляпчевъ за сливане дветъ половини на сесията (Приемане)	559
		Дневенъ редъ за следующето заседание	587